

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt., fél évre 7 frt., negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65 szám
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnep után való napon.

II. év.

Budapest, 1898, szombat, január 8-án.

8. szám.

Az a „gyarmat.”

Most, hogy kissé lecsillapodtak a politikai láz rohamai s elintézéséhez közeledik a provizórium ügye: elérkezett az ideje, hogy a közvélemény végre ex asse foglalkozzék a kérdéssel, vajjon megfelelő-e érdekeinknek a közös vámterület, a közös bank, avagy hasznosabb lenne-e a vámsorompók felállítása, önálló magyar jegybank teremtése? Mert utóvégre is e kérdések nemcsak a közjog kérdései lévén, minden népeknek az a különös szokásuk, hogy ebédre, vacsorára nem jogi fejtegetéseket, hanem kenyeret esznek.

Szívesen vállalkozunk arra a feladatra, hogy e kérdéseket minden irányban bemutassuk, megvitassuk.

Kezdjük pedig egy másfél százados frázisnak a megvilágításával, mely sűrűn belevegyül még okos emberek tanácskozásába is, ha a gazdasági kiegyezés dögéről van szó és nem akad, aki megvizsgálja annak igazi mivoltát.

Ez a frázis így hangzik: „Magyarország gyarmata Ausztriának, Ausztria a kiegyezés révén a gyarmat helyzetében tartja Magyarországot. Az a kérdés, mi az igaz ebből a rettentő mondásból? Ha igaz, akkor bűn és gyalázat az, ami harmincz év óta történt velünk; ha pedig nem igaz, akkor valóban ideje már, hogy elpusztuljon ez a másfél százados frázis.

Hát igaz, volt idő, amikor úgy álltak a dolgok, hogy Magyarország gyarmata volt Ausztriának. II. József abban a kéziratában, amelyet az adó rendszere ügyében 1785. december 30-án gróf Pálffy kancellárhoz intézett, így nyilatkozott: „egyedül ezen elhatározástól függend, hogy Magyarország a többi örökös tartományokkal viszonyában amazokkal egyenlő kedvezéseket nyerjen-e a kereskedésben, vagy ellenben *mint merő gyarmat tekintessék*, melyből műkészítményei kivételének lehető megnehezítése s az élelmi szereknek az országban fekvő katonaság olcsóbb ellátása miatt igen csekély áron tartása által annyi haszon huzassék, mennyi csak lehetséges, anélkül, hogy ellenben némi pénzmenyiségeknek az országba visszafolyására, miáltal csak a többi tartomány károsulna, soha legkisebb gond se fordíthatassék.” Ime, József császár beismerése, hogy volt idő, amikor gyarmata voltunk az osztráknak, amikor mindent elkövettek e helyzetünk fentartására, amikor az a frázis keserű igazság volt. Tehát nagyon könnyű a felelet arra a kérdésre, hogy Magyarország kolóniája-e az osztráknak. Meg kell tudni, hogy akkor miért voltunk gyarmat s ha a tények azt mutatják, hogy ma ugyanolyan helyzetben vagyunk Ausztriához mérten, mint száz évvel ezelőtt, mint 1850-ig voltunk, akkor tényleg kolónia vagyunk ma is, ha el-

lenben ma mások, egészen mások a viszonyaink, akkor kétségtelen, hogy a gyarmat-mivoltunkról való beszéd üres frázis, amelynek nem lehet többé helye a kiegyezés kérdéseinek vitatásában.

És itt első sorban arra kell rámutatni, hogy amíg valósággal gyarmat voltunk, addig fennállott a közbenső vám-vonal Magyarország és Ausztria között; hisz e vámvonalat csak 1850-ben bontották le. Abban a korban, amikor II. József az előbb idézett szavakat leírta, az osztrák áruk Magyarországon s a magyar áruk Ausztriában beviteli vámot fizettek. És mégis kolónia voltunk, ami egymagában is eléggé bizonyítja, hogy a vámsorompók felállítása egyáltalán nem jelenti a gyarmat-helyzetből való felszabadulást s a vámsorompók hiánya nem jelenti Magyarországnak Ausztriától való kolóniális függését. Ha igaz lenne az, hogy csak a vámsorompókban lehet keresni Magyarország gazdasági üdvösségét, akkor 1850-ig, az 1754-ben inaugurált vám- és harminczad-rendszer uralma alatt össze kellett volna roskadnunk nagy gazdagságunk sulya alatt. Már pedig elég megtekinteni az amaz idők gazdasági helyzetéről szóló feljegyzéseket: mennyi siralmat, mennyi jogos kétségbeesést találni azokban!

De mik hát az ismérvei annak, hogy valamely ország gyarmat-helyzetben van-e a másikkal szemben? Megmondják

A Berczi fogai

vagy
a képek roppant értéke.

Mikszáth Kálmán-tól.

(Előszóval való elbeszélése szerint.)

Egy vacsoráló társaságban vettem részt a minap, ahol csak képviselők és egy-két festőművész volt jelen. Többi közt ott volt Mikszáth Kálmán is, aki, ha kedve van, jobban tud diskurálni, mint imni, a félig laikus, félig augurokból álló társaságban a képek roppant értékéről volt szó — mire a képviselők unisono azt mondták, hogy ez már ostobaság. Egy kép nem érhet kétszáz ezer forintot, még kevésbé többet, Keszler József, akit közönségesen „Keszli”-nek neveznek, a képek nagy kedvelője, forrt és sziporkázott haragjában, elmagyarázva, hogy az óriási luxuscikk, a vázák, képek, kristályüvegek okosan vannak kieszelve a világon, mert a nagy tőkésre utaznak, melyeknek a megcsapolása politikailag is hasznos. „Mire költené Rothschild a sok pénzét, ha ilyen dolgok nem volnának?”

De a képviselők csak nem bírtak belenyugodni abba, hogy például egy miniszterelnök, tehát a legelső, legnehezebb állású ember az országban, kap az évi fáradságáért harmincz ezer forintot, egy nagyevő piktor ap egy képeért, melyet két hónapig fest, kétszáz ezer forintot. Hol van itt a végzett feladatoknak méltóan kifejezett helyes és arányos méltatása a világ által? A piktorok ilyen tulbecsülése egy hőbortos abnormalitás csak, aminek előbb-utóbb meg kell szünnie stb.

A vita ilyen stádiumában a társaság egyik tagja Mikszáthhoz fordult.

— Hát neked mi a nézeted ebben?

Mikszáth megtörülgette bajuszát, egyet-kettőt köhintett, jelétül, hogy elmondja a nézetét — én pedig kivettem a zsebemből a czeruzámat és stenografálni kezdtem, amit mondott. Ime, itt veszi az olvasó:

— Bizonyos dolgokra nézve nekem is vannak kételyeim. Az például az én fejembe se fér, hogy egy szép major egy erdővel, a háta mögött egy kis réttel, néhány gyönyörű fával többre kerüljön és többet érjen egy képre festve, mintha örökáron veszem meg természetben. (Keszler közbeszó: Hm, hm. Te engem megrendítesz!) Ez kétségkívül bolondság. De hát, én istenem, miért volna a bolondság egy kisebb bázis, mint az okosság? Mivelhogy ez is, az is megvan az emberekben. Épen olyan jól lehet építeni az egyikre, mint a másikra, sőt kell is, hogy tekintetbe vételessék mind a két faktor.

Ennek a megvilágítására elmondok nektek egy történetkét. Ezelőtt vagy két évvel, éppen ebédelünk otthon és a levesnél tartunk, amikor egyszerre nagyot koppan valami a kis Berczi tányérján.

Berczi elsápadt és elállt a szava. Odanézek, hát a levesében egy nagy fohér riskásat látok (pedig nem volt rizskásaleves.)

— Szent Isten, a fogacska! sikoltott fel az anyja.

Az volt, a foga volt; a gyermek bámészan nézte a nagyra kinyitott diószin szemével és letette a kanalat.

De annál sebesebben rohant az anyja a maga kanálával, hogy a fogat kihalászsza.

— Ohó! — a fog az enyém! kiáltám és az én kanalam is ott kotorászott és összeütődött a feleségemével.

— A fog az enyém — mondá az asszony.

— Nem engedem, nem. Befoglaltatom aranyba az óralánczomra.

— Jou-jout csináltatok belőle a karc-reczhez.

Valóságos villongás keletkezett köztünk az enyim-tied kérdésében. A két hadonászó kanál egymást akadályozta meg a fog kihozatalában.

Végre is nekem volt egy proppozícióm, biztam benne, hogy a gyerek engem jobban szeret.

— Hadd döntsön a Berczike! A fog végre is az övé volt, az ő joga határozni, hogy kié legyen.

A ficzko habozott egy perczig, de mivelhogy közel járt a karácsony s a kis Jézuskával én szoktam találkozni ezekben a napokban hát nekem utalványozta a fogát (a haszonlesés előbb kezdődik, mint az értelem és később végződik).

Az anyja elszomorodott ezen, vagy legalább tetette, hogy nagyon busul, mire a Berczike hirtelen lecsusszant az asztal alá, s átbujván az asztallábak alatt, felkuszott az anyja

azt II. József szavai pontosan. Gyarmat az az ország:

melynek nincs beleszólása saját gazdasági rendszerének megalkotásába;

melynek nyersterményeit a másik állam mindenféle eszközökkel a lehető legolcsóbbra szorítja le, hogy azokkal saját polgárainak életét olcsóvá tegye, saját iparát olcsón ellássa;

amelynek nyers terményeit a másik állam megakadályozza abban, hogy idegen országba juthassanak;

amelyre a másik állam saját iparát mindenképen rákényszeríti;

amelynek kereskedelmét a másik állam az idegen országokból való importtól mindenképen elzárja.

Ez a gyarmat. Ilyen volt Magyarország helyzete 1754-től 1850-ig, abban az időben, amikor megszületett az a mondás, hogy Magyarország kolóniája az osztráknak. Lássuk a tényeket.

Nem szólunk a régi sérelmekről, a melyek miatt 1625. óta annyi volt a panasz országgyűléseinken, a nélkül, hogy a gravámenek orvoslásra találtak volna. Csak az öntudatos, szándékos gyarmatpolitikai rendszerről kívánunk beszélni, mely 1754-ben kezdődött.

Ezt a rendszert a magyar országgyűlés tudta nélkül kezdték, annak akarata ellenére tartották fenn osztrák hatóságok osztrák parancsra. Hogy II. József nem kérte ki a magyar országgyűlés véleményét és hozzájárulását, az nyilvánvaló. II. Lipót alatt az 1791-iki országgyűlés gazdasági választmánya előadta ugyan az ország kívánságait a vámpolitika terén is, de annak sem volt foganatja. Az 1802-iki felirat ismét hiába követelte a kereskedés szabadságát; az 1805-iki felirat keservesen panaszkodik: „ámbar országunk független, mégis mint gyarmata tekintetik az örökös tartományoknak . . . , midőn a magyar

termények szabad kiviteléről van szó, nem pirulnak állítani, hogy ezen engedély a magyaroknak nem adathatik, mert ezáltal sokat vesztenének az osztrákok.“ De ennek sem volt sikere, amint hogy nem lett hatása az 1807-iki feliratra, az 1825-iki, az 1830-iki, az 1836-iki országgyűlés követelésének sem, nem tudták keresztülvinni, hogy a harminczad ügyébe a magyar országgyűlésnek is legyen beleszólása. És nem tudtak boldogulni a későbbi országgyűlések sem, noha az 1843-iki felirat erőlyesen kijelentette, hogy: „a kereskedést a hon érdekében kormányozni s a harminczadot meghatározni: a magyar törvényhozás kétségtelen jogai közé tartozik.“

Ime, a gyarmat egyik ismérve. Magyarország nem volt beleszólása a magyar kereskedelmi politika intézésébe. Hanem osztrák hatóságok csinálták azt osztrák érdekek szerint.

Most pedig könnyen elképzelhető, mi történnék ma, ha az osztrák császár Magyarország alkotmányos hozzájárulása nélkül állapítaná meg a vám-tarifát, kötne a külfölddel kereskedelmi szerződést. És itt vannak a legutóbb megkötött kereskedelmi szerződések, amelyek épen Magyarország érdekében létesültek. — A „gyarmat-helyzet“ közjogi kriteriumáról beszélni tehát legalább is fölösleges.

De nincsenek meg a többi, a gazdasági kriteriumok sem. Mert a gyarmat-időkben ez volt az ország gazdasági helyzete és ilyen volt a gazdasági politika, amelyet számunkra az osztrákok szerkesztettek.

Az Ausztria számára szükséges nyers termékeinknek külföldre való kivitelét vagy egyszerűen eltiltották, vagy — a magas átviteli vámokon és osztrák beviteli vámon kívül — még oly magas kiviteli vámmal terhelték, hogy azok exportja teljességgel lehetetlenné vált. — Ily módon Magyarország kénytelen

volt mezőgazdasági produktumait Ausztriában elköttyavetyélni, sőt, ha odaát nem volt szükség rájuk, egyáltalán nem tudtuk azokat eladni. Magyarország saját zsirjában fulladozott. Az Ausztriában produkált ipari cikkek behozatala vagy egyáltalán el volt tiltva, vagy — a magas átviteli vámon kívül — még oly nagy — 30 százalék — osztrák behozatali vámmal sújtott, hogy azok más-honnan való importja lehetetlenné vált. Persze, hogy ily módon nagyra lehetett nevelni az osztrák ipart, annál inkább, mert az osztrák ipar nálunk csak 3% vámot fizetett, a magyar ipar pedig odaát 30%-ot. Nehogy azonban mégis valami közvetlen kereskedelem keletkezék Magyarország és a külföld között, gondoskodtak — vám-visszafizetés, utóbb naturalizálás és kizárólagosan osztrák behozatali piacok létesítése által — hogy előnyösebb legyen a másodkézből, az osztrák kereskedő útján való behozatal. Aminek aztán az volt az eredménye, hogy magyar külkereskedelem nem tudott fejlődni. Ez volt az 1745-iki rendszer, melynek ideái lényegükben fennmaradtak mindaddig, míg a közbenső vámvonal megvolt. Nem is szólva arról, hogy olykor-olykor egy-egy cikknek Ausztriába való kivitelét is egyszerűen eltiltották.

II. József még tovább ment Magyarország nagy sérelmére. A külfölddel szemben Ausztriát teljesen elszigetelte, minek következtében az meg a magyar nyers-termények elől zárkózott el, úgy, hogy megint teljesen ki voltunk szolgáltatva Ausztriának. E rendszer értelmében vámhivatalaink az osztrák iparral, mint hazai val bántak; a magyar kivitelnek kétszer kellett kiviteli vámot fizetnie, azonkívül pedig még átviteli vámot és fogyasztási adót is fizetett, — úgy, hogy kivitelünk lehetetlen volt és behozni is csak Ausztriából lehetett. Utóbb a formák változtak egyben-másban, de a lényeg meg-

ölébe és elkezdte az állát simogatni (biztos szer a bubánat ellen), miközben megbiztatta:

— Ne félj, mamám! Van még egy mozgó fogam.

Én aztán be is csináltattam a Berezi fogát, egy parányi aranykehelyből kukucska ki, mint valami fehér virágbogyó. Az óralán-czomon hordom s többen kérdezték már tőlem:

— Miféle furcsa drágakő az?

Én azt szoktam felelni, hogy a többi drágakő a furcsa; hanem ez az egy — ez igazi.

Nemsokára az anyja is megkapta a maga fogát és ő is becsináltatta; jött aztán látogatóba a Berezi nagynénje s minthogy megint volt egy mozgó foga és mert nem tudott enni miatta, de kihuzatni nem engedte, a nagynéni egy százast ígért neki érte, ha kihuzatja — mert azt mondja, ő is szereine magával vinni egy ilyen fogat.

Hát egy százast ki engedte huzatni a Berezi, a nagynéni be is váltotta a szavát. Vett neki a százast fejében egy járadék-papírt. De annak nem igen örült a Berezi. Minek az a papír? Kép se volt a papíron és különben is annyi papír van otthon, hogy ezer sárkányt lehetne belőle csinálni.

Fél is tette magában, kitervelte a kis fejében, hogy ezáltal okosabban használja a hátsó fogát.

Az embernek végre is csak egyszer hullanak ki a fogai. Hiszen ha minden héten kihullanának!

Nem, többé nem lesz olyan könnyelmű s nem árulja el, hogy megint mozog egy.

S lőn, hogy mikor a negyedik tejfoga kiésett, nem szólt róla senkinek, hanem begöngyölgette óvatosan egy darabka selyempapírosba és lement vele nagyitokban a Marozil Antal játékkereskedésébe az átellenes utcza sarkán.

Az öreg Marozil ősmerte a fiut, gyakori vendég a boltban, nyájasan mosolygott feléje tömérdek csörgőbabái, fátéhenei és lovai mögöl.

— Mi tetszik, Berczikém?

A ficzkó tétován lépegetett a pulpitushoz, mint a vak ember, mert a szeme rajtavesszett a tömérdek látnivalón, a kis szekereken, a fejüket lóbázó csacsikon, a katonákon és vára-
kon, — de ki győzné azt elszámolni.

A pulpitushoz érve, kivette mellénykéje zsebéből a csomagot, letette a kereskedő elé és így szólt:

— Adjon ezért játékokat!

Az öreg Marozil nagyóvatosan felbontotta a papírost és elámulva látta, hogy egy gyermekfog van benne.

Berezi azt hitte, hogy habozik és pazar könnyedséggel sellypíté:

— Az egészért. És minthogy Marozil egy

kicsit süket, még egyszer kiáltá: — Érti, az egészért!

Marozil pedig bámult a gyerek naivságán és felvilágosította nevetve:

— Berczike szívem, ezért nem ad a Marozil bácsi semmit.

Most meg már a Berezi bámult a Marozil ostobaságán. Hogy ő semmit se ad a fogért. Megfoghatatlan! Megszégyenülten futott haza s már az ajtóban kiáltá:

— Képzeld csak, apa, milyen nagy számár a Marozil, nem adott játékokat a fogamért. És még ki is nevetett.

Megnyugtattam, hogy sem ő nem nevetéses, mert ő joggal hihette, hogy a fogai sokat érnek; hisz a néni is száz forintot vett egyet; sem Marozil nem számár, mert a Marozil boltjában soha sem volt senki, aki a Berezi foga után tudakozódott, hogy megveszi.

Ebben a fogtörténetben van a képkérdés megoldása. Ha a Berczinek száz könnyelmű nagynénje volna és azok mesés árakat ígérnének Marozilnak a Berezi fogaiért, hát akkor Marozil is jó áron venné a fogakat Berczitől. A képkereskedők ezen az alapon állnak — s mig annyi bolond amateur lesz, a képek is boldos értéket fognak reprezentálni. Igaz-e, Keszi?

Eddig szólt és én igen örültem, hogy steno-grafálni tudok, mert különben elveszett volna ez a kedves kis történetke. Stenografus.

maradt olykor újabb kiviteli tilalmakkal súlyosítva.

Már most kérjük, vajjon a vám-szövetség területén ma hol vannak az intézkedések kivitelünk megakadályozására; nyersterméneink árának leszorítására? Hisz csak legutóbb is oly intézkedésről adhattunk hírt, melynek az a célja, hogy a magyar gabona ára emelkedhessen. Hol van a prohibítió-rendszer, mely, nyersterméneink visszautasítását vonná maga után? Hisz az utolsó kereskedelmi szerződéseknek ép az a eredménye, hogy a külföld velünk szemben leszállította a agrárvámjait. Nincs semmi intézkedés külkereskedelmünk lehetetlenné tételére, nincs megkülönböztetés az osztrák és a magyar cikkekkel való elbánás között.

Ezek után pedig feleljen mindenki maga a kérdésre, vajjon van-e ma valami igazság abban a mondásban, hogy: Magyarország gyarmata Ausztriának. Igaz, valamikor keserű igazság volt e frázis, de ma már csak üres, szemfényvesztő mondás, amelyet ki kell irtani a kiegyezés vitáiból.

Dr. Pap Dávid.

POLITIKAI HIREK.

A képviselőháznak délelőtt tíz órakor ülése van.

A második ülészak. A provizórium-javaslat letárgyalásával a parlamenti vita újból rendes mederbe lépett. A képviselőház még ebben az ülészakban csak a mezőgazdasági munkásokról szóló törvényjavaslattal fog foglalkozni. Hosszabb vita itt alig várható, habár mindenik párt részéről történnek felszólalások. Így a szabadelpvűpárt részéről gróf Bethlen András, a nemzeti-párt részéről gróf Károlyi Sándor és a függetlenségi-párt részéről Rátkay László és még mások is nyújtanak be módosításokat. E javaslatot valószínűleg a jövő hét keddjén, vagy legfeljebb szerdán letárgyalja a Ház és ekkor berekesztik az első ülészakot s rögtön ezután megnyitják a másodikát, amelynek első tárgyai az ujonczozási törvényjavaslat és az 1898. évi költségvetés lesznek. Azt hiszik, hogy a költségvetési vitát már e hónap második felében megkezdhetik; — a pártok hangulata után ítélve, ez a vita aligha lesz hosszú, habár a függetlenségi-párt a budget tárgyalásánál buzgó tevékenységet kíván kifejtetni.

A második ülészak megkezdésével a képviselőház tisztikara — az elnök kivételével — új választás alá esik. Alelnöknek, mint értesülünk, megmaradnak Berzeviczy Albert és Láng Lajos. A függetlenségi párt egyik alelnökül ezután is Kossuth Ferenczet fogja ajánlani, akire a nemzeti párt is szavazni fog. Csávossy Béla továbbra is háznagy marad. A jegyzők közül Lázár Árpád helyébe a nemzeti párt valószínűleg Hock Jánost jelöli, míg a függetlenségi párt Lakatos Miklós helyébe Mülek Lajost, vagy Rátkay Lászlót jelöli.

A pénzügyi tárca költségvetése. A pénzügyi bizottság szombaton, e hónap 8-án délután öt órakor ülés tart, amelyen a pénzügyminiszterium 1898. évi költségvetését fogja tárgyalni.

A protestánsok és a görögkeletiek kongruája. A lelkészek fizetésének szabályozása egy lépéssel előbbre jutott. A két protestáns, unitárius és a görögkeleti szerbek és románok kongruájára vonatkozó törvényjavaslatot ugyanis, amely a felekezetek lelkészeinek fizetését véglegesen szabályozza, előleges jóváhagyás végett a király elé terjesztették. A javaslat tizenkilenc szakaszból áll s a lelkészek

fizetésének 600—800 forintra való kiegészítését rendeli el, akképen, hogy a nagyobb javadalmazás magasabb képzettséghez van kötve és meghatározza a felekezetek által a lelkészi fizetések kiegészítése iránt benyújtandó kérvények kellékeit. Mivelhogy a latin és görög szertartású katolikusok kongrua ügyének a rendezése még folyamatban van, ez a javaslat természetesen róluk nem gondoskodik, de a végleges rendezésig mégis gondoskodik arról a javaslat, hogy ezeknek a felekezeteknek a lelkészei is megfelelő segélyben részesüljenek.

A földmivelési költségvetés.

— A pénzügyi bizottság ülése. —

A képviselőház pénzügyi bizottsága Tisza Kálmán elnöke alatt tartott mai ülésében, melyen a kormány részéről Darányi Ignác és Lukács László miniszterek és Kiss Pál államtitkár voltak jelen, tárgyalás alá vette a földmivelési tárca költségvetési előirányzatát. (Előadó: Babits József.)

Mattekovits Sándor természetesen találja e tárczánál a költségek emelkedését, megjegyzi azonban, hogy bizonyos határt kellene már szabni annak, hogy az állam tegyen meg mindent a magán-tevékenység körében is. Erre való tekintettel kéri a minisztert, hasson oda, hogy helyes és üdvös kezdemények különösen a nagyobb birtokokosok s egyházak uradalmában visszhangra találjanak. — Darányi Ignác miniszter osztja s követi is az előtte szóló által hangoztatott elvet és azt tartja, hogy az államnak csak ott kell közbelépnie, ahol a magántársadalmi tevékenység vagy nem indult meg, vagy nem elég erős. Ahol az állam támogatása nélkülözhető, ott iparkodik a magán-tevékenységnek átengedni a tért.

Az állami erdőknél Farbaký felszólalására Darányi miniszter előadja, hogy régi szabályrendeleten nyugszik az a gyakorlat, hogy az állami fatermek eladásából befolyó jövedelem bizonyos százalékát özvegyek és árvák felségelésére s különösen ösztöndíjakra fordítják. Ez alap kezelése a földmivelési miniszterium felügyelete alatt a leglelküsemreteresebben történik. Ha súlyt fektetnek rá, hajlandó arra, hogy ez alap felhasználásáról a költségvetések indoklásában jelentés tétessék.

Gróf Andrassy Sándor örvend azon, hogy lehetségessé vált a községi erdőknek állami kezelése, igen kívánatos azonban, hogy az eddiginél olcsóbbá tétessék az erdők kezelése. Darányi Ignác miniszter annak előrebocsátásával, hogy az állami kezelésbe átvett zemplénmegyei erdők kezelési költségeinek körülbelül felét az állam viseli, megjegyzi, hogy maga is helyesli és szem előtt tartja azt az irányt, hogy a kezelési költséggel az illető községek tulságosan ne terheltessenek.

A gödöllői uradalomnál Kossuth Ferencz kérdésére Darányi Ignác miniszter előadja, hogy intézkedett az iránt, hogy az állami méneshirtokokon megfelelő cselédlakások építtessenek s az előirányzott beruházási költségek legnagyobb részét ez veszi igénybe.

Az állategészségügyi kiadásoknál Kossuth Ferencz a sertés-kivétel elé Ausztriában gördített akadályok, Rohonyi Gyula a sertésvész gyógyítására vonatkozó kísérletek tárgyában, Mattekovits Sándor pedig a kőbányai piac ügyében s az iránt intéz kérdést a miniszterhez, vajjon a párisi kiállítás alkalma nem lenne-e felhasználható a magyar szarvasmarha kivétel ellen egészségügyi szempontból fenforgó ellenszenv eloszlatására. Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter annak előrebocsátásával, hogy az az elbánás, melyben állatkivételünk Franciaországban részesül, még sok kívánni valót hagy fenn, azt-e válaszolja, hogy megfontolás tárgyává teszi, vajjon a párisi kiállítás alkalmával legyen-e részünkről is állatkivétel. A kőbányai piacot, amennyire a nehéz viszonyok megengedik, fentartja, ami azonban nem zárja ki Budapesten más piac létesítését is, amire nézve az előmunkálatok már nagyon előrehaladtak. Az új kiegyezés keretében intézményes gondoskodás van arról, hogy állatforgalmunknak Ausztriában való szabad befolyása biztosítható. A sertésvész gyógyítására nézve jelenleg a vérsavóval való befecskendés útján folyó nem csakély eredményt mutató kísérletek, ame-

lyeket, egy vérsavó-telep segélyezésével és külön vérsavó-telep felállításával is előmozdít.

A havasi- és tejjgazdaság szükségleténél Rohonyi Gyula kérdésére Darányi miniszter azt válaszolja, hogy egy szakközégre Svédországban járt a tej nagyobb távolságra való szállítása ügyének tanulmányozására s reméli, hogy az ottani kezelési mód nálunk is be fog válni. — Gróf Andrassy Sándor felszólalására részletesen ismertette a miniszter azokat az intézkedéseket, melyeket a ruthenek gazdasági helyzetének javítása érdekében tett.

A kulturmérnöki hivatalnál Kossuth Ferencz kérdésére Darányi miniszter azt válaszolja, hogy az országban vannak különböző öntözési telepek s újabban kísérletek történnek, különösen a Maros folyónak e célra való felhasználására. A miniszter azonban szükségét látta annak, hogy e kérdés törvény útján szabályoztassék. E javaslat már készen is van s legközelebb szaktanácskozmány elé kerül.

A szőlészeti és borászati kiadásoknál Kossuth kérdésére Darányi miniszter azt válaszolja, hogy szőlőfelújítási célokra már eddig mintegy négy millió forint kölcsönt vettek igénybe s a rekonstrukció terén oly élénk a tevékenység, hogy a felmerülő igényekkel az állam alig képes számolni, legalább a jövő évig, amidőn az új állami s államilag segélyezett telepek elkészülnek. A szénkéreg igénybevétele is oly nagy, hogy a zalathnai gyár szolgáltatási képességének emelése daczára kénytelen volt Marseilleből szénkéregot rendelni.

A mező- és közzgazdaság különböző ágainak szükségleténél Kossuth Ferencz kérdésére Darányi miniszter azt válaszolta, hogy bizonyos magvakat, különösen répamagvetést tényleg külföldről vásárolnak, azonban egyes magvakat, melyeket eddig külföldről hoztak be, már is idehaza termelhetnek s épen arra való a kísérleti telepek, hogy megvizsgálják, hol lehetséges egyes külföldről behozott magvakat termelni.

A meteorológiai s földmágnassági intézetnél Farbaký István kívánatosnak tartaná az időjelzés szempontjából is, oly csillagászati intézet létesítését, mely az ország igényeinek megfelelne. — Darányi miniszter válaszolja, hogy egy obszervatórium föllállítását tervezi, de az erre vonatkozó tárgyalások még nem fejeződtek be.

A földtani intézésnél Farbaký István kívánatosnak tartaná, hogy a bányászati akadémiát végzett egyes növendékek időlegesen alkalmaztatnának a földtani intézetnél, hogy a bányászat céljaira geologiailag alaposan képzett egyének álljanak rendelkezésre. — Lukács László miniszter válaszolja, hogy hajlandó a felvetett eszmét megfontolás alá venni különösen most, mikor örömmel tapasztalja, miként a bányász-akadémia növendékeinek száma szaporodik.

Az átmeneti kiadások közé Darányi Ignác miniszter indítványára új tételül felvettek a sertésvész ellen való védekezés költségeire, vásári-telepek személyi és dologi kiadásaira, esetleg szükséges telekvásárlásokra 30.000 forintot.

A budget többi tételeit néhány formai módosítással érdemleges változás nélkül elfogadták.

Ezzel az ülés véget ért.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A bárányfelhő, amelynek nincs villáma (Bartha Miklós szerint ez most a függetlenségi párt), reggelre eloszlott és egészen napfényes volt a parlamenti szemhatár. Tiszta volt a fekete tábla is, a legkisebb szónok sem fenyegetett. S a provizórium-javaslat első szakaszát nyomban meg is szavazzák, ha...

Ha tudniillik Kossuth Ferencz szégyenlősen nem suttoja:

— Talán nem is vagyunk határozatképesek.

Kossuth egy kicsit szégyellte magát, hogy ilyen kifogással áll ki, mert igaz ugyan, hogy a tisztelt Ház padsorai üresen ásitottak, de a szélsőbalon sem volt életveszélyes a tolongás. Sőt ellenkezőleg. Nem volt ottan más, mint Kossuth, Polónyi és Visontai. (Három szülő

ember és három pártáryalat.) És Kossuth már szívesen hajlott volna a Berzeviczy Albert közvetítő ajánlatára, hogy legyünk egy kis jóakarattal s akkor mindjárt határozatképesnek látjuk a Házát, de Polónyi Géza tiltakozott. Ő nem lesz jóakarattal, ő tudni akarja, hogy hányan vannak a csatatéren. Így aztán a jegyzők lezártak nyugodalmatlan trónusukról és megszámlálták a drága fejeket.

Csak hetvenhét voltak. Szép szám, de nem elégséges. És Szilágyi Dezső kénytelen volt kijelenteni:

— Az ülést egy félóra felfüggesztem.

Ha ez a kis haladék nincsen, talán már délre végzett volna a képviselőház. De így is szünet nélkül dolgozott a parlament, mert amire Szilágyi szünetet adhatott volna, már nemcsak a második provizórium, de a helynevekre vonatkozó förendi üzenet is el volt intézve. Pedig eleinte úgy tetszett, mintha a vilámtalan báránnyelők helyett sokkal feketébb fellegek akarnának gyülekezni. Mikor ugyanis a miniszterelnök a harmadik szakasznál beterjesztette a visszaható módosítást s azonkívül külön határozati javaslatban kérte az újvi intézkedések tudomásulvételét: valami rejtelmes zugás morajlott át a Házon.

— Most fognak elszakadni a szálak — sugta Polónyi és a nemzeti párt meg a néppárt embereire mutatott, akik szorgalmasan jegyezték a Bánffy beszéde alatt.

Majd meg, amikor Polónyi kezdte per longum et latum magyarázni, hogy mért nem bizik a kormányban, Tisza Kálmán és Lukács László kezében elevenedett meg a plajbász. Minden pillanatban jegyeztek valamit, a generális meg a pénzügyminiszter. A tábor pedig összesugott és nagy dolgok előrevetett árnyékát látta a sok, sűrű jegyzetelésben. No, itt csak most indul meg az igazi háború! Nem hátha fenyegetőzött Apponyi, meg a néppárt, hogy a legelső alkalmas ponton megvívja a bizalmi csatát, most már készülődnek is erősen és nem lesz közönséges mérkőzés, mert még a generális is kiáll a sorompóba.

De hát nem eszik a kását olyan melegen, ahogy főzik.

Polónyi csak beszélt, beszélt (mintha a néhai Ugron-párt minden kilépett tagja helyett is ő hordaná garmadába a panaszkodásokat) s azok az eleven plajbászok lassankint belefáradtak a jegyzetelésbe. A generális unta rá legelőbb. Mikor Polónyi sehogysem tudott az utolsó punktumig elvergődni, Tisza Kálmán egyszer csak lecsapta a plajbászt, zsebrendta a jegyzeteit, felkapta a kalapját és szépen kísértelt a folyosóra. Inkább vesszenek kárba jegyzetei, mint az ország drága perczei! Aztán a pénzügyminiszter is elunta a dolgot. Hiszen ez az ember most sem vitatkozik, most is csak obstruál. Végezetül még Apponyi se jegyzett tovább, hanem odasétált az elnöki dobogóhoz. Vigye a kánya! Ez a Polónyi hetet-havat összehord és más ember akkor cselekszik legokosabban, ha egészen rövidre fogja a mondókáját.

Így aztán az egész nagy csata összezsugorodott. Nem beszélt a generális, hallgatott a pénzügyminiszter, nagyon röviden nyilatkozott Apponyi és csak a néppárti Major Ferencz próbált vetekedni Polónyival a bőbeszédűségben. Illik megvallani, hogy nem sikertelenül. Sőt bizonyos tekintetben le is gyűrte, mert míg Polónyi ur elhagyattatta az öreg Tiszát, aki akart beszélni, addig Major ur megszólaltatta a fiatal Tiszát, aki pedig nem akart beszélni. S ilyenformán Major ur még le is kötelezte a parlamentet, mert a provokált Tiszánál egy rendkívül higgadt és korrekt nyilat-

kozásban mindenkire nézve tisztán hegyezte ki a kérdést: meg kell-e adni a fölmentést a kormánynak azért a kétségtelenül jogtalan intézkedésért, amelylyel január elsején a dolgok rendes menetéről gondoskodott? Igen vagy nem?

A tisztelt Ház erre a kérdésre a következő pillanatban már meg is adta a feleletet. A túlyomó többség megadta a fölmentést, habár ebben a kérdésben a nemzeti párt is a szélsőbállal szavazott.

A második provizórium tehát most már a harmadik olvasásra is megérett. Ez holnap szintén meg fog történni. S aztán a tisztelt Ház (mintha semmi sem történt volna) a legnagyobb nyugalommal folytatja a munkások és munkaadók közti viszony szabályozásáról szóló javaslat tárgyalását. A táborok a régi rendbe sorakoznak. Sima és Visontai lesz az ellenzék, mindenki már a javaslat mellé áll; csak gróf Zichy Jenő nem lesz sehol. Ő ma fejedelmi pompával kiállított könyvet osztatott ki képviselőtársai között — az arcképével és egy litografált bucsulevéllél, hogy tartsák meg jó emlékezetükben, mert ő harmadszor is elindul az ősmagyarok nyomait keresni és vagy ki tudja, visszatér-e valaha? Haddmaradjon legalább egy emlék utána: egy könyv, az ő arcképével és litografált levelével.

... Hanem a könyv mellé nem nyomatta le azt a kis kritikát, amelyet róla Herman Ottó írt a Budapesti Szemlébe. Az egy kicsit rentott volna az érzékeny bucsun...

A képviselőház ülése.

Mikor Szilágyi Dezső tíz óra után megnyitotta az ülést, nagyon kevesen voltak a tanácssteremben. A szélsőbálról mindössze három ember hallgatta a bejelentéseket. Pedig volt köztük érdekes is.

Egy hang a multból. Apáthy Péter jelentése a Heftai Ferencz és a Konkoly-Thege Miklós összeférhetlenségi eseteiről.

— Nem összeférhetetlenek! — mondta nyugodtva Polónyi Géza.

S a jelentés, amint ugyis ismeretes volt, csakugyan ilyen értelemben szólt. De a három szál emberből álló szélsőbál most már nem is érdeklődött a dolog iránt. Az összeférhetlenségi hajszá már régen elvesztette érdekességét.

Ellenben amikor Szilágyi Dezső konstatalta, hogy a második provizórium-javaslat első szakaszához nincsen több szónok feliratkozva és Pulszky Ágost előadó röviden kijelentette, hogy a szakaszhoz beadott módosítások közül a bizottság nevében csak a miniszterelnök módosítását teheti magáévé: — szavazni még sem lehetett. Mert Kossuth Ferencz előbb a határozatképeség konstatálását kérte.

— Határozatképesek vagyunk! — unszolták jobbról.

— Egy kis jóakarattal határozatképesnek látjuk a képviselőházat, jegyezte meg Berzeviczy Albert.

Az elnök azonban a szabályok értelmében megolvastatta a jelenlevőket s mikor kitént, hogy nincsenek százan, az ülést félóra felfüggesztette. De a szünet után minden fennakadás nélkül szavazta meg a Ház az első szakaszt a miniszterelnök módosításával. (Kossuth módosításait mellőzték.) Vita nélkül szavazták meg a második szakaszt is. Csak a harmadik szakaszánál indult nagyobb vita, a bizalom kérdésénél, a fölmentésnél.

Az utólagos fölmentés.

Báró Eánfy Dezső miniszterelnök: Tisztelt Ház! (Halljuk! Halljuk!) Bátor voltam már egy előző ülésben, hőtőn jelezni, hogy szükségét látja a kormánynak annak, hogy januárius 1-én innét a viszonyok változván, módosítások tétessenek a 3. §-ban és pediglen midőn ezt bejelentettem, jeleztem, hogy olyan módosítást fogok kérni a 3. §. első bekezdésénél, amely a kormánynak az intézkedéseit, amelyeket az januárius 1-re vonatkozólag — a törvény nem lévén meg — tett, helybenhagyja. Egyidejűleg

jeleztem és később ezen ígéretnek eleget is tettem, hogy be fogom terjeszteni azon iratokat, amelyek a kormány eljárása iránt a tisztelt Házát tájékoztatják és azt igazolják. Most, tisztelt Ház, ezen ígéretnek és kijelentésemnek megfelelően, miután már beterjesztettem az iratokat, bátor vagyok kérni a tisztelt Házát, méltóztassék a 3. §. első bekezdése helyett, mely így szól: (Olvassa) „A jelen törvény 1898. január hó 1-én lép életbe” — a következő módosítást fogadni el: (Olvassa) „A jelen törvény kihirdetése napján lép életbe, de hatálya kiterjed mindazon intézkedések érvényére, melyek a jelen törvény 1. §-ában említett ügyekre vonatkozólag a tényleges állapotok fentartása érdekében folyó évi január 1-é óta tétettek.” (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Továbbá, tisztelt Ház, mint már egy alkalommal, talán még régebben volt szerencsém jelezni, szükségét látom annak is, hogy a 3. §. harmadik bekezdése egészen új szövegezést nyerjen. Ugyanis szükségesnek tartom azt, hogy az 1867. XII. törvényzikk 68. §-ában birt önálló rendelkezési joga a magyar törvényhozásnak azokkal a szavakkal, mondhatnám idézettel tétessék ide be, mint az a 68. §-ban kifejezve van. Lehetne rövidebben, csak egyszerűen módosítást hozni javaslatba, mely szerint ehelyett: (Olvassa) „A 68. §-ban fentartott jog alapján” — tétetnék: „az országnak fentartott önálló törvényes intézkedési jog alapján.”

Miután azonban a szöveg tisztább, ha még egy pár szó módosítása vitetik keresztül, — az utóbbiaknak helyett „utóbbiakra nézve”, — czélszerűnek tartottam a 3. bekezdést újra szövegezni szem általam jelzett módosításokkal s azért most már az indítványomnak megfelelő, s újabb szöveget leszek bátor felolvasni s kérem annak elfogadását: (Olvassa.)

„Módosítvány a 3. §. harmadik bekezdése helyett: Utasittatik a kormány, hogy arra az esetre, ha a fentebb említett egyezményekre vonatkozó javaslatok 1898. évi május hó 1-ig a monarchia két általa törvényhozásai elé nem terjesztethetők, a jegybank-ügynek, nemkülönben a jelen törvény 1. §-ában deiglenesen szabályozott többi kérdéseknek, az utóbbiakra nézve az 1867. XII. t. cz. 68. §-ában az országnak fentartott önálló törvényes intézkedési jog alapján leendő állandó szabályozása iránt javaslatokat terjesztszen elő, még pedig oly időben, hogy a szabályozás még 1898. évi december 31-ike előtt törvényerőre emelhető legyen.” (Helyeslés jobbfelől.)

Kérem a tisztelt Házát, méltóztasson ezen módosítványaimat, melyek a 3. §. első és harmadik bekezdéseire vonatkoznak, elfogadni. Egyidejűleg kérem a tisztelt Házát, méltóztasson a beterjesztett iratok alapján, amelyekkel tájékoztam a tisztelt Házát arra nézve, hogy a kormány mely intézkedéseket látott tenni szükségessé az 1898. évi január elsején előállott állapot tekintetében, a kormány intézkedéseit tudomásul venni s ezzel ezen kérdést befejezettnak tekinteni. Nem kívánom használni azt a kifejezést, hogy méltóztassék a kormánynak a fölmentést megadni de kívánom és kérem a tisztelt Házát, hogy a kormánynak felelősségére tett ezen intézkedéseit tudomásul venni szíveskedjék. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Polónyi Géza első sorban azt kéri, hogy a jegyző újra olvassa fel a módosítást. Mikor ez megtörtént, kijelenti, hogy politikai bizalom híján tagadja meg hozzájárulását a módosítástól. Szóvá teszi azokat a tárgyalásokat, amiket az osztrák kormány a magyar kormány tagjaival folytatott akkor, mikor a Falkenhayn-féle hárszabálymódosítást alkották meg odaát és szemére veti Bánffynak, hogy nemcsak részt vett ezen tanácskozásokban, de lehetővé tette az osztrák kormánynak, hogy alkotmányellenes módon léptette életbe a provizórium-törvényt. A miniszterelnök azt mondta, hogy ő a korona mellett foglal állást, a függetlenségi párt pedig a korona ellen akar nemzeti vívmányokat kiküzdeni. Nincs igaza Bánffynak, mert a függetlenségi párt nem akart mást, mint ami nem is olyan régen, még magának a kormánynak is álláspontja volt, hogy tudniillik kiegyezés még provizórikusan sem lehetséges Ausztriával, ha ott a 14. §. alapján léptetik azt életbe. A koronát nem illetheti meg több jog, mint amennyi alkotmány és törvény szerint tényleg megilleti. A miniszterelnök pedig nemcsak a korona, hanem a

nemzet akaratait is képviseli és ha a kormány azt veszi észre, hogy ez a két akarat egymással ellentétbe jött, akkor alkotmányos kormány le tudja vonni a konzekvenciát, úgy ahogy mondani szokás: állását bocsátja a korona rendelkezésére. (Helyeslés a szélsőbalon.) A mi a módosításokat illeti, nem fogadhatja el azokat a bizalom hiányának okán kívül azért sem, mert bár a tabula rasanak és a nihil állapotának kormány az országot ki nem teheti, de ezt az állapotot maga a kormány idézte elő mulasztásaival. Amivel pedig a kormány január elsején rendelkezett, az semmiben sem különbözik a kormány rendeletétől, csak hogy éppen nem jelent meg a hivatalos lapban. De nem fogadja el a miniszterelnök módosításait azért sem, mert nem ismeri a részletes intézkedéseket.

Kossuth Ferencz szintén nem fogadja el a módosításokat, mert azok nem állapítják meg világosan és félreérthetetlenül, hogy május 1-én tul az önálló vámtariffát következül. Meggyőződése, hogy a kormány alkotmányértést követett el.

Gróf Apponyi Albert: Két tárgyról van szó ennek a szakasznak a tárgyalásánál: először magáról a szakasról, másodsor azokról a közigazgatási intézkedésekről, melyeket a tisztelt kormány január 1-jétől fogva életbeléptetett. Ami magát a szakaszt illeti: azokkal a módosításokkal, melyeket a miniszterelnök ur benyújtott, elfogadom. Elfogadom pedig azt politikai álláspontomnak minden sérelme nélkül; mert sem a szakasznak eredeti intézkedései, sem azok, amik a miniszterelnök ur módosításában foglaltak, nem tartalmaznak olyant, ami az én felfogásom szerint a bizalmi vagy bizalmatlansági szempontokat érintené. Nem látok bizalmi kérdést abban az utasításban, amelyet a 3. §-nak 2-ik és 3-ik bekezdése a kormánynak ad, mert hiszen nem a saját hatáskörében való intézkedésre utasítja ez a szakasz a kormányt, hanem bizonyos javalatoknak beterjesztésére, amelyeket azután a Ház a maga érdeme szerint elbírált.

De abban a módosítványban, amelyet a tisztelt miniszterelnök ur a kormány ideiglenes közigazgatási intézkedéseire vonatkozólag benyújtott, sem foglaltatik semmi egyéb, mint azoknak utólagos törvényesítése, érvényüknek becikkelyezése, ami nem politikai helyeslés, nem parlamenti felmentés abban az értelemben, hogy a kormány eljárását helyeseljük, vagy helytelenítjük.

Erre vonatkozólag a tisztelt miniszterelnök ur, megengedem — hogy magamat úgy fejezzem ki — a legigénytelenebb formában, de külön indítványt terjesztett be, amelyben kéri a Házat, hogy a kormánynak intézkedéseit tudomásul vegye. Ebben az indítványban, illetőleg az előtli szavazásban benne van, nem akarom mondani, a bizalmi kérdés, de a kormánynak politikája iránti állásfoglalásnak a kérdése s éppen azért sem én, sem elvbarátaim nem vagyunk abban a helyzetben, hogy a miniszterelnök urnak ezt a külön, magába a törvénybe be nem iktatandó indítványát elfogadhassuk és ehhez hozzájárulhassunk.

Hosszabban fejtegeti ezután, hogy a kormány a beállott helyzetben kénytelen volt ugyan úgy intézkedni, ahogy intézkedett — ámbar a törvénypótló rendelet kibocsátása talán jobb lett volna — de azért nem mentheti fel a kormányt minden felelősség alól, hogy ilyen helyzet bekövetkezett s hogy annak bekövetkezését törvényhozási úton elhárítani nem sikerült. De erről máskor is lesz alkalma beszélni s most csak azt jelenti ki, hogy a törvényt rendszabályoknak utólagos törvényesítéséhez ugyan hozzájárul, de a tudomásvételhez, mely egyuttal a politikai abszolutóriumot is magában foglalná, nem csatlakozhatik. (Helyeslés balfelől.)

Major Ferencz hosszabb beszédben jelenti ki, hogy a módosításokat elfogadja, de a fölmentést annál kevésbbé adja meg, mert a Tisza István és Kubinyi Géza ismeretes folyosói szóváltása után után meg van győződve, hogy a kormány és Tiszák másképpen magyarázzák az 1867. XII. törvényzikk 68. szakaszát, mint Apponyi.

Gróf Tisza István: Tisztelt képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Gondolom, felment a tisztelt képviselőház attól, hogy azzal a kérdéssel foglalkozzam,

amelyet csakély személyemmel összefüggőleg előttem szólott tisztelt képviselőtársam említett. (Helyeslés jobbfelől.) Nem csak privátkörben mondtam meg, hanem a sajtóban is világosan megírtam, hogy gróf Apponyi Albert első és második nyilatkozatát egymással teljesen összhangzásban állónak tartom, ujságpletykákban levő egyéb részletekre pedig kitérni egyáltalán nem szándékozom. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Jelen rövid felszólalásomnak kizárólagos célját az képezi, hogy minden polemikát kerülve, lehetőleg világosan állítsam magam elé azt a nagyfontosságú közjogi és alkotmányjogi kérdést, amely most elintézés alatt áll és lehetőleg világos kifejezését törekedjem adni annak, minő tartalmat, minő értelmet tulajdonítok én a beadott módosítványban és a Ház határozatának.

Tisztelt Ház! A képviselőház január elsején abban a helyzetben volt, hogy azt a törvényt, amely időhöz kötött törvények pótlására feltétlenül szükséges lett volna és amely törvényre vonatkozólag a törvényhozás összes faktora nagy többségének akarata már előzőleg konstatálható volt, mechanikai okokból kellő határidőre el nem készíthette. Ily körülmények között tisztelt Ház, úgy gondolom, a kormánynak feltétlenül kellett intézkednie, mert hiszen azért kormány a tisztelt kormány, azért élvezi ő Felsőháznak és a parlament többségének bizalmát, hogy minden oly pillanatban, amidőn az ország ügyei bármely fordulóponthoz értek, legyen bátorsága a felelősséget magára venni és az iniciatívát az intézkedés terén megragadni. Én azt hiszem, nemcsak joga, de eminens kötelessége minden kormánynak (Helyeslés jobbfelől.), amely e névre érdemes, odaállani gazdájul azon kibontakozásnak, vagy azon elintézésnek, amelyet szükségesnek tart és viselni érte a felelősséget. És úgy gondolom, tisztelt Ház, akkor járt el a kormány az alkotmány szellemében, midőn az intézkedést oly irányban tette meg, amely kétségtelenül a nemzet nagy többsége és a törvényalkotásra hivatott faktorok előre konstatálható meggyőződésének megfelel és akkor sértette volna meg az alkotmány szellemét, ha valamely oly intézkedést tett volna, amely nem a nemzet nagy többségének, hanem egy kisebbségnek politikai meggyőződését segítette volna érvényesülni.

Tökéletesen áll az, hogy itt a forma egészen mellékes. Én is azt tartom, hogy legyen ez az intézkedés jegyzék vagy rendelet, vagy bármind más ténye a kormánynak, ez a felelősség szempontjából, közömbös. Legyen szabad csak azt jegyeznem meg, hogy igénytelen nézetem szerint a kormány jogszabályt alkotó rendeletet tulajdonképen a szó szoros értelmében nem is alkothatott. Mert hiszen a kormány arra, hogy törvényt nem léteben oly jogszabályt alkosson, mely, felteszem, ha a bíróság előtt vitássá tétetik, ott megáll, egyáltalában feljogosítva nincs. Ugy hiszem, soha magyar bíróság azt a jogát a kormánynak, hogy ily esetben jogszabályt alkotson, el nem ismerné. Ennélfogva mást nem is tehetett a kormány, minthogy adminisztratív téren saját hatáskörében intézkedjék. Itt azután intézkedhetett a legkülönbözőbb formákban, ez a dolog lényegében nem vág. Azt hiszem, a dolog lényege abban fekszik, hogy ezen intézkedések által a kormány a felelősséget teljesen magára vette, felelősségét teljesen engagirozta és pedig nemcsak politikai, hanem jogi felelősséget is. Mert hiszen a kérdés azon részénél, hogy vajjon a kormány czölszerűen járt-e el december 31-éig, hogy általában a kormány politikája okozta-e, igen, vagy nem, azon kényszerhelyzet beállt, amelyben ily rendkívüli eszközökhöz kellett folyamodnia, a kérdés ezen részénél a kormány politikai felelőssége jön tekintetbe. Nagyon helyeslem, hogy a mai pillanatban ezt a kérdést kint hagyjuk a vita keretéből. Azon tény azonban a kormánynak, hogy ő január 1-én tényleg hatáskörén túllépve intézkedett, a kormány jogi felelősségét engagirozta és ezen jogi felelősség terhe alól csak akkor szabadul fel a kormány, ha a parlament őt ezen eljárásának jogi konzekvenciáitól fölmentí. (Ugy van! jobbfelől.)

Ugy gondolom, a dolog súlypontja ebben fekszik és szükségesnek tartottam erre rámutatni azért, mert ha nem is a Házban, de a sajtóban mind több és több jelét láttam annak, a nézetem szerint

merőben téves felfogásnak, mint hogy ha itt olyanvalami intézkedésről s a kormánynak olyanvalami, hogy úgy mondjam, vele született jogáról volna szó, amely a német tudomány és egyes német alkotmányokaszükségrendeletei fogalmával és erre vonatkozó intézkedésekkel állana összefüggésben. A magyar alkotmány a szükségrendelet fogalmát egyáltalában nem ismeri. A magyar alkotmány nem ismerte el és remélem, nem is fogja elismerni soha a kormány formai jogát arra, (Ugy van! jobbfelől.) hogy bármely pillanatban, bár mennyire szükséges lenne is, hatáskörét túllépve intézkedjék és jogszabályt alkotasson. Azt hiszem, hogy éppen a jelen esetben csakis akkor kerüljük el egy helytelen, vagy legalább is kétértelmű precedens megalkotásának veszélyét, ha ezt teljes határozottsággal és nyíltsággal konstatáljuk. Igenis, állhatnak be pillanatok, amikor eminens kötelessége a kormánynak túllépni hatáskörén is. Hisz a parlamentaris nemzetek története erre számtalan példát mutat fel. De akkor nyíltan be kell vallania, hogy túllépte hatáskörét, nyíltan be kell vallania, hogy ezen lépésének jogi konzekvenciái alatt áll és a parlament szabad elhatározásától függ ezen konzekvenciákat a kormánynak alkalmazni, vagy őt ez alól fölmenteni. (Helyeslés jobbfelől.)

A jelen esetben, tisztelt Ház, úgy gondolom, hogy felesleges volna tovább indokolnom ezt, hogy a kormány tényleg oly helyzetben találta magát, ahol intézkednie kellett, ahol tehát a parlament akkor jár el helyesen, ha felelősségre vonási joggal nem él, ha a kormányt ezen eljárásának jogi konzekvenciáitól fölmentí.

Őszintén megvallom, hogy jobban szerettem volna, ha a kérdésnek ezen közjogi oldala a beterjesztett szövegben még pregnansabb kifejezésre talál. De minthogy ezen felfogással megegyeznek azon nyilatkozatok, amelyek a tisztelt kormány részéről is történtek, miután úgy foghatom fel a dolgot, hogy latenter abban, hogy a törvényhozás a törvény erejével ruhazza fel a kormány intézkedéseit, benne van az a fogalom is, hogy eszerint itt a törvényhozásnak kellett a kormány magukban véve törvénytelen intézkedéseit szankcionálnia: a beterjesztett szövegben megnyugszom. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

A szavazás.

Az elnök ekkor berekesztí a vitát és fölteszi a kérdést.

A Ház többsége (a szélsőbal kivételével mindenki) elfogadja a 3. szakaszt a miniszterelnök módosításaival.

A fölmentésre vonatkozó határozati javaslatot a nemzeti párt, a néppárt és a szélsőbal nem szavazza meg. A Ház többsége azonban megsavazza.

A szabadelvű párt zajos éljenzése közben jelenti ki most az elnök, hogy az így letárgyalt javaslat harmadik olvasását a holnapi ülés napirendjére tűzi ki.

„Kizárólag.”

A Ház ezután áttár a községi és egyéb helyekre vonatkozó főrendiházi üzenet tárgyalására.

Ruffy Pál előadó ismerteti a főrendiházi módosításait és a közigazgatási bizottság nevében ajánlja azok elfogadását.

Meltzer Vilmos szász képviselő tudja, hogy csak a főrendiházi módosításokhoz volna joga szólni, de szeretné álláspontját az egész javaslattal szemben jelezni.

Elnök: Megengedi ezt a Ház?

— Megengedjük! hangzik mindenfelől.

Meltzer Vilmos ezután éppen úgy, mint nemrég szász kollegái, kifejti, hogy mennyire fáj a szászoknak a községi nevekről szóló javaslattal kifejezett „kizárólagosság.” Tudja, hogy ezen ma már nem változtathat, de a főrendiházi módosításokat annál szivesebben fogadja el, mert azok közül egy (amely az egyházi életben megengedi a tradicionális idegen nevek használatát) legalább részben enyhít a kizárólagosság ridegségén.

Pichler Győző azonban éppen ezt a módosítást sajnálja. Szerinte az egyháznak nem volna szabad kivételes engedélyt tenni.

Latkóczy Imre államtitkár hivatkozik a ré-

gebbi törvényekre, amelyek szerint az egyháznak saját czéljaira szabad külön anyakönyvet is vezetnie. Ha ebben az egyház a régi neveket használja, ahhoz az államnak nem lehet szava; mert az egyházak autonómiájába avatkozni ugy sem szabad.

Pichler Győző ezzel szemben csak azt említi meg, hogy az egyház tankönyveket is approbálhat, amelyekben mégsem volna szabad az idegen helynevek használatát megtiltani.

A Ház túlnyomó többsége ezután hozzájárul a főrendiházban tett összes módosításokhoz.

A javaslat tehát most már szentesítés alá hozható.

A holnapi ülés.

Végül a Ház az elnök indítványára elhatározta, hogy a holnapi ülésben a provizorium harmadik olvasása után folytatni fogja a munkájavaslat általános tárgyalását.

KÜLFÖLD.

Gautsch és a csehek. Az osztrák kormányelnök ma Bécsben négy ifjucsok képviselővel értekezett és a konferencia állítólag kedvezőbb mederbe terelte a cseh-német küzdelmet. A „kedvezőbb fordulatokat és hangulatokat” azonban annyiszor emlegetik, hogy alaposságukban nem lehet föltétlenül hinni. A mai konferenciában sem történt más, minthogy *Gautsch kijelentette, hogy nem tér ki a nyelvkérdésekre a cseh tartománygyűlésben való megvitatása előtt*, a csehek pedig a maguk részéről a miniszterelnök minden kijelentését nyájasan fogadták, persze azzal a föntartással, hogy a cseh nép egyenjogúsága teljesen megóvandó! A helyzet súlypontja, úgy látszik, a cseh tartománygyűlésben keresendő.

Az értekezletre, amely féltizenkettőkor kezdődött, hivatalosak voltak: Engel, Kaizl, Kramarz és Pacak ifjucsok képviselők. A miniszterelnök kifejtette, hogy teljes erővel igyekszik az ellentéteket elsimítani. A cseh képviselők viszont hangsúlyozták, hogy készek a nemzetiségi kérdések békés megoldásán közreműködni, de a teljes pártitársról nem mondanak le. A cseh tartománygyűlés idejéig — mondja a kommuniké, amelyet az ifjucsok erről a konferenciáról kiadtak — hozzájárulhat a cél eléréséhez, ha a németek is békülékenyek lesznek. A miniszterelnök biztosította a cseh képviselőket, hogy bár nagy súlyt helyez arra, hogy a németekkel a nyelvviata elintézése dolgában egyetértésre jusson, *távol van tőle olyan cselekedni, ami hátrányos volna a cseh nyelv egyenértékű és egyenjogú voltára*, vagy Csehország oszthatatlanságára és ismételtén kiemelte annak a szükségességét, hogy a birodalom és a tartomány érdekében a nyelvkérdés mindkét fél megelégedésére oldassék meg. A cseh képviselők egyuttal biztosították a miniszterelnököt, hogy Prágában semmiféle zavarások nem várhatók, annál kevésbé, mert első sorban ugy a cseh, mint a német tartománygyűlési képviselők teljesen megőrzik nyugalmaikat. Az értekezletet fél 2 órakor félbeszakították, délután fél 6-tól fél 7-ig folytatták s ezután bekezesztették.

A Dreyfus-ügy.

Megint szenzációs fordulat a Dreyfus-ügyben. Néhány nappal ezelőtt szinte végkép elhallgaltak vele; Franciaország és vele Európa közvéleménye megnyugodott benne, hogy Dreyfus bűnös és megérdemelt büntetését szenvedti; a sajtó pedig, amely olyan erősen küzdött az érdekében, egyszerre elejtette és szánakozással védte a szegény Walsin-Esterházyt, aki nem tiszta ember sehogyan, de ebben az egy dologban talán mégis ártatlan.

S ma ime ismét Esterházy a bűnös, Dreyfus az ártatlan.

Okozta pedig ezt a hirtelen újabb fordulatot a vádirat közzététele, azé a vádiraté, amelynek alapján a kapitányt elítélték. Senki se akarja hinni, hogy olyan kevés alapon ilyen szigorú büntetést lehetett kiszabni, mindenki s első sorban Zola és Trarieux a volt francia igaz-

ságügyi miniszter föllázad, hogy el merték ítélni a kapitányt, mikor csak ennyi alap volt az elítélésre.

A szenzációs fordulatról, valamint a mai nap érdekes eseményeiről egyébként a következőket táviratozzák nekünk:

Páris, január 7.

A *Siècle* ma teljes szövegében hozza azt a vádiratot, amelynek alapján 1894-ben Dreyfus kapitányt elítélték. Az okiratnak természetesen sok része van, amely már általánosan ismert, úgy, hogy annak ismétlése fölösleges.

A vádirat főképen a hírhedt bordereaura támaszkodik. Meg van benne továbbá említve, hogy az írásszakértők között határozott véleményeltérés volt ugyan, de hárman közülök, első sorban *Bertillon*, a leghatározottabban állították, hogy a bordereaut Dreyfus írta. Szó van továbbá a vádiratban arról, hogy mikor íráspróbát eszközöltettek Dreyfussal, először egészen nyugodtan írt, de ezután egyszerre zavart lett, remegni kezdett és azt mondta kifogásul, hogy a keze fázik, pedig a teremben egész kellemes hőmérséklet uralkodott.

Dreyfus tagadta ugyan, hogy vannak összeköttetései asszonyokkal, de rábizonyították, hogy különösen egy osztrák származású nővel, aki a kémkedés gyanúja alatt állott, nagyon is sűrűn találkozott, aki aztán el is árulta.

Jellemző körülményként emeli ki a vádirat azt is, hogy a német hatóságok sohasem akadékoskodtak, ha Dreyfuss Elsassba ment, pedig általánosan ismert dolog, hogy a francia tiszteknek az elsassi utak elé akadályokat szettek gördíteni.

Végül hozzáteszi a vádirat, hogy Dreyfus jól tudott olaszul és németül, és diskret lény, valamint alkalmazkodó jelleme nagyon alkalmasá tette arra, hogy kémkedési szolgálatokat teljesítsen.

A *Siècle* mai számában a bordereau képmását is közli és minden egyes sora alá Esterházy grófnak leveleiből egy-egy sort nyomtatott, amiből egész kétségtelenül kitűnik, hogy az írások teljesen azonosak. Az iratok facsimiléit a párisi boulevardokon tömegesen vásárolják.

Trarieux volt igazságügyminiszter, szenátor, ma egy hosszabb iratban, amelyet a hadügyminiszterhez intézett, kifejti jogi szempontból, mi csoda hibákat követtek el a Dreyfus-pörben és óva int attól, hogy ugyanazokat az Esterházy-ügyben esetleg ismételjék. Most az újságok nagy része egyebet sem tesz, mint a revízió ellen közel-lábbal kapálózik, az Esterházy-pörtől nem vár egyebet, mint annak bebizonyítását, hogy Esterházy ártatlan és evvel együtt már implicite el van szerintök érve az is, hogy Dreyfus bűnössége is kétségtelenül be van bizonyítva. Hisz valósággal lehetetlen, hogy az újságoknak ez a hajszája a hadi bíróság tagjaira befolyást ne gyakoroljon, sőt valósággal meg ne téveszsze.

A híréknak, az újságok szerint, egyéb dolguk nem is volna, mint, hogy egy már előre megállapított ítéletet egyszerűen jóváhagyjanak.

Ezután kritika alá veszi a volt igazságügyminiszter a vádiratot. Dreyfust, szerinte is, főleg a bordereau alapján ítélték el. A többi bizonyítékokra vonatkozólag egész határozottan állíthatni, hogy azok a hazaárulás tényállását megállapítani nem engedik. Rámutat arra, hogy az írásszakértők véleményei egymástól eltértek. A bünper anyagának titokban tartását egyszerűen *törvénytelen eljárásnak* mondja, amely a személyes szabadság biztosítékait megdönti.

Zola Emil ép most egy röpiratot bocsátott közzé, amelyben Franciaország egész népét aposztrofálja, hogy az erkölcsi súlyedés nehéz napjaiban a nemzet az igazság ügyét veszni ne engedje.

Csalis a mostani időkben, melyek a szenvedélyek harcának annyira kedveznek, lehetséges az, hogy a népszellemet erőszakkal hallgattassák el és hogy az igazság barátait

a nemzet ellenségeinek tekintsék. Zola ezután a famozus bordereauval foglalkozik és azt mondja:

Nemely francia lap oly messze megy, hogy azt meri állítani, hogy az Esterházy-ügyben a bordereauról egyáltalában nem is lehet szó. Hát akkor ugyan miről lehet is ott szó? Ha Dreyfust egy oly okmány alapján ítélték el, amelyet nem ő írt, a per revízióját a logika egyszerűen parancsoló szükségké teszi, ami még akkor is elkerülhetetlen, ha törvényellenesen titokban tartanának is valamely bizonyítékot.

E nehéz időkben a köztársaságot, amelyet most reakzionáriusok ostromolnak, oly valóban becsületes ember, mint amilyen Scheurer-Kestner, az igazság útjára fogja segíteni.

TAVIRATOK.

Montenuovo herceg — udvari marsall.

Bécs, január 7. Itt az a hír, hogy *Montenuovo* Alfréd herceg, *Ottó* főherceg volt főudvarmesterének egy új, magas udvari tisztiséget szántak. De teljesen alaptalan az a hír, hogy *Liechtenstein* herceg főudvarmester állásától megválnék és hogy helyét Montenuovo herceg foglalja el. Montenuovo herceg egy egészen új állást fog betölteni, amelyet most kreálnak. Ő lesz az *udvari marsall*, amely állás hasonló a két évvel ezelő Magyarországon kreált udvarnagyi álláshoz, amelyet gróf *Apponyi* Lajos tölt be. Csakhogy nem szabad ezt a főudvari marsalli állással összetéveszteni, melynek hatásköréből néhány nagyon fontos teendőt elvesznek és azt az udvari marsallra bizzák, hogy így a tulterhelt főudvari marsall munkakörét kisebbítsék. (N. Fr. Pr.)

Milán, a fővezér.

Páris, január 7. *Milán* exkirálynak a szerb hadsereg fővezérévé való kinevezése párisi barátai között feltűnést keltett. Mindenestre jellemző, hogy főleg azért gratulálnak Milánnak ez álláshoz, mert az pénzügyileg nagyon jól van dotálva.

Belgrád, január 7. *Milán* kinevezése okául azt hozzák fel, hogy Sándor király apjának a katonai pályán való érvényesülését akarta ezzel elérni, és magának csak a politikát akarja fentartani. A kinevezés a radikális pártot, amely ellen irányozva volt, lesújtóan érintette, míg kormánykörökben nagyon helyeslik a király e lépését. (N. Fr. Pr.)

A szilvniczei hős sírja.

Grác, január 7. *Hartenau* grófné e hónap 13-án Szófiába utazik, hogy volt férjének, *Battenberg* Sándor fejedelem tetemének az új mauzoleumba való átszállításánál jelen legyen.

A krétai kormányzó.

Bécs, január 7. *György* görög hercegnek jelölése a krétai kormányzói állásra immántlahaladott álláspontnak tekinthető; csak azért hozták fel ennek lehetőségét, hogy a *Petrovics* Bozo jelöltségének útját állják, ámbar az nincs teljesen kizárva, hogy ennek a montenegrói *Petrovics*nak a jelölése komolyan figyelembe jöhet.

A beteg Bismarck.

Berlin, január 7. *Bismarck* herceg állapotáról sokkal megnyugtatóbb hírek érkeznek. A baj nem változott ugyan, de a fájdalom nem oly heves már, mint volt. A herceg határozottan jobb kedvű, mióta nem gyötri annyira a betegsége.

Lueger pénzzavarban.

Bécs, január 7. A községtanácsban ma *Lueger* polgármestert a gázkölcson ügye miatt hevesen megtámadta *Vogler* liberális községtanácsos. Lueger minden felvilágosítást megtagadott és még arra sem reflektált, hogy szemére vetették Bécs hitelének megrontását, hanem csak annak kijelentésére szorított, hogy meg fogja mutatni, hogy erős akarattal, bizonyos pénzügyi körök ellenére is, dülőre lehet juttatni a dolgot.

HIREK.

Schönfeld tábornagy.

1827—1898.

A közös hadseregnek nagy halottja van. Egyik legzseniálisabb vezére, báró Schönfeld Antal tábornagy, a gyalogság főfelügyelője, ma reggel öt órakor Bécsben meghalt. A hadsereg benne elvesztette legkiválóbb szervező talentumát, aki a katonai szolgálat minden ágában egyformán jártas volt s aki úgy háborúban, mint békében szerzett gazdag tapasztalatait s elméleti tudását a leggyümölcsözőbb módon hasznosította a hadsereg szervezésének s fejlesztésének nagy munkájában. Az előkelő szellemű katonának nagy tehetsége révén erre bőséges alkalmat is nyílt. Birta a király feltétlen bizalmát és kegyét s ötven évi katonai pályafutása alatt a legmagasabb rangra küzdötte fel magát. Hogy a király mennyire megbecsülte fényes képességeit, bizonyítja az, hogy mikor Albrecht főherceg már nagyon öreg és beteges volt, báró Schönfeldet osztotta be melléje segítségnek, s később kinevezte a gyalogság főfelügyelőjének. Olyan rang, amelyet az eddigi szokás szerint csak katonailag kiváló főhercegek szoktak elérni.

Báró Schönfeld, aki a nyáron teljes egészségben ünnepelte meg 70-ik születése napját, karácsony előtt nejevel Prágába, szülővárosába utazott, ahonnan csak újév másodnapján érkezett meg Bécsbe. Már Prágában nagy fájdalomról panaszkodott, amelyeket egy anthrax daganat okozott neki. Bécsbe érve azonnal operáltatta magát s az orvosok azt hitték, hogy pár nap múlva teljesen fölépül. Kedden azonban hirtelen szívgyengeség fogta el a tábornokot, amelyhez tüdőgyulladás járult. Tegnap este agóniába esett s haláláig, mely ma reggel öt órakor következett be, vissza sem nyerte eszméletét. Halálakor körülötte voltak felesége, egyik huga, unokanővére, orvosai, szárnysegéde és parancsörtszije. A halálról azonnal értesítették a királyt és a főhercegeket, a hadtestparancsnokságot és a 82-ik gyalogezredet, amely az elhunyt nevét viseli. Báró Schönfeld ezelőtt két évvel másodszor nősült. A holttest vasárnapig maradt a lakásban s aztán a katonai kórház kápolnájába viszik s ott teszik ravatalra. A temetés vasárnap délután lesz s azon részt fog venni a király is. A temetésre kivonul az egész bécsi helyőrség s a bécsújhegyi tisztáka akadémiának a 82-ik gyalogezred küldöttségével lesz képviselve. A tábornagy holttestét Vöslauban helyezik örök nyugalomra.

Életrajzát a következőkben adjuk:

Báró Schönfeld Antal 1827-ben, július 3-án született Prágában. Tizenegy éves korában belépett a bécsújhegyi katonai akadémiába s 1845-ben hadnaggyá nevezték ki. Az 1848-iki háborúban a határvédelmi munkákat vezette, 1849-ben résztvett az olasz hadjáratban s márczius 21-én Mortara előtt a balszárny vezetésében rendkívül kitüntette magát. Két nappal később a novarrai ütközetben vitézen harcolt és megsebesült. Ekkor a király a vaskorona rend 3-ik osztályával tüntette ki. Ezután rendkívül gyorsan s jóformán soron kívül lépett elő. 1862-ben már alezredes lett s mint vezérkari főnököt az Olaszországban levő hetedik hadtesthez osztották be. 1866-ban a Dánia elleni háborúban, mint katonai meghatalmazott a porosz főhadiszálláson tartózkodott s kiváló működése jutalmazásul a Lipót-rend lovagkeresztjét kapta. 1866-ban mint katonai biztos működött a májusi hadjáratban. Mikor hazatért, kinevezték ezredesnek. 1869-ben dandárparancsnok lett s mint ilyen nagy érdemeket szerzett magának a dalmáciai felkelés elfojtása körül. 1870-ben bárói rangra emelte a király. 1875-ben tábornagy, 1886-ban tábornoki főnök, 1881-ben hadtestparancsnok Triesztben, 1892-ben Nagy-Szebenben, 1882-ben Grácban és 1889-ben Bécsben. Már 1862-ben s azóta majdnem mindig résztvett a katonai szabályzatok kidolgozásában s rendkívüli tudásával, éleslátásával s gyakorlatilag czélszerű javaslataival a hadsereg fő és legfőbb vezetői között óriási tekintélyt szerzett magának. 1874-ben Brüsszelben részt vett a nemzetközi hadi- és népjogi konferenciában, 1879-ben az I. osztályú vaskoronarenddel tüntette ki ő Felsege s midőn

egészségi állapotára való tekintettel felmentését kérte, ő Felsege rendkívül elismerő és hálás hangon artott legfelsőbb kéziratban köszönte meg szolgálatát.

1895. szeptember 21-én ülte meg katonai pályájának ötvenéves jubileumát s ez alkalommal a király a hadsereg főfelügyelőjévé nevezte ki.

Katonai körökben mély gyászt kellett a hadsereg főfelügyelőjének a halála. Már a délelőtti órákban számos katonatiszt tett látogatást a gyászházban. Az első között volt báró Merkl tábornagy és báró Resch Antal, a 26-ik gyalogdandár parancsnoka. Az özevgyhez is már számos részvételt érkezett. Személyesen kondoleáltak: báró Gaitsch miniszterelnök, gróf Welsersheimb honvédelmi miniszter, Krieghammer közös hadügyminiszter, Mádi Kovács György tábornok, gróf Pálffy testőrkapitány, Szongott Károly testőrkapitány, az elhunytak hosszú ideig volt szárnysegéde, Plesner Ernő, a legfelsőbb számvevőszék elnöke és még sokan.

A császári katonai iroda nevében meleg hangon megírt levélben Bolfras altábornagy, a király főhadsegéde fejezte ki a részvétét. Báró Schönfeld unokaöccsei, Schönfeld Péter kapitány és Schönfeld Antal hadnagy holnap reggel érkeznek meg Bécsbe.

Ma este fejezték ki részvétüket a báró özevgyénél a király, Ottó és Frigyes főhercegek és Mária Terézia főhercegnő. Frigyes főherceg gyönyörű koszorút küldött a tábornagy koporsójára, Stefánia főhercegnő pedig táviratilag fejezte ki részvétét.

Hahnkétől, a német császár főhadsegédétől megleghangu részvétét távirat érkezett, amelyben azt is tudatja az özevgygyel, hogy a német császár parancsára a temetésen Plessen főhadsegéd és a Ferencz császár nevét viselő ezred parancsnoka és segéd-tisztje is részt vesznek,

— Éhező emberek. Ki hitte volna, hogy lesz idő, amikor ebben a tejjel-mézzel folyó Kanaánunkban felüli borzalmas fejét az inség. Lenn a délvídeken, ahol mindig dusan fizetett a mag és ahová igazán csodájára lehetett járni a nehéz kalászkodnak, a mult esztendőben rossz volt a termés és most Torontál-megyében s különösen annak déli részében éheznek az emberek. Még elgondolni is szörnyű, hogy akadhasanak becsületes munkás emberek ebben az országban, akiknek a sors kegyetlenségéből nincs meg a mindennapi kenyérük. Mi már hirt adtunk a délvídeken pusztító éhínségről s a hírek, melyek az inségsújtotta vidékről érkeznek, egyre borzasztóbbak. Éhtifuszban pusztulnak el néhány község lakosai és az a segítség, mely eddig jutott az inségeseknek, mind kevés a rettenetes baj ellensúlyozására. A segélybizottság már megkezdte működését és ennek munkáját nagyban megkönnyíti a kormány, mely mindent, ami tőle telik, megtesz a nagy nyomor enyhítésére.

A félhivatalos *Budapesti Tudósító* jelenti, hogy a Torontál vármegyében s kiválóan annak déli részében, a mult évi felette silány terméseredményből keletkező bajok enyhítésére a földművelésügyi miniszter már az ősz folyamán 148.500 forint értékű, 12.780 métermázsa kölcsön- és 32.000 forint értékű 2550 métermázsa ingyen vetőmagot osztott ki. Ezenfölül gondoskodott, hogy a vármegye területén nagyobb mérvű ármentesítési földmunka végeztetése által mintegy 2500 munkás részére kereset biztosítottassék. Az aldunai kincstári telepítvények inséges telepeseinek élelmezésére, addig is, míg a segélyezés illetékes uton rendszeresen szerveztük, 3000 forintot engedélyezett. A nehéz gazdasági viszonyok között lévő *Tamásfalva* község lakosai között pedig 400 holdat osztott ki méltányos vételár és igen kedvező fizetési feltételek mellett.

— Szegedi dada a bolgár udvarban. Ferdinánd fejedelem házára rászállott a golyó. A bolgár udvarban várják a kis Boris herceg testvérét, kiről még Schenk tanár sem tudná megmondani, hogy fia lesz-e, vagy leány? De a kis kelengye már készen van, apró fejkötővel, csipkés dunyhákkal várják a kis jövevényt; hanem hátra volt még a dajkakérdés, mert valakihez csak kosztra kell járni a bolgár

fejedelem legfiatalabb csemetéjének. E czélből a szófiai udvar egyik magasrangú hivatalnokára érkezett a napokban Szegedre s az igazgató-főorvos előtt kijelentette küldetésének okát. Dr. Mann igazgató erre kiválasztott egy Farkas Róza nevű tüzrólpattant magyar asszonyt, kit azután, ahogy dukál, illő módon felöltöztettek selyem viganóba, bubos keszkenőbe, aranyos pruszlikba. Aczél csapatos, fényes czipőt is kapott a menyecske, de bizony ő sehogy sem akarta azt felhuzni; hoztattak tehát neki egy pár magas sarku, hegyes-orru pillangós papucsot, melyben bizonyára megbámulják a bolgár udvarban. A szegedi asszony karjára vette az ő kis ujszülött fiát s a bolgár tisztviselővel elindult Szófia felé és Ferdinánd fejedelem pár hét múlva már elmondhatja, hogy az ő gyermekét is Farkas táplálja, akárcsak Romulust és Rémust.

— „Arrestant Andrej.” Bocsnátot kérünk mindazoktól, akik nem szeretik az idegen hangzású neveket, de az egyszer igazán nem irhatunk egyebet. Nagy szerepe jut abban, amit elmondandók vagyunk, mind a két szónak, az *arrestant*-nak is, *Andrej*-nek is és hiven bizonyítja az orosz hatóságok hivatalos pontosságát és buzgalmát. Az eset egészen rövid, de nagyon mulatságos. Szól pedig a következőképen: Az orosz *Mirowoje Otoloski* jelentése szerint, egyik szibériai kerületi kapitányság nem régen egy felsőbb hatóságtól a következő rendetelt kapta:

A kerületi rendőrigazgatótól a következő táviratot kaptam: A jeni kerületben *Andrej* arrestantot (foglyot) látták; ha arra valamire meglátják, azonnal meg kell azt ide táviratozni és letartóztatását el kell rendelni. E távirattal arra utasították a kerületi kapitány, szólítsa fel az illető falusi starostákat és azok helyetteseit, kuttassanak az után, vajjon fentnevezett arrestantot nem látták-e a dimitriévi kerületben s ha látják, azonnal fogják el és szállítsák ide.

Akik eddig elolvasták ezt a rövidke hírt, most csodálkozva fogják találgatni és kérdezni, mi itt az érdekes, mi itt a mulatságos? Hiszen ez egyszerű körözlevél, amelyet százával ad ki mindenféle hatóság? Nem addig van az? *Arrestant Andrej*, mint később kiderült, nem volt más, mint *aerostat* (lég-hajós) *Andrée*, a bátor északsarki lég-hajós, akit állítólag akkortájban Szibériának jénissziki kerületében láttak. Nos, a derék orosz falusi starosták ameddig akarják, addig kereshetik *arrestant Andrejt!* . . .

— Érdekes házasság. *Londoni* levelezőnk a következőket írja: A londoni társaságban az újév első nagyobb eseménye az az esküvő volt, mely a hónap 4-én délben történt meg. A vőlegény, *Dhulnep Singh* Viktor herceg, dragonyos-kapitány, fia annak a *Dhulnep Singh* indiai hercegnek, akinek birtokában volt valamikor a híres kohinoor-gyémánt, melyet az angolok fejedelemességét egyjutt elvettek tőle és 40000 font sterling évi megdíjjal biztosítottak mindezt a számára. A trónjától megfosztott maharadza ezután áttért a keresztény hitre, 1864-ben Alexandriában nőül vett egy fiatal angol hölgyet és azután mint igazi nagyur Angolországban élt egészen 1885-ig, amikor azt követelte az angol kormánytól, emelje fel nyugdíjának az összegét, fizesse ki valamennyi adósságát és adja neki vissza a kohinoor-t. Miután kívánságait nem teljesítették, Pétervárra ment és onnan dühöngött Angolország ellen. Ez a dühöngés azt eredményezte, hogy semmit sem kapott többé az angol kormánytól, de négy évvel később, amikor testben, lélekben megtörve, bocsnátot kért az angol királynőtől, ismét megkapta évi járadékát. 1893-ban meghalt Párisban. Fiának, a vőlegénynek arca erősen elárulja az indus származást. A menyasszony a *coventry* grófnak 23 éves leánya, akit általánosan szeretnek. A házasság nem minden regényes színezet nélkül való.

— A szerb katonák élete. Gyöngyölet a katonaelet! tartja a közmondás. Az ember nem tesz mást, csak egy kicsit exercizirozik, egy kicsit pucóvalja a gombokat, egy kicsit a kötéren ül, de ennek fejébe kap kosztot, kvártélyt és minden napra hat kemény krajczárokat. Ennyi munkáért ugyan bőséges ez a jutalom. Messziről nézve ilyen a do-log formája, de közelebről egészen más képet lát az ember és egészen másként látják az ügyet azok,

akik akarva-nemakarva belekerültek ebbe a híres gyöngyöletbe. Ezek csodálatosképpen az exerceziózást, a puczozást és a kétértelmű való buslakodást találják soknak és ami mindég rossz nekik, az a koszt; ami kellemetlen, az a kvártély és ami kevés, az a lénungnak nevezett hat kemény krajczárok. Kinek van igaza, bajos eldönteni s mint mindzenben, valószínűleg ebben a kérdésben is az jár a helyes nyomon, aki az arany középutat választja: nem mondja épen gyöngyöletnek a katonaeletet, mert hát van ennél még gyöngyebb is, de nem is szítja ezt a sárga földig, hiszen kellemetes oldalai csak vannak a katonaeletnek is. Már tudniillik ott, ahol. Nálunk körülbelül az elmondottak tökéletesen ráillenek a helyzetre, de például Szerbiában jó lélekkel igazán nem lehetne mindezt elmondani a katonaeletre. A szerb katonák életéről lévén szó, meg kell változtatnunk a közmondást illetéknépen: katonaelet, sanyaru élet! Még akkor is, ha már megszokta az ember, mert a pénzmag akkor is kevés, vagy épen semmi. Pedig mit ér a katonának a szabad ideje, ha nincs egy félkrajczárja sem? Szerbiában pedig igazán nincsen. Aki nek valaha alkalma volt arra, hogy Szerbiában, az ország belsőjében láthatott egy csapat katonát, az ugyancsak nagyot bámult. Meanyi a különbség a szerb katonák és a miénk között s mennyivel jobb dolguk van a mi bakáinknak! Egy szerb században alig néhány embernek van meg az egyenruhája, a többi bocskorban és a saját ruhájában hordja a czakumpakkot. Utóbbi időben egyre növekszik a szerb katonaszökevények száma. Mint *zombori* levelezőnk írja, gyakran csapatostul szöknek át a szerb katonák magyar területre, Zimonyba. Oka ennek a rossz bánásmód, melyben a katonáknak részük van és az a körülmény, hogy a zsoldot nem fizetik ki a legénységnek. Legujabban a szökésekhez még más baj is járult: a katonák nyakra-főre allopnak mindent, ami kezük ügyébe kerül. A lopások már nagy feltűnést keltenek és *Belgrád* egyik legelőkelőbb lapja, a *Vecserne Novosztí*, a következőket írja róla:

Néhány nappal ezelőtt jelentettük, hogy több háznál kutatások történtek és ez alkalommal sok katonai tárgyra akadtak. A tárgyakat természetesen a katonák adták el és azóta, sajnos, a lopási esetek mindinkább és nagy arányokban ismétlődnek. Abban a véleményben vagyunk, hogy erre a szükség kényszeríti a katonákat, mert vannak garnizonok, és ezekhez tartozik a belgrádi is, melyekben a katonák 6-8 hónapja, hogy szegényes zsoldjukat meg nem kapták.

Nos, ezek után igazán nem csoda, ha lopnak és szöknek a katonák. Azok a mi elkecseregett bakgyerökeink vajjon mit szólnának, ha ők sem kapnának 6-8 hónapig zsoldot és vasárnap, ha sétálni mennek, nem szoríthatnák hetykén a fogukra a lénungon vásárolt vergóniát. Hej, nálunk mégis csak gyöngyölet a katonaelet!

— *Érdekes felolvasás.* *Miklós Ödön*, az 1900. évi párisi világkiállítás magyar kormánybiztosának helyettese, e hónap 9-én Pozsonyban a városi háza nagy termében felolvasást tart, melyben a kiállítókra nézve szükséges utbaigazításokat megadva, buzdítani kívánja az érdekelteket, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg produktumaikkal a kiállításon.

— *Tiszta a Duna.* A derék könyvnyomatos, amely nagy figyelemmel kíséri a természeti jelenségeket és mindenről híven értesít is bennünket, ma a változatosság kedvéért *A Dunáról* hoz hírt, mely szintén természeti jelenséggel van összefüggésben. Hogy mit mond az a hír, azt könnyen kitalálhatják mindazok, akik néhanapján télen is kibátorognak az utcára. A kalendárium tanúsága szerint ugyan most is tél van, de bizony más nem mutatja azt meg, csak az, hogy korán kell világot gyújtani. Rövid a nap, hosszú az este, de a téli estén nem „pattog a szobában a kandalló tüze.” Nem pattog, mert nincs rá szükség. Ki pazarolná a drága fűtőanyagot, amikor erre semmi szükség sincsen, mikor hó helyett víz fekszik az aszfalton és megfagyott göröngyök helyett csuszos sár van az utakon. Valami nagy változás történt a természetben, hogy olyan tavaszias az idő most, tél idején. Maholnap, ha továbbra is így marad az idő, könnyű felöltökniben, ibolyacsokorral a gomblyukban fognak sétálni

a váci-utcán a gavalierok, fittyet hányva mindenféle kalendáriumnak. Hogy ilyen fura az időjárás, ezt a mindenki előtt ismeretes ténytet konstatálja a könyvnyomatos, *A Dunáról* írván. Mert a vén Duna is nagyon megérzi az időjárás változását és most is is tavaszt mutat. Az enyhe idő következtében ugyanis a Dunáról elkotródott a jég s most a folyam tükrén teljesen tiszta. Így tehát a kis csavargözösök ismét megkezdtek az eskütér, a vígadó és a budai lánchíd állomásai között a közlekedést. Akik nem szeretnek gyalog járni és mindig a kényelmes közlekedést keresik, azok ennek is meg fognak örülni.

— *Kelecsényi Hugó öngyilkos.* A főváros előkelő köreiből ma általánosan azt beszélték, hogy *Kelecsényi Hugó*, egy milliomosnak egyedüli fia, akit nagy mulatásai révén jól ismertek a fővárosban, *Meránban agyonlőtte magát.* A rokonszenves modoru, csinos külsejű, 28 éves fiatal ember, mikor elvégezte a magyar-óvári gazdasági akadémiát, Budapesten önkéntességi évet szolgált le. *Kelecsényi Hugó* akkor még csak 21 éves volt. A vig fiuk csakhamar belevitték a zajos társaságokba. Még ez időben nem valami nagy lábon élt; de azért minduntalan éreznie kellett ősz apjának szükségességét. Végre letelt az önkéntesi osztendő. Örült ennek az öreg *Kelecsényi*. Megvette a péczeli Ráday-féle birtokot s odahelyezte fiát, hadd gazdálkodjék. Havi száz forint volt a fizetése. Budapest elől közel van Péczelhez s így *Kelecsényi Hugó* gyakran betört a fővárosba egy kis *murira*. A százas bankból nem igen tellett, de volt uzsorás ügynök elég, akik szívesen szerettek pénzt a nagyságos urnak. Olyankor oda se nézett, ha egy kis nullával többet is bigyasztott a váltóra, mint a mennyi dukált. A fizetésre kerülén a sor, az apja nagynehezen kifizette a váltókat. Azután az öreg, hogy a fővárostól távol tartsa, *Trencsén* megyében veti neki egy birtokot, a régit meg bérbe adta. A vig élethez szokott fia innen is eljárt Budapestre, sőt Bécsbe is eljártogatott. A *Bristol* szállodában és a *Ronacherben* ismert alak volt. Jöszivésége nem ismert határt. Egy ízben megtette azt is, hogy amikor meglátott egy fázlódó szegény gyufaárust, levetette vidraprémmel bélelt drága télikabátját s azzal adta oda neki, hogy viselje egészséggel. A turfa is eljárt, s rendszeren kedvezett neki a szerencse. Három évvel ezelőtt a *Freudenauban* volt látható s a szerencse annyira a kedvébe járt, hogy ezeket elvitt a bookmakertől. Azért másnap nem volt egy vörös krajczárja sem. Ekkor kerültek forgalomba horribilis összegekről szóló váltói, amiket az apja kifizetett. Volt azonban egy 10.000 forintos váltó, melyet az apja nem volt hajlandó kifizetni; mert meggyőződést szerzett arról, hogy azt fiától borközi állapotában csikarták ki. Az öreg *Kelecsényi* ekkor végső eszközökhöz nyúlt. Mindenáron odatörkedett, hogy fiát az örültek házába szállítsák. Nagy családi jelenet volt ekkor az apa és fia között. A fia abbeli félcímében, hogy apjának sikerülhet a terve, idegenben, *Meránban* keresett menedéket. Sokáig nem hallottak felőle, míg tegnap megjött a hír, hogy golyóval véget vetett zajos életének. Az öngyilkos, fiut apján kívül, három nővére gyászolja.

— *Hazasság.* *Dr. Thassy Gábor* zalaegerszegi gyakorló- és szepetki körorvos, e hónap 8-án délelőtti fél 12 órakor vezetett oltárhoz, a budapesti jöszöfvárosi plébánia-templomban *dr. Hérics-Tóth János* budapesti királyi táblai tanácselnök leányát, *Jelánkát*.

A sikkasztók városa.

Hódmezővásárhely, amelyet a múlt esztendőben egész Európában emlegettek az ismeretes méregkeverési bűnpör révén, méltán rászólgál arra, hogy a sikkasztások városának neveztessek. Néhány hét alatt kiderült, hogy a városi háza egész sikkasztó-szöveletet ült a kényelmes hivatalszobákban és a vizsgálóknak, melyet ebben az ügyben folytattak, ma nem vált fordulata lett: a rendőrkapitány és a rendőrfogalmazó agyonlőtte magát. Sikkasztottak és most, amikor számot kellett volna adniok bűnükéről, öngyilkosságot követtek el.

Erről az ügyről, melyben még újabb leleplezések is várhatók, levelezőnk a következőket írja nekünk:

Hódmezővásárhely január 7.

A „paraszt Páris” rövid pár év óta immár harmadszor fordítja szomorú eseményekkel maga felé az ország figyelmét. Három év előtt a szocziálista zendülők vére festette pirosra az ujjalotás városi háza keramit feljáróját. Tavaly a hét méregkeverő bűnei borzongatták teljes két hónapon át a közönség idegeit. És karácsony óta ma a harmadik nagy sikkasztást hozzák a nyilvánosság elő, melynek ítélete elől a bűnösök a halálba menekültek. A gyalázattól a halálig vivő rövid lépést ma ketten tették meg Hódmező-Vásárhelyen.

Póka László rendőrkapitány, a vásárhelyi méregkeverők kikutatója és *Gosztonyi* Sándor rendőrfogalmazó a szerencsétlenek, folytatták azt a sort, amelyet *Szabó Sándor* közpénztárnok és *Góbi József* kamarás kezdtek meg. A rendőrkapitány a bírságpénzeket fordította a saját céljaira, a rendőrfogalmazó pedig a marha-levelek díjait sikkasztotta el. Rájöttek a bűnösségükre és ma mindkettő halott.

A *Szabó Sándor* hódmezővásárhelyi főpánztáros sikkasztási ügyében folytatott vizsgálatnak következménye ez a mai dolog. *Baksa* Lajos polgármester, aki átvizsgálta az iratokat, gyanusnak találta a többi hivatal ügykezelését is. Csakugyan 6000 forint hiányt talált *Goby* városgazda téglaágyári számadásánál. *Gobyt* letartóztatták és ekkor elhatározták, hogy átvizsgálják minden hivatalt.

A rendőrségi ügykezelési vizsgálatánál az állatpasszusok kiállítását körül sikkasztás és okirathamisítás derült ki, mire *Gosztonyi* Sándor rendőrfogalmazót, akinek apja a hiányzó 720 forintot deponálta, állásától felfüggesztették. A kapitányi hivatal vizsgálata hiába volt kitűzve. A bírságpénzeket *Póka* László kezelte bizonyára bűnösen, mert be nem várva a vizsgálatot, ma reggel agyonlőtte magát.

Gosztonyi nem tudott még az öngyilkosságról semmit és *Pókával* akart valamit megbeszélni. Amikor ennek lakására ért és megtudta, hogy főnöke agyonlőtte magát, haza sietett és szintén golyót röpített a fejébe.

A „torony alatti” fertő meggyült és belőle piszkos hullámok buggyantak ki. Most két kis verpatak piros fonala vegyült bele a mocskos árba. Sok rémülten meredő szem tapadhat a két öngyilkos holttestére a „paraszt Páris” urai közül...

Mert aki ismeri a városok közigazgatásának szabályait, az ennek a három sikkasztásnak a súlyos oldalát olyanféleképpen formulázhatja, hogy a hódmezővásárhelyi városi háza még sok arcz sápadhat el utána. Egy egyszerű városi kamarás 6000 forinton felül sikkasztathat, anélkül, hogy üzelmait közvetlen főnöke, a gazdasági tanácsnok észre ne vehette volna? Hogy a szervezeti szabályzat szerint a közjvedelmek szabályos ellenőrzésére hivatott számvető fel ne fedezte volna? Vagy nem parancsolja-e meg a városi szabályzat, hogy a polgármester ellenőrizze a városi háztartást és gazdálkodást és legalább évente kétszer vizsgálatot tart a közigazgatás minden ágában és a gazdasági hivatalokban? Hát a főkapitány nem tartozik-e ellenőrizni a rendőrkapitány és a rendőrségi hivatalnokok működését? Hogyan van az, hogy évek óta ily nyíltan, ily kevés ravaszággal üzött sikkasztásoknak csak most jönnek nyomára. És miért éppen most?

Ott a fekély gyökere, hogy még sok az olyan törvényhatóság, ahol a sógorság-konaszág elve dicsőn uralkodik. Ahol a tisztviselők választásánál nem a tudást, a képzettséget, a megbízhatóságot és az érdemet tekintik, hanem az atyafiságot. És így támad az a képtelen helyzet, amikor egyik rokon a másik rokon számadásait kénytelen felfelvizsgálni és ha mulasztást, hanyagságot lát — elsimitani. Nincs ellenőrzés és ezzel a sikkasztók munkája szomorú mértékben megkönnyebbül. Mindenki tud róluk, de senki egy szót sem ejt. Tartogatja akkorra, amikor szüksége lesz rá. Amikor fegyver lesz a kezében az a nővsor, amelylyel minden ellenséget tönkre teheti. Ha tí támadtok, én ütök és ha tí csiptek, én nyakazok. Aki bukik, magával rántja a körüle állókat, akit bukítani akarnak, előre taszítja őket, bűnbakokul. Tudnivaló, hogy a mai megdöbbentő esete két másik előzte meg. Mind a háromban a városi háza urai szerepelnek.

A mai két öngyilkosság tetőpontra vitte a botrányt. Szereplői közül az egyiknek a nevét a tavaly lefolyt méregkeverő pör tette ismertté. Póka László volt az, aki a Kóti Juliánna gyilkosait letartóztatta és az egész bűntényt még a vizsgálóbíró megérkezése előtt, huszonnégy óra alatt kinyomozta.

A dolog úgy történt, hogy Kóti Julis gyilkosait egy feljelentés következtében le kellett tartóztatnia. Póka látszólag immel-ámmal végezte a kihallgatásokat és még azon a napon szabadon bocsátotta a gyilkos rokonokat. Ezek már örültek, hogy ily könnyen megszabadultak és megfélekedve az óvatosságról, huszont pengőt küldtek a láb alól éített leány orvosának. Ez a hihetetlenül nagy honorárium, a vérdíj, ez lett árulójuk. Az orvos, akit Póka figyelmeztetett a dologra, rögtön vitte a pénzt Pókához. Még azon az éjjelen a gyilkosok újra börtönben voltak és a meglepetés első rémületében vallottak! Póka László nélkül máig is gyilkolna a Jäger Mari bandája.

Az öngyilkosság vált rendőrkapitány egyike volt az Alföld legérdekesebb alakjainak. Volt benne valami Rádayból. Ismert minden lóköötöt és orgazdát Horgostól Makóig és Orosházától le Torontáig. A pusztai betyároktól a gyorsan feladvékodott alföldi metropolisban működő raffinált gazemberekig minden törvénykerülő érezte már a keze súlyát. Modern gondolkodású ember volt, akinek a tapintatos beavatkozása a tavalyi aratási sztrájk alatt sok véressé válható összetűzést akadályozott meg. Szeretetre-méltó, magyarosan vendégszerető ember volt Laczi bácsi, — így hívta mindenki — sokszor mondta, hogy Jäger Mari nem az egyedüli gyilkos boszorkány Vásárhelyen, van még ott két-három ilyen emberből — de azokra majd később kerül a sor. E sorok írójának egyszer a piacon megmutatott egyet közülök.

— Ez az asszony édes testvérét, meg három mostohagyerekét tette el láb alól — mondta Póka Laczi és rámutatott egy jóképű menyecskére, aki valami papucsos sátor körül állt. Az asszony, úgy látszik, sejtett márvalamit, mert mikor meglátta a kapitányt, gyorsan elült a sátor mögött. Most már az sem fél Póka Laczitól.

Nyakas, szókimondó modora sok ellenséget szerzett neki hivatalársai között. A polgári társadalom is huzódzott tőle, állítólag azért, mert alacsony sorból való leányt vett feleségül. Ez a házasság olyan tragédia-féle volt és a csudaszép asszony szemeinek alighanem sok része volt abban hogy az ura öngyilkos lett . . .

Gosztonyi Sándor jelentéktelen alak volt. Mindig a „Laczi bácsi“ körül forgolódott, az volt egyedüli érdeme. Követte pártfogóját a halálba, miután előbb osztozott a bűnben.

Ugy látszik, hogy mind a kettőt zilált anyagi viszonya vitte a bűnre. Póka Laczit messzeföldön mulató embernek ismerték és háza mindig nyitva állott a vendégek előtt.

A sikkasztás felfedezése egyenes következménye volt az előbbi két sikkasztás napfényre jutásának. A polgármester minden pénzkezelő-hivatalban vizsgálatot tartott. Póka tudta ezt és bár két napja volt a készüléshöz, az ujját sem mozdította meg. Pedig sok gazdag barátja volt, akik egyetlen szavára adtak volna neki annyit, amennyivel a hiányt pótolhatta volna.

A vizsgálatot most tovább folytatják és még újabb leleplezésektől tartanak. Kállay főispán és a törvényszéki vizsgálóbíró állandóan Hódmezővásárhelyen van.

A szerb király zsarolóí.

A fővárosi rendőrség napok óta foglalkozik egy orfeumi énekesnő kalandjával, amelyben — mint ahogy mi is jeleztük már — Sándor szerb király szerepel.

Amint beszélük, a leány néhány hétig szerelmi viszonyt folytatott Szerbia ifjú királyával s az ez időből hozzája jutott több megleghangu levelet nyilvánosságra is hozza — abban az esetben, ha kellő számú aranyon vissza nem váltják tőle a leveleket. Ezt a szándékát addig beszélte ismerősei előtt, míg a dologhírlapokba nem került. Az énekesnőt,

aki *Benkő Rózsi* néven a *Herzmann-orfeum* tagja volt, tegnap este amiatt, hogy utlevele s más igazolványai nem voltak, a rendőrség kiutasította a főváros területéről. Ezzel azonban a dolog koránt sincs befejezve. A rendőrség ma is folytatja a kutatást s szinte kétségtelen már, hogy tervszerű *zsarolási kísérletről* van szó, amelyben az osztozkodás esetén a kiutasított leánynak lett volna legkisebb része.

Rajta kívül öten szerepelnek a bűnperben. Mind az öt ismert látogatója volt a *Herzmann-orfeum*nak.

A vizsgálat most ezek ellen irányul s nem lehetetlen, hogy holnap, holnapután érdekes letartóztatások is lesznek. Tegnap este a rendőrség beültötte a mulatóhelyen az előadást, ez is a komplott ellen indított nyomozással van kapcsolatban.

A bűntervnek az alapja egy érdekes kis regény, amelyet most orfeumi körökben nagy részletezéssel tárgyalnak.

Sándor király két évvel ezelőtt nagyon meguntta a belgrádi királyi palota egyhangúságát. Barátot keresett, akivel az élet örömeit megoszssa, de nem talált. Megbízta hát udvari orvosát, jöjjön Budapestre s keressen valakit, lehetőleg testben, lélekben kedveset. Az orvos egy egyetemi magántanár ismerősével kalauzoltatta magát.

Sok járás-kelés után a *Herzmann-orfeum*ba vetődtek s itt megakadt a szeme *Benkő Rózsa* énekesnőn. Meghívták vacsorára — 150 frankba került; az egyezséget megkötötték s *Benkő Rózsa* másnap utrakelt az udvari orvossal Belgrád felé. Az orvos némileg kellemeitlenül érezte magát, mert magyar barátját ígért s a bemutatkozásnál kiderült, hogy ő nagysága nem *Benkő*, hanem *Rogot Rózsa* s nem is magyar, hanem morva, de a bajon már nem segíthettek. Az volt a parancsolat, hogy a kisasszonyt ő felsége további rendelkezéseig a királyi palotában, fényesen berendezett lakásban helyezték el s adják tudtára, hogy néhány hónapra feledkezzék el ismerőseiről, jó barátairól és az egész külső világról, annak fejében ő felsége *térjhez adja majd* valamelyik elsőkelő állásu tisztjéhez és megfelelő *hozományt* is ad neki.

Benkő Rózsa azonban nem azért lett orfeumi énekesnő, hogy kedvelné a zárda-életet. Alig telt el az első hét, kiszökött a királyi palotából s Budapestre jött szeretőjével, egy katonatiszittel kedve szerint kimulatatta magát.

Ez azután ismétlődött hétről-hétre. A konakban erről vagy nem tudtak, vagy nem akartak tudni semmit. De csakhamar megsokálta az egy hetet is, olyan barátot keresett, akivel napról napra tanálkozhatik. Sándor király komornyikja éppen alkalmasnak látszott. Nem került valami nagy fáradságba a hódítás egyik részről sem s azontul a lakáj, ha ő felsége parancsolt valamit barátjának csak a komornyiklakására futott. Ott találta mindig, néha fogyatékos öltözetben is. A régi szolga holmija között kutakodva több arczképet talált. Hogy a komornyik hogyan jutott a képekhez vette-e, kapta-e, nem tudni. De harmatnégyet szívesen átengedett a leánynak azokért a vidám órákért, amelyeket társaságában tölthetett.

Benkő Rózsi időtöltésből a képekre írogatta czirill betűkkel Sándor király nevét.

A király azonban hamar észreverte, hogy *Benkő Rózsa* szívét mással kell megosztania s úgy segített magán, hogy 7000 frank végkielégítéssel elbocsátotta barátját.

Benkő Rózsi Budapestre jött, két hét alatt elköltötte a *hozományt* s újra énekesnő lett.

Néhány héttel ezelőtt barátainak egyike meglátogatta s a különféle arczképek között azemébe öltött Sándor királyé is.

- Kitől kaptad ezt?
- Kitől? hát Sándortól.
- Az aláírás is az övé?
- Természetesen.
- Ebből pénz is csinálhatnál.
- Hát csinálj!

Ez az eset története. Az orfeumok „művészei“ legalább így beszélük a dolgot, ami bizonyára elég érdekes és elég okot adott a rendőrségnek a beavatkozására.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* *Dohnányi*. Az utolsó napokban az a hír keringett a budapesti zenei társaságban, hogy ez a zseniális magyar ifju nem fogja megtartani itteni hangversenyét, mert nincs rá közönség. Hogyan, hát *Dohnányi Ernő*, akinek Bécsben és Berlinben nem is egy, de több hangversenyt kellett adnia teljesen idegen auditoriumok lelkesült kívánságára, szülőhazájában ne adhasson egyetlen hangversenyt sem? Kelletlen mód nehezedett rá ez a kérdés a budapesti zenei társaság jobbjaira, mint a szürke, nedves köd, amely most az utcákban szállong. Szerencsére az a kósza hír nem vált valóra. Néhány embernek — nem tulságosan soknak — volt rá gondja, hogy ne essék ilyen sötétes folt zenei életünkön és így *Dohnányi* ma este közepes számú közönség előtt mégis játszott a Royalban. Külföldön, amerre járt, letűvén a *Bösendorfer* mellé bámulatot kellett művésze iránt a kritikában. Az idegen bírálók őszintesége iránt akkor, amikor egy odalátogató husz esztendő magyar ifjuról van szó, legkevésbé lehet kétség, bár a fölfedezés prioritása ha nem is illeti meg a magyar közönséget, mindenesetre megilleti a magyar kritikát, amely *Dohnányi* rendkívüli tehetségét már régen észrevette. Művész-egyéniségének teljes tartalmát azonban idáig még sohasem fejthette ki annyira, mint ma este, önálló hangversenye keretében. Ez a fiatal ember belelát a klasszikusokba, és mily mélyre lát és mennyit lát ott meg! *Bach-Liszt* praeludiumát és fugáját tökéletes stilerzékkel és mesteri plasztikával játszotta. Gyönyörűen dolgozta ki *Beethoven* as-dur szonátáját; előadása sokszinű volt, aczélos és ellágyuló, nagy felfogású és skizzszerű. *Chopin*nek megérti nemcsak az érzelmességét, hanem a lelki nagyságát is: megérti az egész lenygel poétát. *Dohnányi*ban zenei világunk egy kincsre lett, amelynek értékét ma még nem lehet pontosan meghatározni, de amely mindenképen nagybecsű. Ő meg fogja futni nagy pályáját: hogy ez a pálya tömött széksorok vagy üres *Thonet*-butorok között vezet-e el, legfőljebb egy biográfiai adaton változtathat, lényeges csak az, hogy lesz biográfiája.

* *A gróf Károlyi-díj nyertese*. A gróf Károlyi Tibor által alapított 1000 forintos jutalom pályabírósa a műcsarnokban, ma a díjat *Karlovsky Bertalan* „XIII. Lajos korabeli alak“ című olajfestményének ítélte oda.

* *Kamarazene*. Holnap, szombaton esti tizenölecz órakor tartja meg a *Hubay-Popper* kvartett a Royal-szálló dísztermében IV. estélyét *Lichtenstein* Dóra dalénekesnő és *Thomán István* zeneakadémiai tanár közreműködésével. A műsor a következő: I. *Beethoven*: C-moll négyes. II. *Schumann*: Dalok. III. *Raff*: D-dur zongorahármas. — A *Grünfeld-Bürger*-féle vonósnégyes vasárnapra, január 9-ére hirdetett népszerű hangversenye a társaság első hegédiének, *Grünfeld Vilmos*nak, súlyos megbetegedése miatt *elmarad*. Ezt a hangversenyt a már közzétett műsorral a VIII-ik hangverseny után tartják meg s a már megváltott jegyek megtartják érvényüket. Mindazonáltal kívánatra a jegyek árát visszatérítik.

* *Audran-operettek a Népszínházban*. *Edmond Audran*nak, az „Üdvöske“ szerzőjének több operettje van, melyek Magyarországon még színre nem kerültek. Ezek közül kettőt, még pedig a legkevésbé pikánsakat és mégis a legmulatságosabbakat szemelte ki a népszínház igazgatósága előadásra, nevezetesen a *Poupée*-t és a *Toledad*-ot. A „*Poupée*“ *Baba* címmel január 13-án, csütörtökön kerül először színre új díszletekkel és jelmezekkel.

* *A Vigaszínház újdonsága*. A Vigaszínházban legközelebb színre kerülő *Labiche*-féle bohózatnak, a *Champhaudet állomás*-nak a címe könnyen félrevezethető az olvasót. Itt nem egy közönséges vasuti állomásról van szó, a francia bohózat nagymestere ebben a darabjában egy *Champhaudet* nevű özvegy asszony lakását érti az állomás alatt, amely színhelyül szolgál a vidám cselekménynek. A darabot nagy sikerrel adták elő a párisi *Palais-Royal* színházban s egyike azoknak a *Labiche*-daraboknak, amelyeket magyar színpadon még nem adtak elő.

FŐVÁROS.

(A koronázási jubileum díja.) A *Ferencz József koronázási jubileum-díj* tudományos szakára hirdetett pályázat bíráló-bizottsága ma terjesztette be jelentését a tanácshoz. Amint már említettük is, öt folyamodvány érkezett. *Simonyi Zsigmond* egyetemi tanár a *Magyar nyelvtörténeti szótár*, a *Tíztes magyar nyelvtan* című munkáival és a szerkesztésében megjelenő *Magyar nyelvőr* egy kötetével, *Cserép József* aradi főgimnáziumi tanár *C. Sallustius Crispus* életviszonyai című tanulmányával, *Kont Gyula* fővárosi kereskedelmi iskolai tanár pedagógiai, *Braun Ignác* közgazdasági munkákkal pályázott, *Donáth Alajos*, több gyógyszer feltalálója, azon a czímen kérte a pályadíjat, hogy tudományos kutatásait folytathassa. — A bizottság az 1400 forintos pályadíjat egyhangulag *Simonyi Zsigmond*nak ítélte oda s egyuttal a következő javaslatot terjesztette a közgyűlés elé:

A pályázati hirdetés mindenkor a lehető legnagyobb nyilvánossággal eszközöltessék s a pályázati felhívás a napilapokban is közzététessék, valamint tudomására lenne hozandó a Magyar Tudományos Akadémiának, a három tudomány- és műegyetemnek s a tudományos folyóiratoknak is. Kimondandó lenne az is, hogy jövőben ez a díj a tudományos irodalmi munkásság terén foglalkozó s kiváló tehetséget tanúsító olyan egyéneknek legyen első sorban adományozható, akiknek az eddigi működéséből alaposan lehet következtetni, hogy a szakmájuk elsőrangú művelői közé fognak emelkedni s akikre nézve a székes főváros díja nem csupán erkölcsi elismerést tartalmaz, hanem anyagi segílyt is alkot abból a czélból, hogy a további tanulmányaik folytatása akár itthon, akár külföldi tudományos intézetekben könnyebbé és gyümölcsözőbbé tétessék.

(A belügyminiszter az osztrák ipar ellen.) *Perczel* Dezso belügyminiszter felhívta a fővárost, hogy a magyar üvegipart minden töle telhető módon pártolja. Hasonló figyelmeztetés már több is jött a kormány részéről a tanácshoz. Ebben azonban van egy nagyon érdekes rész is, aminő az eddig kiadott érteleme hivatalos levelekben nem igen fordult elő: s az az osztrák iparosok terjesztésének aposztrofálása. Az osztrák gyárosok — így szól a többek között — árúkkal elárasztják Magyarországot és egészen elnyomják az itteni ipart. Portékákat még az előállítás árán alul is adják, csak hogy háttérbe szorítsák a hazai gyártást.

(Még egy színház.) Hogy hányadik, azt bajos volna kiszámítani, mert újabb időben hétről-hétre szaporítják a muzsatomplomokat, legalább tervben. Májig három volt a levegőben: az űlői-uti *Szikra*-féle, a kerepesi-uti *Oroszi*-mulatóból alakítandó, a kerepesi-ut végére s az újvásártér közelébe tervezett színház; dél óta azonban már egygyel több van. Az új népligetben tervezik ezt, ötászá négyzetméteres területen és főképpen egyfelvonásos darabokat adnának benne. A sétányügyi bizottság délelőtt foglalkozott is már a dologgal s a telek használati díját az első három évre 100—100, a második három évre ciklusra 150—150 s a következő négy évre 200—200 forintban állapította meg.

(Főlebbzés az alpolgármesterek választása ellen.) *Rózsavölgyi* Gyula és *Mataska* Alajos alpolgármesterek megválasztását megfőlebbzték. — *Kasits* Péter cselekedte ezt is, aki a tanács útján ma adta be a választás ellen tett észrevételeit s a megsemmisítési kérelmet a közigazgatási bírósághoz. A szavazatok összeszámolását kifogásolja, az itt esetleg előfordult hibát azonban már alig konstatálhatni, mivel a szavazó lapokat már megsemmisítették.

VIDÉK.

(Az új fiumei kormányzó.) Gróf *Szapáry* László, Fiume új kormányzója, mint tudósítónk Fiuméből táviratozza, tegnap Abba-ziába érkezett és a Quarnero szállodában szállt meg. Még tegnap fogadta *Gaal* Tibor kormányzóhelyettesét, akivel később a templomba ment, ahol misét hallgatott. Tegnap délután Fiuméba került és itt meglátogatta *Ciotta* János volt polgármestert, a *Leard* családot és ezután a Mária árvaházba ment, ahol *Herczegh* Teréz nővérnél tett látogatást. Ezt az árvaházat a gróf anyja alapította. Gróf *Szapáry* ma ismét Fiuméba jött és a kormányzóság helyiségében hosszasan tanácskozott *Gaal* Tibor miniszteri tanácsossal, majd *Mayländer* expodestával,

Assoinackkal és még több fiumei vezető egyéniséggel.

(Borura derü.) Mikor gróf *Hugonnay* Bélát *Szatmár* vármegye főispánjává kinevezték, a nemes vármegye bizottsági tagjai összeráncolták a szemöldökeiket és mindenki azt hitte, hogy végkép beborul az ég *Szatmár* és *Nagy-Károly* felett. De a fekete fellegek csakhamar eloszlanak, kiderült a mennyboltozat és felvidult a kesergő vármegye. A közigazgatási bizottság ülésén, — mint tudósítónk írja — ma elnökölt legelőször az új főispán. A bizottság nevében az alispán üdvözölte és a bizottság tagjainak rokonszenvét teljesen megnyerte tapintatos és igazságos elnöklésével. Ülés után *Nagy* László alispán ebédet adott a főispán tiszteletére, melyen a bizottság összes tagjai résztvettek és pohárköszöntőkben üdvözölték a népszerűvé lett főispánt.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— Az „Ika” katasztrófája. Néhány hónappal ezelőtt letartóztatták *Forempsher* Pétert, az elstülyedt „Ika” gőzös kapitányát, mert azzal gyanúsították, hogy a katasztrófát az ő gondatlansága idézte elő. A fiumei törvényszék úhány heti vizsgálat után, még novemberben, elrendelte a hajókapitány szabadlábra helyezését, amely határozatot a királyi ügyészség megfőlebbzte. A királyi tábla e napokban foglalkozott az ügygel és a fiumei vádhatóság érveit alapján táviratilag rendelte el a hajókapitány újból való letartóztatását. A kapitány újból való letartóztatása, mint Fiuméből táviratozza tudósítónk, egész Fiumében nagy szenzációt keltett. *Forempshert* ma a kastellóba zárták. Minthogy a velencei törvényszék a kapitány kaucziója ügyében kedvezően ítélt, *Forempsher*, mint az már köztudomásra jutott, a kincstárt elhamarkodott letartóztatása miatt már előbb be akarta perelni. A fogoly kapitány most egyelőre a második letartóztatása miatt a kuriához felebbezést nyújt be.

— Egy képviselő sajtópöre. A budapesti esküdtszék február 7-én fogja tárgyalni *Pichler* Győző országos képviselő sajtópöretét. *Máhr* Antal bozovicsi járásbíró panasolta be a királyi ügyészség útján, rágalmazás, illetőleg becsületsértés vétsége miatt. A sajtópöre előzményei régebb keletűek. Mikor a király és az udvar 1898-ban a Vaskapu megnyitására készült, *Krassó-Szörény* vármegye bozovicsi járásában egynéhány oláh izgató dinamitmerényletet követett el *Popovits* körjegyző ellen, aki ez alkalommal, felelőségével együtt, súlyosan megsebesült. Az oláh származású *Máhr* Antal bíró vezette a vizsgálatot ez ügyben, de oly lassan, nehézkösen, hogy a járás bírái, jegyzői és anyakönyvvezetői, számszerint harmincezan, panaszra mentek *Szabó* Gusztáv főszoigabíróhoz, akinek kérelmére azután a lugosi törvényszék vette át a vizsgálat vezetését a bozovicsi járásbíróvártól. Ebből az alkalomból a napilapok is heves támadást intéztek *Máhr* Antal járásbíró ellen, aki egy ilyen erőshangu czikk miatt, hivatalos felszólításra, sajtópöret indított s a vizsgálat folyamán *Pichler* Győző vállalta el a szerzőséget és a törvény előtt való felelősséget. Az esküdtszéki tárgyaláson dr. *Hammersberg* Jenő királyi főügyész fogja a közvádat képviselni. A bevádolt képviselő védelmét *Eötvös* Bálint ügyvéd vállalta el.

— Egy tanár mint pénzágens. *Petróczy* József okirathamisítási bűnperében ma folytatták a a végtárgyalást. A vádlott ma is oly hosszúra nyújtotta védekezését, a föltett kérdésekre olyan kitérő válaszokat adott, hogy az elnöklő bíró végre is kijött sodrából és rászólt *Petróczyra*:

— Nem török itt obstrukciót!

Hát hiszen nem is akart ő obstrukálni. Csak éppen hogy ügyetlenül védekezett. A törvényszék déli egy óraker hirdette ki az ítéletet, mely *Petróczy* Józsefet, az enyhítő körülmények figyelembe vételével, nyolcz hónapi börtönnel sújtja. Az elítélt főlebbzett. Appellált az ügyész is, aki keveselte a büntetést.

— Jó firma. *Schiller* Sándor kárpitos inas család miatt két hónapi fogházra ítélte a törvényszék. A szépreményű suhancz beállított dr. *Schlauch* Géza rendőrorvos nejéhez azzal, hogy az orvos küldte a szőnyegekért, amiket majd az ő majsztramja

fog megjavítani. Dr. *Schlauch* né gyanútlanul adta át a szőnyegekét s az inas el is adta azokat tüstént *Lautenberg* Lajos kereskedőnek. Az ügyész vádbeszéde után azt kérdezi az elnök Schillertől, hogy mit hozhat föl mentéségre, mire a fiatal vádlott az enyhítő körülményeket a következő szavakkal ajánlotta figyelmébe a törvényszéknek:

— Tekintetes királyi törvényszék! Az ügyész ur vádbeszédével nem foglalkozom. Rövid leszek. Tessék enyhítő körülménynek venni fiatal koromat, büntetlen előéletemet, továbbá azt, hogy bűnömöt töredelmesen beismartam. Végül kérem, hogy büntetésemet a két hónapi vizsgálati fogsággal kitöltöttnek venni kegyeskedjék!

És a törvényszék teljesítette is a kárpitosinas kérését.

— Hamis vád. *Hauser* Samu kereskedő a pestvidéki pénzügyigazgatóságnál azzal vádolta *Gelb* Mór korcsmárost, hogy a kincstárt borcsempészettel jelentékenyen megkárosítja. Ez a panasz alaptalannak bizonyult s ekkor *Gelb* Mór hamis vád miatt jelentette fel a vádaskodót, akit a törvényszék ma el is ítél száz forint fő- és husz forint mellékbüntetésre.

NYILTTÉR.

ROYAL nagyszálló BUDAPESTEN.

Kugler-féle raktár a bodogában, naponta friss nagy választék eredeti bombonitrokokban. Legnépszerűbb csognacok kicsinyben, nagyban árak mellett eladnak. Színházi előadások után friss étel, naponta hangverseny. Schmitt Károly igazgató.

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, január 7. (Utóérszede.) Az irányzat szilárd volt. Osztrák hitelrészvény 375.62, Magyar hitelrészvény 387.—, Anglo-bank 350.—, Bankverein 222.50, Union-bank 262.50, Osztrák Länderbank 163.—, Osztrák-magyar államvasut 345.25, Déli vasut 80.75, Elbevolgyi vasut 264.25, Északnyugoti vasut 249.—, Alpési bányá 182.50, Rimamurányi vasut 253.—, Prágai vasipar 146.20, Májusi járadék 102.85, Magyar koronajáradék 99.75, Török-sorsjegy 61.70, Német birodalmi márka 58.85—58.82.

Berlin, január 7. Irányzat szilárd, Osztrák hitelrészvény 224.40, Disconto-társaság 203.25, Darmstadti bank 159.80, Deutsche bank 210.12, Drezdai bank 163.75, Handelsgeellschaft 176.50, Nationalbank 153.87, Osztrák magyar államvasut 164.10, Déli vasut 75.50, Gotthard-vasut 152.25, Svájci északkeleti vasut 105.80, Svájci központi vasut 140.90, Olasz déli vasut 186.40, Olasz közep-tengeri vasut 97.12, Olasz járadék 94.90, Török sorsjegyek 158.—, Mexikói kölcsön 98.25, Laurakohó 185.75, Dortmundi 101.50, Bochumi 205.50, Golsenkircheni 187.27, Harpeni 193.—, Habernü 202.25, Észak-német Lloyd 176.75, Magán kamatláb 3³/₄%.

Hamburg, január 7. (Ésti tőzsde.) Osztrák hitelrészv. 302.70. Az irányzat csendes.

Páris, január 7. Élénk emelkedő irányzat. Jegyzetek: 8⁰/₁₀-os francia járadék 103.30, 8⁰/₁₀-os törlesztéses járadék 102.10, 3³/₄%-os járadék 107.35, Francia bank 3510, Credit Foncier 657.—, Szeui csatornarészvény 3028.3; Egyiptomi kölcsön 517, Spanyol külföldi kölcsön 60¹³/₁₆, Magyar aranyjáradék 94.45, Olasz járadék 103.—, Orosz kölcsön 94.27, Új orosz konzol 20⁷/₈, Portugál kölcsön 567.50, Ottomán bank 491.—, Osztr. Länderbank 737.—, Osztrák-magyar államvasut 191.—, Rio Tinto 657.50.

New-York, január 7. (C. T. B.)

	január 7. cents	január 6. cents
Baza januárra	99	97 ¹ / ₂
— májusra	93 ¹ / ₂	92 ¹ / ₂
— júliusra	86 ⁷ / ₈	86—
Tengeri májusra	84 ³ / ₈	84 ¹ / ₈

Chicago, január 7. (C. T. B.)

	január 7. cents	január 6. cents
Baza májusra	91 ⁷ / ₈	90 ³ / ₈
Tengeri májusra	29 ³ / ₈	29 ¹ / ₈

Előfordult határidőkötések búzában.

Table with columns: Határidő, Dél- és déli tizede, Déltuti tizede. Rows for március and májusi napok.

Hivatalos határidőjegyzések búzában.

Table with columns: Határidő, Déli tizede zárlata, Leszámloló árfolyamok. Rows for márcs. and máj. napok.

Rozs.

Készárúlet rozsbán: Szilárd irány mellett néhány waggon kelt el.

Előfordult eladások rozsbán.

Table with columns: Mennyiség mázsaiban, faj, minőség megl., átadási hely, ár, netto 100 Kgr-kint, Képz. vagy 9 óra.

Hivatalos jegyzések rozsbán.

Table with columns: Ó vagy u, faj, hektoliterenkint, 100 kilogramm kézpénz ára.

Raktárállomány rozsbán: A közraktárban 49.800 métermáza; a nyugati pályaudvaron 16.942 métermáza.

Határidőüzlet rozsbán. Képz. forgalom volt szilárd áron.

Előfordult határidőkötések rozsbán.

Table with columns: Határidő, Dél- és déli tizede, Déltuti tizede. Rows for március and májusi napok.

Hivatalos határidőjegyzések rozsbán.

Table with columns: Határidő, Déli tizede zárlata, Leszámloló árfolyamok. Rows for március and májusi napok.

Takarmányfélék.

Készárúlet takarmányfélékben. Árpa zab változatlan, tengeriben ismét élénkebb kereslet volt.

Előfordult eladások takarmányfélékben.

Table with columns: Mennyiség mázsaiban, faj, minőség, átadási hely, ár, netto 100 Kgr-kint, Képz. vagy 9 óra.

Hivatalos jegyzések takarmányfélékben.

Table with columns: Ár, faj, Hektoliterenkint, 100 kg. kézpénz.

Raktárállomány takarmányfélékben: A közraktárban 70.900 métermáza árpa, 16.100 métermáza zab, 99.700 métermáza tengeri. A Silosban 20200 métermáza tengeri. A nyug. pályaudvarban 2863 métermáza árpa, 284 métermáza zab.

Határidő-üzlet takarmányfélékben: Tengeriben élénk üzlet volt, emelkedő árak mellett.

Előfordult határidőkötések takarmányfélékben.

Table with columns: Ár, Határidő, Dél- és déli tizede, Déltuti tizede. Rows for Tengeri and Zab napok.

Hivatalos határidőjegyzések takarmányfélékben.

Table with columns: Ár, határidő, déli tizede zárlata. Rows for Tengeri and Zab napok.

Gabona- és lisztforgalom.

A m. kir. közp. statisztikai hivatal az 1897. évi január hó 5-én este 6 óráig január 6-án este 6 óráig Budapestre vasúton és hajón érkezett s innen elszállított gabonaküldeményekről és a budapesti fővámbivatalnál előjegyzett gabona- és lisztmennyiségekről a következő kimutatást teszi közzé:

Table with columns: Az árú megnevezése, Erkezett, Elszállított.

Table with columns: helyi forgalomba. Rows for búza, rozs, árpa, zab, tengeri.

a fővámbivatalnál előjegyzettakat:

Table with columns: Az árú megnevezése, Visszkivétel, Az árú megnevezése, A visszkivétel.

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE.

Budapest, január 7.

Képz. ingadozással a tegnapi árak föntartották magukat a mai tőzsdén, sőt az üzlet későbbi folyamában némely értékek árban még emelkedtek is. Különösen keresett volt a Pesti kereskedelmi bank részvénye, melynek gazdag osztaléka — a 70 forintos biztosnak tekintik — az idén is megteszi hatását a tőkével rendelkező közönségnél. Ugy látzik, hogy ma a szelvény fölös értékét, a fönti osztalékbecslés szerint 45 forintot kezdtek „fölszítani” a papírosra. A közúti vaspálya részvényének ára is emelkedett 2 forintra. Ez értékénél a közeljövőre tervezett új részvények kiadását, illetőleg ezek fölvételi jogának értékét kezdték leszámítani. A többi értékek közül a Magyar hitelbanknak, a Leszámlolóbanknak, az Osztrák hitelnek és a Rimamurányinak volt kelendőse és ezeknél jegyzendő fel az érezhető árjavulás is.

Az előtőzsdén: Magyar hitelrészvény 386—388.25, Jelzálogbank 278—279.75, Leszámloló bank 255.75—257.25. Osztrák hitelrészvény 356.80—358.10, Osztrák-magyar államvasut 345.25—346.90, Kereskedelmi bank 1445—1450, Közúti vaspálya 403—405.—, Rimamurányi 251—252.75.

Dél- és déli tizede 11 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 357.60, Magyar hitelrészvény 387.50, Aranyjradék 121.25, Koronajradék 99.75, Leszámloló bank 257.25, Jelzálogbank 278.50, Rimamurányi 252.50, Osztr.-magy. államvasut 346.25, Ipar és kereskedelmi bank 105.

A délitőzsdén előfordult kötések: Bank-egyesület 107, hazai bank 107, fumei hitelbank 109, kereskedelmi bank 1448—1450, országos központi takarékpénztár 855, észak-magyarországi közsézhánya 197—198, aszfalt 280, ált. közsézhánya 128, saigótarjáni 602—604, Schlick 209—210, cukoripar 155. Adria 214.50, közúti vaspálya 406.—404.25 villamos vasut 278.50—277.75, magyar hitelrészv. 388.—387.—, ipar és kereskedelmi bank 105—106, jelzálogbank 278.50—278.—, magyar leszámító bank 258.75—257, rimamurányi 253.—252.—, osztrák hitel. 358.40—357.60, déli vasut 79.75, osztrák-magyar államvasut 347.—345.40 forinton.

Díjbiztosítások: Osztrák hitelrészvényekben holnapra 2.50—3.— frt; 8 napra 6—7 frt; január végére 10.50—11.50 frt.

Déltuti 1 óra 30 perczkor zárulnak:

Table with columns: Ár, Határidő, Déli tizede zárlata, Déltuti tizede. Rows for Magyar aranyjradék, Magyar koronajradék, Magyar hitelrészvény, Magyar ipar és keresk. bank, Magyar jelzálogbank, Magyar leszámító bank, Rimamurányi vasmű, Osztrák hitelrészvény, Déli vasut, Osztr.-magyar államvasut, Közúti vaspálya, Villamos vasut.

Az utőtőzsdén: Osztr. hitel. 357.50—357.25 Magyar hitel. 387.—386.50, jelzálogbank 277—

276.75, osztrák magyar államvasut 344.50—345.25. rimamurányi 252.25—252 frton köttetett.

Délután 4 órakor zárulnak:

Table with columns: Ár, Határidő, Déli tizede zárlata, Déltuti tizede. Rows for Osztrák hitelrészvény, Magyar hitelrészvény, Osztr.-magyar államvasut, Leszámloló bank, Jelzálogbank, Rimamurányi vasmű, Közúti vaspálya, Villamos vasut, Ipar és keresk. bank, Déli vasut.

TERMÉNY- ÉS ÁRUTŐZSDEK.

Budapest, január 7. A mai terménytőzsdén nagyon csekély forgalom volt változatlan árakon.

Hivatalos jegyzések.

Table with columns: Ár, Határidő, Déli tizede zárlata, Déltuti tizede. Rows for Diákönként ingyen hordó, Szalonna, Szilva, Képz. árú, Zelekkel együtt, göngyöllyű, szilva helyett, Szilva Határidőre, Minőség, 600 grammonkint, Szilva, Képz. árú, Ingyn hordó, Szilva, Határidőre, Ingyn hordó, Hercepmag.

Budapesti vásárosarnok.

Budapest, jan. 7. A mai vásár irányzata nagyban való forgalomban és az egyes cikkeknél a következő volt: Husnál a forgalom csendes, árak szilárdak. — Baromfinál lanya, árak szilárdak. — Halban csendes, árak hanyatlottak. — Tej és tejtermékek csendes. — Tojásnál csendes, árak szilárdak. — Zöldségnél csendes. Gyümölcsnél élénk. — Fűszereknél csendes. — Időjárás: ködös, enyhe. A központi vásárosarnokban nagyban eladott élelmi cikkek hivatalos árjegyzése a következő: Hus. Marhabús hátulja I. 46—58 frt, II. 40—46 frt. Birkahús hátulja I. 30—38 frt, II. 28—30 frt. Borjúhús hátulja I. 60—60 frt, II. 50—58 frt. Sertéshús elsőrendű 48—50.0 frt, vidéki 46—49 frt. (Minden 100 kilonkint.) Kolbász füstölt 60—72 kr (kilonkint). Sertészsír hordóval 58.0—58.0 frt (100 kilonkint). — Baromfi (élő). Tyúk 1 pár 80—140 frt. Csirke 1 pár 0.70—0.90 frt. Lud hizott kilonkint 0.50—0.54 frt. — Különfélék. Tojás 1 láda (1440 drb) 38.0—40.0 frt. Sárgarépa 100 kötes 2—4.00 frt. Petrezselem 100 kötes 3.00—5.00 frt. Lencse m. 100 kiló 14—18 frt. Bab nagy 100 kiló 10—16 frt. Paprika I. 100 kiló 80—45 frt, II. 18—30 frt. Vaj közöns. kilonkint 75—90 frt. Vaj-téa kilonkint 1.10—1.40 frt. Burgonya-rözsza 100 kiló 2.00—2.80 frt. Burgonya sárga 100 kiló 2.80—3.20 frt. — Halak. Harcsa (élő) 0.60—1.20 frt 1 kiló. Csuka (élő) 0.40—0.80 frt 1 kiló. Ponty dunai 0.30—0.60 frt.

Szesz.

Budapest, jan. 7. Az irányzat változatlanul szilárd. Finomított szesz nagyban 55.75—56.25 forint, kicsinyben 56.50—56.75 forint. Élesztőszesz nagyban 55.75—56.— forint, kicsinyben 56.50—56.75 forint. Nyersszesz adózva nagyban 54.75—55.25 forint, kicsinyben 55.50—55.75 forint. Nyersszesz adózatlan (exknt.) 14.75—15.— frt. Denaturált szesz nagyban 19.25—19.50 frt, kicsinyben 19.50—19.75 frt. Az árak 10,000 literfokonkint hordó nélkül, ab vasut Budapest, készpénzfizetés mellett értendők.

Bécs, január 7. Kontingens nyersszesz azonnali szállításra 18.80—18.50 frton kelt el nagyban.

Prága, jan. 7. Adózott trippló szesz nagyban 54 forinton kelt el. Adózatlan szesz 17.50—17.75 frt azonnali szállításra.

Trieszt, jan. 7. Kiviteli szesz tartályokban szállítva 90.‰ hektoliterenkint 11 forint, február-áprilisra 10.‰—10.‰ frt.

Berlin, jan. 7. Szesz helyben 38.20 márka — 22.46 frt, fogyasztási adó nélkül hektoliterenkint a 10,000 literes adózék. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Stettin, jan. 7. Szesz 70 márka fogyasztási adóval 37.80 márka = 22.22 frt. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Boroszló, jan. 7. Szesz (50-es) pr. november 56.10 márká — 32.99 frt; szesz (70-es) pr. november 36.70 márká — 21.75 frt. Átszámítási árfolyam 100 márká — 58.80 frt.

Hamburg, jan. 7. Szesz nov.—decz. 18.40 márká — 10.82 frt; decz.—jan. 18.— márká — 10.58 frt; jan.—febr. 17.50 márká — 10.29 frt. Átszámítási árfolyam 100 márká — 58.80 forint.

Páris, jan. 7. Szesz folyó óra 42.75 frk — 22.52 frt; decz.—re 42.75 frk — 22.52 frt; négy első óra 42.75 frk — 22.52 frt; májustól 4 óra 42.50 frk — 22.40 frt. Az árak 10.000 liter-százalékonként 1/4% leszámítással értendők. Átszámítási árfolyam 100 frk — 47.55.

Czukor.

Praha, jan. 7. Nyersczukor 88% cukortartalom alapján franco Aussig, azonnali szállításra 13.1/2 forint új campaguban szállításra 13.— forint.

Hamburg, jan. 7. Nyersczukor i. o. b. Hamburg azonnali szállításra 9.32 márká, februári szállításra 9.40 márká, májusi szállításra 9.62 márká, augusztusi szállításra 9.77 márká. Irányzat nyugodt.

Páris, jan. 7. Nyersczukor (88 fok) kész áru 29.25.—29.75 frk, fehér-czukor novemberre 32.— frk, deczemberre 32.1/2 frk, 4 első óra 32.50 frk, 4 óra májustól 32.1/2 frk. Finomított készáru 102.— frk.

London, jan. 7. Jávaczukor 11.1/2 shilling, nyugodt. Nyers- és jegezedett czukor szilárd, de nyugodt; finomított darab-czukorban jó üzlet, szilárd. — Külföldi tört nyugodt, változatlan. Jegyeztetett: készáru 11.3 shilling, márcz.—apr.—ra 11.3 1/2 sh., május—aug.—ra 11.6 1/2 sh. Répaczukor nyugodtan indult és bágyadtan zárult. Német (88%) januárra 9.6 1/2 shilling, februárra 9.8 1/2 shilling, áprilisra 9.9 shilling, májusra 9.10 1/2 shilling, júniusra 9.11 1/2 shilling. Határidőüzlet: januárra 9.6 1/2 sh., februárra 9.8 1/2 sh., márcziusra 9.9 sh., áprilisra 9.9 1/2 sh., májusra 9.10 1/2 shilling, júniusra 9.11 1/2 shilling.

Olajok.

Páris, jan. 6. Repceolaj folyó óra 54.75 frk (= 25.77 frt); januárra 55.— frk (= 25.89 frt); négy első óra 55.25 frk (= 26.01 frt); négy óra májustól 55.— frk (= 25.89 frt). Árak 100 kilonként értendők. Átszámítási árfolyam 100 frk — 47.55 frt.

Hamburg, jan. 7. Repceolaj helyben 56.— márká (= 32.93 frt). Átszámítási árfolyam 100 márká — 58.80 frt.

Köln, jan. 7. Repceolaj májusra (hordóval) 59.50 márká (= 34.99 frt). Átszámítási árfolyam 100 márká — 58.80 frt.

London, jan. 7. Repceolaj 24.6 shilling, lenolaj 15.4 1/2 sh. Gyapot magolaj 13.10 1/2 — 14.4 1/2 sh. Terpentin 23.6 1/2 sh.

Petroleum.

Hamburg, jan. 7. Petroleum helyben 4.80 márká — 2.82 frt.

Antwerpen, jan. 7. Petroleum fin. helyben 14.50 frank — 6.88 frt.

Bréma, jan. 7. Petroleum fin. helyben 4.95 márká — 2.91 frt.

Newyork, jan. 7. Petroleum fin. 70 Abel Fest. Newyorkban 5.40 cents, fin. petroleum Philadelphianban 5.35 cents; United Rife Line Certificated deczemberre 65.—; Nyers petroleum deczemberre 5.95.

London, jan. 7. Petroleum, amerikai 4 1/2 — 4 1/4 sh., orosz 4 1/4 — 4 1/2 sh.

Kávész, tea, rizs.

London, jan. 7. Santos határidő mérsékeltlen keresve, szilárd. Jegyeztetett: jan.—ra 33.3 sh., márcz.—ra 33.9 sh., máj.—ra 34.— sh., jul.—ra 34.3 sh., szept.—re 34.9 sh., decz.—re 35.— shilling. Tea: indiai igen jól keresve, ártartó. Rizs: jól keresve, ártartó.

Fémek.

London, jan. 7. Réz, G. M. Brände 43 3/8 — 49 3/8 font sterling. Készáru és 48 3/8 — 49 1/8 font sterling 3 óra; best sel. 52 — 52 1/2 font sterling. Ón: finom külföldi 62 3/8 — 63 3/8 font sterling. Készáru és 63 3/8 — 64 1/8 font sterling 3 óra. Oloz: angol 12 3/8 font sterling; külföldi 12 3/8 — 12 1/2 font sterling. Horgany: külföldi 18 — 18 1/2 font sterling. Higany: 6.176 font sterling első és 6.17 font sterling, másodikézból. Vas: A glasgovi nyersvaspiac ma zárva van.

KÜLFÖLDI GABONATÖZSDÉK.

Bécs, január 7. A forgalom szűk korlátok közt megott, a hangulat lanyha volt, mert gyengébb külföldi jelentéseken kívül az enyhe időjárás is nyomástalag hatott a terménytözsdeére. Készáruban az irány továbbra is szilárd maradt, s az árak valamivel emelkedtek.

Hivatalosan jegyeztetett:

Buza tavaszra 11.83—11.86, rozs tavaszra 8.86—8.88, tengeri máj.—jun. 5.61—5.63, zab tavaszra 6.67—6.69, repce jan.—febr. 13.40—13.50.

Boroszló, január 7. Buza helyben 18.80 márká (= 11.05 frt) sárga. Buza helyben 18.70 márká (= 10.99 frt). Rozs helyben 14.90 márká (= 8.76 frt). Zab helyben 13.90 márká (= 8.17 frt). Tengeri helyben 12.— márká (= 7.06 frt). Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 márká — 58.80 frt.

Hamburg, január 7. Buza holsteini 180—188 márká (= 10.58—11.05 frt). Rozs meklenburgi 140—150 márká (8.23—8.88). Rozs orosz 107—108 márká (= 6.29—6.35 frt). Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 márká — 58.80 frt.

Páris, január 7. (Megnyitás.) Buza folyó óra 28.75 frank (= 13.70 frt). Buza februára 28.75 frank (= 13.70 frt). Buza márcz.—apr. 28.25 frank (= 13.46 frt). Buza 4 óra májustól 28.— frank (= 13.34 frt). Rozs folyó óra 17.75 frank (= 8.44 frt). Rozs február óra 18.10 frank (= 8.56 frt). Rozs márcz.—ápr. 18.10 frank (= 8.56 frt). Rozs 4 óra májustól 18.10 frank (= 8.56 frt) minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 frank — 47.55 forint.

Páris, január 7. (Zárlat.) Buza folyó óra 28.50 frank (= 13.58 frt). Buza februára 28.30 frank (= 13.49 frt). Buza márcz.—ápr. 27.90 frank (= 13.29 frt). Buza 4 óra májustól 27.75 frank (= 13.24 frt).

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTÖZSDÉK.

Bécs, január 7. A spekuláció nagy vásárló kedve, a mai előtözsden, rendkívül élénk forgalmat idézett elő, folyton emelkedő árak mellett. Különösen hitelrészvények, államvasut és magyar bankrészvények kerültek forgalomra s meg is tartották a magasabb árfolyamot.

Az előtözsden: Osztrák hitelrészvény 357.— 358.25, Anglo-bank 161.50—162.25, Unionbank 300.50 301.50, Magyar jelzálogbank 277.75—279.75, Osztrák magyar államvasut 345.— 346.62, Déli vasut 80.— 80.37, Dux-hodenbachi vasut 71.90, Alpési bánya 143.50—145.90, Rimamurányi 250.35—252.95, Osztrák villamosági 305—307, Magyar koronajáradék 99.75—99.70, Török sorsjegy 61.90—61.40, Német márká 58.82 frton köttetel.

Délelőtt 11 óra 25 perczkor zárólnak: Osztrák hitelrészvény 357.75, Magyar hitelrészvény 387.75, Landerbank 222.25, Osztr.-magyar államv. 246.25, Alpési bánya 145.70, Májusi járadék 102.55.

A déli tözsden: Osztrák hitelrészvény 358.25 Magyar hitelrészvény 387.50, Landerbank 223.—, Unionbank 801.—, Anglo-bank 162.—, Bankverein 260, Osztrák-magy. államv. 346.—, Déli vasut 80.—, Elbevolgyi vasut 264.50, Északnyugoti vasut 250.—, Alpési bánya 147.—, Rimamurányi 251.50, Prágai vásipar 691.—, Májusi járadék 102.55, Magyar koronajáradék 99.75, Török sorsjegy 61.50, Német márká 58.83, Török dohányrészvény 129.— frton köttetel.

Déltán 2 óra 30 perczkor jegyezték: Magyar aranyjáradék 121.15, Magyar koronajáradék 99.65, Tiszai kölcsönsorsjegy 140.—, Magyar földtehermentesítési kötvény 96.65, Magyar hitelrészvény 387.—, Magyar nyerevénykölcsön sorsjegy 153.25, Kassa-oderbergi vasut 190.50, Magyar kereskedelmi bank 1448.—, Magyar vasuti kölcsön ezüstben 101.—, Magyar keleti vasut állami kötvények 122.—, Magyar leszámítoló és pénzváltóbank 257.—, Rimamurányi vasrészvénytársaság 252.50, 4.2% papírjáradék 102.65, 4.2% esztijáradék 102.55, Osztrák aranyjáradék 121.55, Osztrák koronajáradék 102.85, 1860. sorsjegyek 144.50, 1864. sorsjegyek 188.—, Osztrák hitelsorsjegyek 197.25, Osztrák hitelrészvény 357.50, Angol-osztrákbank 162.75, Unionbank 300.—, Bécsi Bankverein 261.75, Osztrák Landerbank 222.—, Osztrák-magyar bank 946.—, Osztrák-magyar államvasut 345.25, Déli vasut 80.50, Elbevolgyi vasut 263.50, Dunagőzhajózási részvény 460.—, Alpési bányarészvény 146.25, Dohányrészvény 120.—, 20 frankos 9.53, Császári királyi vert arany 5.69, Londoni váltóár 120.—, Német bankváltó 58.80, Az irányzat szilárd.

Berlin, január 7. (Tözsdei tudósítás.) Az irányzat szilárd a német akciónak Kelet-Ázsiában való megindítására. Vasutak szilárdak. Járadék ártartó. Magánkamatláb 3 3/8%.

Berlin, január 7. (Zárlat.) 4.2% papírjáradék 102.40, 4.2% ezüstjáradék 102.50, 4.2% osztrák aranyjáradék 103.20, 4% magyar aranyj. 103.20, osztrák hitelrészvény 224.50, magyar koronajáradék 100.30, déli vasut 35.40, osztrák-magyar államvasut 146.70, Károly Lajos-vasut 107.70, Kassa-oderbergi vasut —, orosz bankjegy 216.70, bécsi váltóár 169.80, 4% új orosz kölcsön 67.20, magyar beruházási kölcsön 102.60, olasz járadék 94.80. Az irányzat szilárd.

Berlin, január 7. (Utótözsde.) Osztrák hitelrészvény 224.40, déli vasut 35.40, osztrák-magyar államvasut 146.60. Az irányzat gyengült.

Frankfurt, január 7. (Zárlat.) 4.2% papírjáradék 87.—, 4.2% ezüstjáradék 86.90, 4% osztrák aranyjáradék 103.20, 4% magy. aranyjár. 103.15, magy. koronajáradék 100.30, osztrák hitelrészvény 303.25, osztrák-magyar bank 802.—, osztrák-ma-

gyar államvasut 298.25, déli vasut 71.25, északnyugoti vasut 212.50, elbevolgyi vasut 228.—, bécsi váltóár 169.82, londoni váltóár 20.385, párisi váltóár 80.866, bécsi bankverein 223.62, Unionbank —, villamos részvény 139.70, alpési bányarészvény 124.30, 3% magy. aranykölcsön 91.20. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, január 7. (Esti tözsde.) Osztrák hitelrészvény 302.75, Déli vasut 72 3/4, Osztrák-magyar államvasut 297.25. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, január 7. (Utótözsde.) Osztr. hitelrészvény 302.50, osztrák-magyar államvasut 297.62, Déli vasut 71.75.

Hamburg, január 7. (Zárlat.) 4.2% ezüstjáradék 87.30, osztr. hitelrészv. 302.75, osztr.-magyar államvasut 748.—, déli vasut 171.50, olasz járadék 95.—, 4% osztr. aranyj. 103.—, 4%-os magyar aranyj. 103.50. Az irányzat szilárd.

Páris, január 7. (Zárlat.) 3% francia jár. 103.27, 3 1/2% francia jár. 107.35, olasz járadék 94.45, osztrák földhitelrészv. 1270.—, Osztrák magy. államv. 737, déli vasut 191.—, Francia törl. jár. 102.10, 4% osztr. aranyjáradék 103.30, ottomanbank 567.50, párisi bank-részvény 888, osztrák Landerbank —, alpési bányarészvény 284.50, Dohányrészvény 310.—. Az irányzat szilárd.

London, január 7. (Zárlat.) Angol cenzolok 113.1/2, déli vasut 7.25, spanyol járadék 60.—, olasz járadék 90.25, 4% magy. aranyjáradék 101.—, 4% rupia 62.1/2, Canada pacificvasut 86.1/2, leszámítási kamatláb 2.1/2, ezüst 26.25. Bécsi váltóár 12.26. Az irányzat nyugodt.

New-York, január 7. ezüst 56.3/4.

IDŐJÁRÁS.

A m. kir. meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1898. január 7-én reggel 7 órakor.

Table with columns: Állomások, Lágyvonal, A hőmérséklet Celsiusban, Csapadék, Állomások, Lágyvonal, A hőmérséklet Celsiusban, Csapadék. Lists various weather stations and their data.

A magas légnyomás Dél-Európát borítja és eloszlik ott fölébe egyöntel. A depresszió Európa északi részét érinti. Az időjárás Európaszerte borús és esőre hajló, jöhetnek a csapadékok mennyisége sehol sem ment 5 mm. fölé. A hőmérséklet mindenütt magas. A fagy határa visszahúzódik Közép-Európa felé. Hazánkban kócos vagy borús idő uralkodik, ködszítással és egyéb vékony eső a Dunántúl kivételével mindenfelé volt, de jelentéktelen mennyiségben. A hőmérséklet magasabb a normálmal, a szelek gyengék. Kűdös, enyhe idő várható, semmi vagy csak jelentéktelen csapadékkal.

VIZÁLLÁS.

— Január 7-én. —

Table with columns: Folyó, Vizméret, Vitallás reggel, Aratás v. apatás, Folyó, Vizméret, Vitallás reggel, Aratás v. apatás. Lists river levels and measurements.

Felelős szerkesztő: Lipossey Ádám.

A budapesti értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1898. január 7-én.

Main table containing market data for various securities, including government bonds, bank shares, and exchange rates. It is organized into multiple columns and sections.

A felmért értéktőzsdén, melyek zárt évi nem esik össze a napi árról, az osztalék az utolsó zártévi számlaközlő alapján.

SHINHAZAK.

Budapest, szombat, 1898. január 8-án.

NEMZETI SZINHÁZ.

Évi bérlet 6. Havi bérlet 6.

A nagy Galeotto.

Dráma 4 felv. Irta Jose Echegaray. Spanyol eredetű ford. Pathy K.

Személyek:

Don Julian Szacsvay
Theodora neje Hegyesi M.
Don Severo Gyenes
Dona Mercedes Lendvayné

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.

Évi bérlet 5. Havi bérlet 5.

Lindh Marcella asszony vendég-felvételeivel

Lammermoori Lucia

Opera 3 felvonásban. Zenéjét szerzeszte Donizetti. Szövegét írta Cammerano Salvatore.

Személyek:

Asthor Henrik, lord Várady
Lucia, huga Lindh M.
Sir Rawenswood Larizza

VIGSZINHÁZ.

565. szám. 566. szám.

Szöke Katalin.

Dráma regé 3 szakaszban, 6 képből. Irta: Yoss Rikhard. Fordította: Makai Emil. Zenéjét szerzeszte Pfitrich G.

Személyek:

Az ifjú Halál L. Fáy Sz.
Szent-Katalin képe Molnár
Werner Katalin Lánczy

VÁRSZINHÁZ.

Nagy bérlet 89. Havi bérlet 3.

Benoiton-család.

Vígjáték 5 felvon. Irta Sardou. Fordította Váradi Antal.

Személyek:

Champrose Nádai
Benoiton Cabányi
Fornichel Egreszy

NÉPSZINHÁZ.

Kukta kisasszony.

Énekes bohózat 3 felvonásban. Irta Márkus József. — Zenéjét szerzeszte Szabados Béla.

Személyek:

Krisztolőró Németh
Lianna Z. Bardi G.
Liza grófnő Nádai Ilona

MAGYAR SZINHÁZ.

Előszór. Előszór.

Menyecske kisasszony.

Énekes vígjáték 3 felvonásban. Írták: Sylvane és Ordonneau. Fordította: Reiner Ferencz. Zenéjét szerzeszte; Edmond Audran.

Személyek:

Gabriel Székely
Susette Falb Rényi
Marthe Somló E.

Szinházi műsorok.

Table with 8 columns: Vasárnap d. u., Esti, Kezdeti Szinház, Vár Szinház, M. Kir. Operaház, Vig Szinház, Népszinház, Magyar Szinház, Kertész Szinház.

Keckenast Gusztáv zongora termel.

Budapest, IV., Kigyó-utca 7. sz.

Legnagyobb választék. Elsőrendű gyártmányok. Árjegyzékek ingyen.

Dr. Lengyel Frigyes-féle Nyirfa-balzsamot. A modern vegyészeti hatalmas haladás... 1 korsó ára használati utasítással együtt 1.50.

Benzoe-zsappan. A nyirfa-balzsam hatásának támogatására dr. Lengyel Frigyes-féle Benzoe-zsappan ajánlatos.

Uj találmány! Urak figyelmébe! Szabadalmazva az összes nagy államokban. Kártyajáték-számjelző tábla a legalkalmasabb újévi meglepetés!

Üdvös tanács. Köhögésnél, rekedtségnél, a torok és légzési szervek működési zavarainál Egger szódapasztilái.

AGATOL Szájviz. Antisepticum a száj- és fogaknak. Société de produits hygiéniques. STAPLER & Co., Bécs, XVIII., Gontzgasse 27.

Fernolend-creme, Fernolend-Nigrinje, Fernolend-Wixinje, Fernolend-Wandolja. a gyári raktárban: Wien, Schulerstrasse 21.

„OLYMPIA” magyar mulató. Kerepesi-ut 63. Mindennap változatos műsor. Fernando zeneművészek.

Tigris' egészségi sör. A legjobb sör, jús malátá tartalmazza. URS S. és TÁRSA, BUDAPEST, V. ker., Sétány-utca 2. szám.

Fairbanks mérlegek. Gazdasági, szekér-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket. Fairbanks mérleg- és gépgyár részv.-társaság.

Hirdetmény. Magyar királyi államvasutak. 172228/1897—CII. szám. Az Aradtól és Nagyváradtól keletre fekvő magy. kir. államvasuti állomásoknak a külfölddel való forgalmukban „Kiegészítő” díjtételek életbeléptetése.

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Központi kiadóhivatal:

Minden szó 2 krajczár, vastagabb betűkből szedve 4 krajczár.

Fiók-kiadóhivatal:

VIII. ker., József-körút 65. szám.

Zölde szetendők kézpénzben, levélbélyegekben vagy postautalványon.

V. ker., Marokkói-utca 4. szám.

Ha a hirdető címét is küldi a hirdetésben, vagy a választ postautalványon küldi, akkor minden közlés után még 80 krajczár kincstári bélyegilleték is fizetendő. — Csak az apróhirdetést postautalványon lehet küldeni, s a szöveget az utalvány szövegére írni; csomag közönséges levélben is lehet a szöveget a levélbélyegre bekiékelni. Mindenki könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

LEVELEZÉS.

Többeknek. Csak olyan levelekre válaszolunk, melyekhez a válasz helyén mellékelve van. A kiadóhivatal. 1294-1

Két szöke. bukásch, két fess huszárhadnagyval óhajt ezután megismerni. Leveleket „Jégkirályok” jelleg alatt kérnek e helyen jelezve a kiadóhivatalba. 1588-1

Humanista, magas rangú egyén, ki a magas művészetnek pártfogója és imádója (nem a művészeknek) szívesen segítene csehjóhoz egy, a művészpályára kezdőknél levő fiatal egyént. Leveleket kér „Humanista” jelleg alatt a kiadóhivatalba. 1540-1

Gleichenberg. Először is, hogy van? Még mindig beteg szegény-kem? Tegnapelőtt írtam magának, megkapta-e már és miért nem válaszol Mariettájának? 1318-1

Szellemes (talál helyeivel óhajtanék levelezni). Leveleket „Philosophus” jelleg alatt kérek a kiadóhivatalba. 1606-1

Feketeszemű angyal. Lattam csüdtörtéket. Oh azok az igazán fekete szemek, amelyek még mindig úgy ragyognak, mint akkor, midőn még én is kugyultje voltam, mámorosa lettem és úgy éreztem, hogy ismét feléletem bennem a már szunyadozó, én iránti rajongásomat. Kérem, hogy elvessék ha emögé, ki nem adná kétségbe és elenyészik, azért és így kérem adjon alkalmat újabb találkozáshoz, hogy közhosszom ön előtt eddig elfojtott keserűségomat. Andorka. 1804-1

Szakképzettnek levele van. 1588-1

Hölgyeim! Ki volna hajlandó önként közlő egy jó családból származó művelt fiatal embert zavarából kisegíteni? Leveleket „Örökké hiús” jelleg alatt a kiadóhivatalba kérek. 1582-1

Felütnő, szép, fiatal, független hölgy, intelligens ur ismeretségi körébe keresi. Leveleket „Vadrig” jelleg alatt a kiadóhivatalba továbbít. 1698-1

Sándorkám! Vártalak és nem jöttél. Mi oka ennek? Irj melőbb. Csökollak. 1816-1

Kövessi vendéglőben csüdtörtéket este általam e lapra figyelmeztetett hölgyet kíséreltem felkérni, miszerint „Barna G.” alatt e lap által velem közlő vájjon megismerkedés lehetősége. 1608-1

Fiaphatink Nephajtadnak 5 golyót, partísi, solnapszánk 6. Regiben hatolunk. Sap 4; 8 abo obi-Gumalo holligatens dolajutigok semekrape robjaksel novestele. Mi nek irjekodem. Dejavrs. 1610-1

Némi vagyonnal bíró inavell, fiatal leány ismeretségi körébe keresi, egy intelligens miniszteri tisztviselő. Leveleket „Könyv” cím alatt a kiadóhivatalba. 1574-1

Szegény gyerek. Engem teljesítené kíváncságot nem irok többet e helyen neked, hanem úgy amint óhajtottam. Tegnapelőtt írtam egy ajánlatot levelet és küldtem én benne neked valahit. Bővebbet? Nem jutott leveled idegen kézbe? Ha mai leveledet olvasom, úgy félnem kell, hogy az nincs jó helyen. Várom, hogy tudósíts az eredményről. Jövő héten irok levelet. 1608-1

Melyik nemeseleki hölgy, vagy ur volna hajlandó egy tehetséges fiatal művészt pályáján előre segíteni? „Örök” hála jelleg alatt kérek szíves megkeresést e lap kiadóhivatalába. 1550-1

Jóának levele van a kiadóhivatalban. 355-1

V. A. Bizalmatlanság levele van a kiadóhivatalban. 1582-1

Melyik csinos, barna hölgy volna hajlandó barátságával megvigasztalni egy sok szenvedést, családot és hánatot átélő csinos és művelt magánhivatalnokot. Az irjon „Akos” jelleg alatt e lap kiadóhivatalába. 1594-1

Riviera. Levele van a központi kiadóhivatalban. Legszívesebben üdvözléssel. Máv. mórók. 808-1

HÁZASSÁG.

Csunya leányt, intelligens családból, kinek műveltségén kívül 8-8000 frt hozománya van, elveszek. Intelligens családból származó, jó állással bíró magánhivatalnok vagyok és a külső szerepére kíváncsi vagyok. Ajánlatokat „Nem szép, de kedves” jelleg alatt a kiadóhivatalba kérek. 1518-2

Férjhez óhajtok menni jó nevű, fiatal leány, erdész gyermek. Hozományával nem igen rendelkezik, de egyéni jó tulajdonságai teljes körűséggel nyújthatnak az anyagi hiányokért, olyan emberek előtt értékelve bírnak, a neimes jó tulajdonságok. Czim a kiadóhivatalban. 1602-2

Intelligentni kupec v dolnom Uhorsku skrz neznamosti lulo resu bladam ma manozku rim. kat. vieri 30 roeni mladence som; mojno kupcetra roci obah je 70-80.000 korun, okrom toho od itolicoh dostanem asi 80.000 korunovi nepohutelní majetki. Slovenske stene, ktare su domacne vichovane pri tom inteligentno 17-18 roeno a 40-60.000 korunovim majetkom v holovetti priladné, nech poslu vlasno rucne listi z podobiznu na Exp. tieho novin pod „Slovan”. 858-2

Jársnót keresek ötletemhez, 800 forint. Főczél azonban a házasság. Teljes zimmell ellátott leveleket „Világra való” címen a kiadóhivatalba továbbít. 1600-2

26 éves hivatalnok vagyok, nőül veszem azon leányt vagy özvegyet, ki engem pénzszavarrából sürgősen kisegít. Csak is komoly ajánlatot „Ségis” jelleg alatt a kiadóhivatalba továbbít. Titoktartás becsületbeli dolog. 1514-2

Kraim, kinek a hozomány mellesleg, de egy intelligens és igazán jó feleséget akar, az érdekesen körülmenyesen. Leveleket „Vidéki asszonyka” címen a kiadóhivatalba továbbít. 1590-2

Előkelő magánhivatalnok vagyok, oly háziasan nevelt művelt fiatal hölgyvel óhajtanék házasság céljából megismerkedni, kinek legalább 6-8000 frt hozománya van. Ajánlatokat „Magánhivatalnok” címen kérek a kiadóhivatalba. 1192-2

ÁLLAST KERES.

Éltesebb uri nő, előkelő hivatalnok özvegye, ki a vidéki nagyobb háztartást, egy baromfi tenyésztést és tehéntenyésztést is különben érti, nagyirri házáknál hávezetőnői állást keres. „Hávezető” címen a lap kiadóhivatalába kérések. 1882-3

Jársalgónői állást keres egy intelligens nő, ki beszél folyékonyan a német francia és angol nyelveken. Czim a kiadóhivatalban. 1423-3

Szép irásu intelligens fiatal ember keres alkalmazást. Bármilyen irásbeli munkák elvégzésére vállalkozik. Igényelt szerények. Czim a kiadóhivatalban. 1346-3

Csinos fiatal leány alkalmazást keres czukrázdában vagy másféle helyen, mint elárústónő, szerény igényekkel. Czim a kiadóhivatalban. 1493-3

Egy nőten 28 éves fiatal ember, ki a közigazgatási dolgokban teljes jártassággal bír, szép irásu van és igényelt szerények. Igényelt állást keres. Levélben megkeresést kér „Joggyász” jelleg alatt a kiadóhivatalba. 1530-3

Ügyvédi irnokai ajánljuk egy az ügyvédi irodákban előforduló, de különösen telekkönyvi ügyekben jártas, kereszény, nőten fiatal ember, szép irásu. Levélben megkeresést kér „Gyors munkás” cím alatt a kiadóhivatalba. 1570-3

Jrnokul ajánljuk szép írással bíró fiatal ember. Czim a kiadóhivatalba. 1614-3

Magyar felolvasónak ajánljuk a délutáni órákra egy intelligens fiatal ember, ki ezért nagyon csekély jutalmat kér. Megkereséseket „Jó olvasó” 1578-3

Titkos magánügyek írásbeli ellátását vállalom. Leveleket „Discretio” címen kérek a kiadóhivatalba. 1812-3

Alkalmazást keres egy magyar-német levelező, kinek nagyobb fővárosi intézeteknél volt alkalmazása. Czim a kiadóhivatalban. 1552-3

Intelligens, 40 éves nő keres hávezetőnői állástmagánhivatalnoknál. Előkelő családból való és mintilyen tud. reprezentálnál. Esetleg anyahelyettesnek is ajánljuk. A vidéki gazdaságot, baromfi tenyésztést tehéntenyésztést tökéletesen érti. Levélben szíves megkeresést kér „Hávezetőnő 40.” alatt a kiadóhivatalba. 1608-3

Kisebb vállalatok levelezéselt és könyveléselt, olyantis, amely egy 10 évi irodai gyakorlatú bíró, igen szépírásu fiatal ember. Czim megkeresést a kiadóhivatalban. 1570-3

Fiatal ember elvállal bármely otthon elvégezhető írásbeli munkát és ajánlja magát díszes ügyek ellátására. Leveleket „Titkár” jelleg alatt a kiadóhivatalba, hol a czime meg tudható. 1560-3

Házfelügyelői állást keres egy magánhivatalnok, ki már 15 év működésben több évig működött. Övadákkal rendelkezik. Levélben megkeresést kér „Pontosság” cím alatt e lap kiadóhivatalába. 1630-3

Jósebb urúno, uradalmi tiszt özvegye, előkelő garcon uradalmi vállalkozást lakásért. Szíves megkeresést kér e lap kiadóhivatalába. „Tisztartónő” jelleg alatt. 1554-3

Egy fiatal leány mint elárústónő egy csemege vagy olcsó házonlő tisztes szörény feltételek mellett ajánljuk. Szíves megkereséseket „Malvina” jelleg alatt a kiadóhivatalba kérek. 1464-3

Örvostanárhoz ajánljuk intelligens, művelt nő, látogatók fogadására, vagy előkelő fényképezéshez. Czim a kiadóhivatalban. 1560-3

Tanítójelölt ajánljuk szerény feltételek mellett. Czim megkeresést a kiadóhivatalban... szám alatt. 1016-3

Dr. juris, ki a magyar és német nyelvet szövegben és írásban tökéletesen bírja, 4 évig volt fővárosi ügyvédi irodákban mint iroda-vezető alkalmazva, hasonló minőségben alkalmazást keres. Czim a kiadóhivatalban. 1158-3

ÁLLAST KAPHAT.

Megfelelő állást biztosítok egy izraelita fiatal embernek, ki értelműt végzett és ajánlatomra bűsül. Czim a kiadóhivatalban. 1522-4

Ügyes ügynők minden üzletben vásárolt czik eladására felvételnek. Czim a kiadóhivatalban. 336-4

Fiatal hölgy előkelő bécsi irodában alkalmaztatik. Perfect magyar levelezési és a német nyelv tökéletes bírása feltétlenül szükséges, gyors- és gépirásu előny adatik. Ajánlatok referenciákkal „Magyar levelezőnő” címen kérek a kiadóhivatalba. 1474-4

Dada, intelligens nő, kinek a családokra is kell ügyelő, két kis leánykához (egy és két éves) azonnal alkalmazást. Ajánlatokat „Tiszta szesz” jelleg alatt a kiadóhivatalba továbbít. 1476-4

Bécsi nagy kiváló áruház magyar elárústónő keres azonnali helyettesre. Megyerő külső, magyar német nyelvbeni jártasság megkívántatik. Azok akik áruházban már működtek, előnyben részesülnek. Ajánlatok fényképpel. „Bécsi Áruház” cím alatt továbbítatnak. 1472-4

Jó fizetéssel keres előkelő üzlet, kereszény, csinos, elegáns kisüzletet, ki jó irásu és magyarul, néműtűl francziul tökéletesen beszél és fogalmaz. Írásbeli ajánlatokat „J” jellegűvel a kiadóhivatalba továbbít. 1530-4

Comptoirista, magyar német levelező, ki a könyvelésben is jártas, Győr városban jártasságú kivánatos. Ajánlatok „Gőzmalom” jelleg alatt a kiadóhivatalba cizemendők. 1522-4

Művelt, csinos, fiatal hölgy jósebb nagybirtokoshoz felolvasónői felvételnek. Ajánlatokat „Társalgónő” címen a kiadóhivatalba továbbít. 1526-4

Ügyes nő szabad keresetű házon kívüli munkára. Ajánlatokat „Ügyes nő” címen továbbít a kiadóhivatalba. 1558-4

Mérleges könyvelő magyar levelező, ki a német nyelvben és az orosz irodai teendőkben jártas helybeli részvényszerűsége alatt alkalmaztatik. Jelenleg állásban levők küldjék ajánlatokat referenciákkal és bizonyítvány másolatokkal „Pontos hivatalnok” 1200 jelleg alatt a kiadóhivatalba. 1572-4

Intelligens fiatal ember, kik a magyar és német nyelvet bírják, irodai teendőkre felvételnek. Czim a kiadóhivatalban. 303-4

OKTATÁS.

Rajzoktatás. Helybeli, elemi iskolába járó tanulónak, vagy házioknál rajzolni, valamint szépirodai, szörény díjazást egy hozzáértő fiatal ember oktatást adna. Szíves megkeresést „U. K.” címen a kiadóhivatalhoz intézendők. 1422-5

BIRTOK ELADÁS.

Szabolcs vármegyében 800 kat. holdból álló és minden gazdasági felszereléssel ellátott birtok, szabad kezűből eladó. Levélben ajánlatok „Biztos jövdelem” jelleg alatt a kiadóhivatalba kérések. 1412-6

Csanádmegyében vasúti állomáshoz fölörányra egy 800 magyar holdból álló szép fundus instruktussal ellátott birtok szabad kezűből eladó, vagy fűrészelő birtokhoz elcsorították. Leveleket a kiadóhivatalba „Nagy jövdelem” címen. 1580-6

Eladó egy szép birtok, Somogy megyében, melyhez szép kastély, park és minden gazdasági felszerelés tartozik. Czim a kiadóhivatalban. 1548-6

HÁZ ÉS VILLA ELADÁS.

Háztelkek Kossuthfalván, kispesti határnál, 150 és 200 négyzetöngöngnyi területtel, részben parcellálva, ára 2 frt 80 król 4 frt, vagy 10 frt, vagy holt 2 frt részletfizetésre kaphatók. Bővebbet Széchenyvárosi Zsigmondnál, vendéglős, VIII., Nap-utca 18. 6440-7

ELADÁS.

A főváros egyik nagy forgalmu utcájában, biztos jövdelemmel bíró üzlettel, családú okokból azonnal eladó. Levélben megkereséseket kérek „Üzlet” cím alatt a kiadóhivatalba. 1414-8

Telek eladás. A főváros környékén közelében egy nagy telek eladó 10000 frtért. Előnyös üzleti feltételek mellett. Ügynökök kizárva. Ajánlatokat kérek „Előnyös” jelleg alatt a kiadóhivatalba. 1638-8

Egy vadonat új angol kerékpár kétszázötven forint értékben 180 frtért eladókéz alatt. Megtekinthető Almáskör 10. a házmosarnál. 8451-8

Eladó egy alig használt, teljesen jó állapotban levő bicikli jutányosan. Czim a kiadóhivatalban. 1584-8

Eladó több fényes estélyi ruha, gyászesté miatt. Czim a kiadóhivatalban. 1084-8

Eladó egy egészen jó karban levő szimbalom, igen olcsón. Czim a kiadóhivatalban. 1126-8

Valódi tiszta Taj doggo-kölykök eladók. Czim a kiadóhivatalban. 1500-8

Mozgonyok 4, 6, 8 és több lőerőjűek, valamint cséplők jókarban eladnak kedvező feltételek és jutányos árakon. Egyszerűt gépgyártó vállalatnál Budapest. V., Lipót-körút 34. 6447-8

Egy nagy fekete doggo, fiatal, tanulékony, szép, egészséges állat eladó. Czim „Doggo” alatt a kiadóhivatalba kérések. 1876-8

VÉTEL.

Sandauer megvételre keresek. Ajánlatokat az ár megjelölésével „Kocsi” cím alatt a kiadóhivatalba kérek. 1804-9

Czimbalmot jó karban megvételre keresek. Czim a kiadóhivatalban. 361-9

Divatós, kevéssé használt butorok, megvételre keresetnek. Esetleg teljes lakberendezések is készpénzen megvételnek. Ajánlatokat a kiadóhivatal „Olcsó butor” jelleg alatt továbbít. 1310-9

Két szép kocsi, jó, hibátlan, egy jó forma sötét peji, 8 évesek, külföldre való utazás miatt, azonnali készpénzfizetés mellett eladók. Czim a kiadóhivatalban. 1874-9

KIADÓ SZOBÁK.

Kiadó egy csinosan berendezett világos utcázi szoba. Czim a kiadóhivatalban. 1420-10

Kiadó szoba. Külön bejáratu szoba két ur részére azonnal kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 1284-10

Elegánsan berendezett utcázi szoba, azonnal kiadó ur családnál. Czim a kiadóhivatalban. 1504-10

Csinos butorozott szoba kiadó a Kábmán utcában. A villamos vasút és a Váci-körút közelében. Czim a kiadóhivatalban. 1498-10

Szép nagy butorozott kőablakos utcázi szoba bejárattal a lépcsőházból, azonnal kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 1606-10

Egy kisebb és egy nagyobb butorozott szoba kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 1584-10

Egy csinosan butorozott szoba, külön bejárattal a lépcsőházból, azonnal kiadó a Práter-utcában. Czim a kiadóhivatalban. 1484-10

Egy kis üres szoba kiadó febr. 1-ére. Czim a kiadóhivatalban. 957-10

SZOBA KERESTETIK.

Szobát keresek a Váci-körút közelében, külön bejárattal és világos” jelleg alatt e lap kiadóhivatalába. 1898-12

KIADÓ LAKÁSOK.

Szép nagy lakás. Két nagy utcázi szoba alkóval, nagy előszoba, két udvari szoba, konyha, eselőszoza, fürdőszoba, kamra stb. május 1-ére kiadó. Czim a kiadóhivatalba. 1372-18

A Szondy-utcában egy szép lakás, mely áll 3 szoba, eselőd-, elő- és fürdőszobából és a többi mellék-helyiségekből, azonnal vagy február 1-ére kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 1260-18

HITEL-PÉNZ.

Egy minden háztartásban nagyon szükséges találmány szabadalmatlalesszal 500 frt-ra volna szükséges. Aki hajlandó ez összeget biztos fedeztet mellett rendelkezésünkre bocsátani, az irjon „Csodás találmány” jelleg alatt a kiadóhivatalba. 1392-14

2000 frt kölcsönt óhajtok megfelelő kamatra kelle biztosítottak rendelkezésű fiatal ügyvéd. Az összeget 4 hónap alatt visszafizeti. Ajánlatokat „Jó pénz” jelleg kér a kiadóhivatalba. 1544-14

KÖNYVEK.

Könyveket veszek, egy csinos könyvtárat óhajtván berendezni. A többiek közt szeretném az aranybűlát is megszerezni. Kiadók kéretnek levélben értesíteni „Biblia” címen a kiadóhivatalba. 1848-15

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Kiadó bolthelység. A csömör-úton kiadó egy nagy bolthelyi. szög, melyet esetleg korszerűsítésnek is lehetne használni. Levelek kéretnek „Alkatmas” jelleg alatt a kiadóhivatalba. 2988-16

KÜLÖNFÉLE.

Intelligens fiatal hölgy keres hasonlót teljes ellátásra. Czim a kiadóhivatalban. 1128-18

Kedves Jónka! Ha színházba, hangversenybe megy és Ön is feltűné akar lenni, mint barátom, akkor ne használjon mást, mint a 25. év óta legjobb hírnévű szíves Ravissante arczból szepítő különlegességet: Ravissante arczport, Ravissante pipere-zappant és Ravissante szepítő. (Ára 1 frt 50 kr.; elegendő 8 hónapra) Tárk József és Tárk Sándor urak gyógyszer-tárában kapható valódi minőségben. Kamilla. 619-18

Jól jövdelemző vállalatához 16000 frttal társ kerestök. A befektetett összeg már az első évben 50% ot jövdelemző. Kockázatlanság nincs. A cizkékéddig még csak Angolországban van bevezetve. Leveleket, kintno kerest cím alatt a kiadóhivatalba továbbít. 1548-18

Özv. urinó teljes ellátásra elvállal intelligens fiatal hölgyet, kinek foglalkozása van. Kivánatra zongorákat is használhatja. Czim a kiadóhivatalban. 1508-18

Ügyes dorék-varróni; ki évekig dolgozott fővárosi nagy szalonokban elvállal elegáns ruhák készítését. Czim a kiadóhivatalban. 1519-18

Ki volna hajlandó 2 éves gyönyörű szöke lücskával örökbe fogadni és megengedni nekem, hogy ugyancsak mint házi-cseléd ingyen maradhassak. Leveleket „Nyoinor” jelleg alatt kérek a kiadóhivatalba. 1530-18

Mely nemesszivő hölgy vagy emberbarát segítene egy itáliai ligens, jó házból való egyetemi hallgató tanulmányainak folytatásában, anyagilag. Levelet kér „Örök hála” jelleg alatt a kiadóhivatalban. 1890-18

Szükmarku főpapok.

Az a rengeteg vagyon, melyet királyok kegyéből és a nemzet nagylelkűségéből birtokolt a magyar katolikus főpapság, nem csupán arra van rendelve, hogy nekik a siron innen kényelmet és boldogságot biztosítson, hanem arra is, hogy teljesítsék a haza iránt való kötelességeiket.

Hajdan bandériumok szervezésére, várak védelmére, szóval a honvédelemre kötelezte a magyar főpapságot az ország törvénye; ma pedig a jótékonyág gyakorlását, a közjó előmozdítását és a magyar faj erősítését várja el tőlük a nemzet.

A *Corpus Juris* rideg paragrafusai régen elavultak, hanem a lelkiismeret törvényei örökéletiek; azok újra meg újra feltámadnak és vádolják azokat, kik a magas polczokon nem hallják meg a bajjal küzdők segélykiáltásait. A letűnt viharos időkben, midőn az öklök és a kardok beszéltek, daliás seregek élén indultak csatára a püspökök. *Tomori* Pát kalocsai érsek ott esett el Mohácsnál, vele egy sirba temették Nagyvárad ifju püspökét *Perényi* Ferenczet és *Capistrán* János keresztel kezében harczott *Hunyadi* oldalán.

Azóta változott a világ, megváltoztak a törvények és a viszonyok is. Senkisé kívánja *Majláth* Gusztáv erdélyi püspöktől, hogy *utóöröklés* jogán újra nyeregbe ülve, hadseregeket vezényeljen, *Steiner* Fülöptől sem követeli senki, hogy buzogánnyal verje be a pogányok fejét; de joggal elvárja a nemzet minden magyar egyházfejedelemtől, hogy dúsz jövedelmekből ne csak morzsákat hintsenek a jótékonyág oltárára, hanem kinyitott marokkal áldozzanak ott, hol azt a magyarság ügye kívánja.

De sajnosan kell konstatálnunk, hogy míg a kormány és a társadalom évlizedek óta emberfeletti erővel küzd azon áramlatok ellen, melyeknek sodra naponként egy-egy homokszemet szakít el a haza földjéből; míg egyesek és társulatok fillérenként rakják össze a védelmi eszközökre szükséges összeget, addig

a magyar főpapság nagy része — tisztelet a kivételeknek — közönyösen nézi a küzdelmet.

A nemzetiségek által lakott vidékeken, a főpapi uradalmak kellő közepén, alig akad egy-két magyar iskola, a *Liga* és a *Maticza* által segélyezett tót és oláh tanítók tévutakra vezetik a népet s belecoltják már a gyermekek szívébe az irántunk való gyűlölet csiráit.

Századok mulasztását kellene pótolni, de a jelenkor követelményeinek sem tesz eleget a főpapság egy tekintélyes része, hanem megelégszik azzal az olesó dicsőséggel, ha kiírják a vidéki lapok, hogy ő eminenciája pár száz forinttra rugó havi kegyadományát, mikor és hol osztják ki a koldusok között.

A nagyobb szabású jótékony célú és kulturális mozgalmaknál alig ragyog fel egy-két főpap neve; sőt azokról a mezőkről is, melyeket számukra imperative rendeltek a régi törvények, lassan-lassan távol maradnak a katolikus egyház felszentelt vezérei. Politikai jogikat gyakorolják ugyan, de amit tőlük a *nemzeti politika* követel, ott nagyon hátul maradnak a sorban és kötelezettségeiknek vajmi ritkán tesznek eleget.

Alig néhány hónapja, hogy a kormány kezdeményezésére magyar hadapród-iskolák felállítását határozták el. Orvosolni akarták ezáltal a régi sebeket, eleget akartak tenni ezzel a folyton felhangzó jogos panaszunk, fokozni óhajtották ezáltal a magyar elem erejét a hadseregben.

Miután pedig az állam tevékenysége mellett szükség volt a társadalom támogatására is, ez okból egyesekhez és a vármegyékhez felszólításokat intéztek, hogy a honvédtisztképzői skóláknál alapítványi helyeket létesítsenek. Joggal lehetett remélni, hogy a magyar püspökök és a székes káptalanok, kiknek *vagyona eredetileg a honvédelem céljaira adományoztatott*, hivatását felfogva, megragadja a kedvező alkalmat és adakozni fog a hazafias célra. Az eredmény az lett, hogy egyedül az esztergomi káptalan méltatta figyelemre a felhívást és látta be annak horderejét; a többi főpap pedig végig

gombolta a reverendát és összeszorította az ujjait.

A régi magyar zászlósorak, a bandérium-szervező és hadvezető főpapok utódai, sikek maradtak.

Pedig ott volt előttük a ragyogó példa, gróf *Buttler* János, torontálmegyei nagybirtokos, ki e század közepe táján, magyar fiuk magyar tisztékké leendő kiképezésére, *egymaga* 126.000 forint alapítványt tett a Ludovika-akadémiára és ennek az utolsó *Buttler* grófnak az emlékét áldva említi a nemzet, mert nagyrészt neki köszönhető a magyar honvédség újjászülése. Pedig ennek a nemesen érző embernek nem adtak donációkat a királyok és nem rótt rá kötelezettséget a közvélemény.

A végső akarata is nagy küzdelmek után teljesült. Bécsből hozták vissza az alapítványi pénzt, melyre már rátette kezét a Kriegsminister.

A mi főpapjainknak nem kellett volna félni a Kriegsministertől, mert hiszen ezt a mozgalmat a magyar király hozzájárulásával, a felelős magyar kormány indította meg.

Milyen fényes lett volna az eredmény, minő sulya lett volna annak az adománynak, ha a mi püspökökünk és a székes káptalanok összesége, ha nem is abban az arányban mint gróf *Buttler* János, hanem csak abban az arányban, mint az esztergomi káptalan, áldozott volna a nemzeti ügy javára, a hazafias célra.

Ilyen kérdésekben *még Rómát sem kellett volna megkérdezni*, hanem csak a saját szívüket és a saját lelkiismeretüket. Az e fajta dolgokban ez az egyedül illetékes fórum és nem is esik olyan nagyon távol.

Lovassy Andor.

MINDENFÉLE.

Mennyit eszik az ember? A mennyi jól esik, mondják a gazdagok, a mennyi van, felelnek e kérdésre a szűkölködők. Egy angol tudós azonban, egy jómódu, egészséges, erőteljes ember étvágyát véve alapul, kiszámította, hogy suly és térfogat dolgában mennyit tesz ki az a táplálék, amit egy ilyen ember elfogyaszt — hatvan év alatt. Az adatok

Toto.

— Olaszból. —

Néma volt ő, a szegény Toto!...

A brigantik metszettek ki nyelvét. Akkoriban a gazdája fejős teheneit őrizte a völgy rétein, ahol a piros lóhere és a lupina terem, elfurulyáztatott pásztorsipján, nézte a felhőket, melyek mint sűrű füst szállongtak a fák koronái fölött, vagy követte szemével a vadkacsák röpkölését, melyeket egy szélrohám vitt a völgyön végig. Egyszer, késő délután, mikor a szirokko dult a tölgyesben és a széles Majella-hegységre ibolyaszínű fátyolként borultak a felhők, jött Moro másodmagával és elvitték a riskát, mikor a szegény Toto pedig segítségért kezdett kiabálni, levágtak egy darabot a nyelvéből.

— Menj most és árulj el, te bitang! — mondta neki Moro távozáskor.

Toto tántorogva jött haza, kezeivel hadonázva, miközben a vér csak úgy patakzott szájából. Csoda volt, hogy életben maradt. De arra mindig emlékezett, hogy midőn nemsokára ezután Morot a karabinieriek között látta végigmenni az utcán, bilincsre fűzött kézzel-lábbal, mily kárörvendőn nevetve kapott föl egy köv és vágta oda a briganti oldalába.

Később ott hagyta vén anyját a sárga kunyhóban a cserfák alatt és csavargóvá lett, mezítláb, piszkosan, rongyosan, éhesen kóborolt; az utcagyerekek gunyjának, csufolódásának kitéve. Gonosz lett. Néha, ha a mezőn végigheveredett a földön, azzal mulatott, hogy a megfogott gyíkokat, bogarakat lassan kinozta ujalág. Ha a többi fiuk harágitották, rőfögött,

mint a vaddisznó, melyet a kutyák megtámadtak. Végre egyszer jól elverte az egyiket, azóta békében hagyták.

Nini azonban szerette, az ő szép, jó Ninije, egy sovány, szeplős kis leány, kinek egy csomó szalmasárga haj lógott mindig az arczába.

Legelőször a San-Rocco kapuja alatt látták meg egymást. Ott hevert Nini a sarokban összekuporodva és egy darab kenyeret rágott. Toto, aki éhes volt, irigyen nézte és ajkait nyaldosta.

— Akarsz valamit? — kérdezte a lány vékony hangján, miközben nagy szemekkel, melyek tiszták voltak, mint a szeptemberi égbolt, tekintett rá; — van még egy darab.

Toto szélesen mosolyogva közeledett hozzá és elfogadta az odanyújtott kenyérdarabot. Áhítatos csendben evett aztán mindkettő. Kétszerháromszor találkoztak szemek — mosolyogtak.

— Hova való vagy? — kérdezte Nini halkán.

A fiu jelekkel adta értésére, hogy nem tud beszélni, kinyitotta a száját és mutatta megcsontított nyelvét. A leány elfordult, nagyon megborzadt. Toto gyöngéden megérintette karját, könny állott szemében: talán azt akarta mondani: „Ne légy olyan, ne hagyd el te is, légy jó hozzám!”

De torkából oly hang fakadt, hogy a szegény Nini ijedten rázkódott össze.

— Addio! — mondta és elfutott.

De később találkoztak még és olyanok lettek, mint a testvérek.

Együtt ültek a verőfényben, Toto nagy,

bozontos fejét Nini ölébe hajtotta és ha a kis lány hajában motoszkált és ugyanazokat a régi meséket mesélte neki a varázslóról és a királyleányról, boldogságában behunyta szemét, mint a macska.

— Volt egyszer egy király, annak volt három leánya, a legifjabbikat, az aranyhajut, gyémántszeműt Csillagnak hívták; ha az utcán járt, azt mondták az emberek: — „Itt jön a Madonna” — és meghajoltak előtte. Egy nap, midőn a kertben virágot szakasztott, egy fán szép zöld madarat látott....

Toto elaludt a behelgő hang hatása alatt és Csillagról álmodott. Nini szava halkabb és halkabb lett és lassankint megszűnt egészen. A nap barátságosan hintette sugarait a két összekuporodott rongyos gyermekre.

Sok nap mult el így, megosztották az összekoldult fillérek, pusztá földön háltak, bolyongtak a Campagnában, a dusfürti szőlőkertekben, mindig annak kitéve, hogy valamelyik csősz rájuk süti ostoba puskáját.

Toto boldognak látszott. Néha vállára ültette a leányt és — uccuz, vesd el magad! szaladt úrkon-bokron keresztül, átugrott sövényeket, töcsákban gázolt, míg lángoló arcczal, lihegve rogyott össze valahol egy fa alatt vagy a sűrű nád között és óvatosan leemelte válláról a leányt.

Akkor aztán boldogan mosolygott.

Nini is nevetett, de ha tekintete a fiu nyitott szájában remegő csonka nyelv-darabokra esett, undorodva borzongott meg.

Ezt észrevette a szegény néma is, és ilyenkor a nap további részében szomorú volt, busult.

meglepők. Ha minden napra 250 grammnyi husfogyasztást számítunk s egy ökör összes ehető alkatrészei átlag 250 kilogramm súlyúak, akkor hatvan év alatt egy 20 marhából álló gulyát fogyaszt el a jógyomru ember s hozzá 15.000 kilogramm kenyeret, melynek 400 köbméter a térfogata. Ez csak a marhabús, a gulyához egy szintén husz tagból álló disznósorda is járul, azonkívül két vasúti kocsi burgonya, 10.000 tojás és rengetek sok szárnyas állat. Az olyan ember, kinek nem nagyon keserű az élete, 4500 kilogramm cukrot, 750 kilogramm sőt, mintegy másfél köbméter térfogatu almát és ugyanennyi körtét, narancsot és szilvát eszik meg. Ezekhez még egyéb csekélységek is járulnak, úgy, hogy egy jó módu embernek összesen 60.000 kilogramm súlyú táplálék kell, hogy hatvan évig éljen.

Egy új tengeralatt járó hajó. Valami nagy meglepetés készül a cherbourgi arzenális hajógyári osztályában, Legalább arra vall de *Maigret* viceadmirális szigorú parancsa, amelyben megtiltja, hogy bárkit is bebocsássonak abba az osztályba, ahol az új tengeralatt járó hajó, a *Morse*, készül. Természetesen azokra, akik ezt a nauzilust csinálják, nem vonatkozik a tilalom, de másféle élő lények, még tengerész tiszt sem juthat a titokzatos hajónak még csak a közelébe sem.

Tíz kötet Londonról. *Besant* Walter már a harmadik esztendeje, hogy egy csomó munkatársal egy *London leírása* című munkán dolgozik, amely tíz vaskos kötetre fog terjedni. A leírás a történelem előtti időkkel kezd s a mai Londonnal végezi. Négy kötet London városának és lakóinak történetével foglalkozik, egy kötetnyi tudományos leírás lesz benne London geológiai fekvéséről, faunájáról és florájáról. A mai Londont három kötetben fogják tárgyalni. Ebből a czéltől a munkatársak kikutattak London minden valamire való utcájáról és házáról szóló adatokat. Nagyon természetesen körülményesen le lesz írva benne London adminisztrációja is. Az óriás munka első kötete márcziusban jelenik meg.

A svéd északsarki expedíció. Londonból írják: A legközelebbi svéd északsarki expedíció előkészületei, mint a *Times* jelenti, már körülbelül be vannak fejezve. Az expedíció vezetője dr. *Nathorst*, aki 1883-ban résztvett a Nordenskjöld-féle grönlandi expedícióban. Főczélja a Spitzbergák és a Ferencz József-föld között levő területet: a keleti Spitzbergákat, a Wiche-földet és az Uj-szigeteket átkutatni. A társaság az *Antarktic* hajón kel utra,

A hajót *Nilsson* Emil kapitány vezeti, aki már több ízben bejárta a sarki tengereket és aki a Nordenskjöldi expedícióban a Szófia hajót vezette. Dr. *Nathorst* a geológiai kutatásokat fogja ellátni. Az expedíció zoologusa *Kolthoff* lesz, a stockholmi remek biológiai muzeum igazgatója. A botanikai vizsgálatokat dr. *Andersen* Gruno vállalta el, aki az arktikus tájak növényéletének egyik legalaposabb ismerője. A vízrajzi részt dr. *Humberg* geológus és a térképezést *Kjellström* hadnagy látják el, szóval a legkiválóbb tudósok indulnak utnak s így előreláthatólag a tudománynak szép haszna lesz a vállalkozásból.

Biciklizó érsek. A coventryi érsek egy idő óta egyike a legszenvedélyesebb biciklizistáknak. Nemrég egy kerékpárral ajándékozta meg egyházi kerülete, amelyet nagy deputáció adott át neki üdvözlőbeszéd kíséretében. Az érsek erre elmondta az ajándék történetét, amely azzal kezdődött, hogy egy fősperese azt kérdezte egyszer tőle, hogy nem szeretne-e biciklizni; úgy, mint több főpaptárs.

— Szeretnék én — felelt a főpásztor — csak azt várom, hogy hiveim egy biciklivel lepjenek meg.

— És akkor fog biciklizni?

— A legszorgalmasabban — volt a felelet s az érsek azóta sohasem enged el mindennapi kerékpársétáját.

A csók és a fagyöngy. Irhattuk volna különben így is az obligát czímet: „A csók, mint a gyümölcsfák ellensége.” Mert bizony igaz, amit aligha tenne fel valaki a poétikus, gyöngéd csókról, hogy a gyümölcsösök ellenségévé szegődött be. Ugy áll a dolog ugyanis, hogy a raffinált gallusok, no persze első sorban a szerelmesek, pajkos, de édes kis karácsonyi játékok eszeltek ki, amit elmondanunk igen hasznos lesz azokra a szerencsétlenekre nézve, akik előtt eddigelé az ismeretlenség homályába volt burkolózva. Karácsony vagy Szilveszter estéjén kis fagyöngy-ágot illesztnek a plafond közepére. A fiatal emberek és az emancipált nőcskék feladata már most ideájukat csellel vagy bármí módon az ág alá csábitani, hol aztán szabad a vásár, meg van engedve palam el publice a csók gyönyörét élvezni. Ez a szellemes és főleg kellemes játék nemcsak Franciaországban bódít egyre tért, hanem átvándorolt a ködös brit szigetekre is, a *Christmas* élénkítésére, a *pretty girls* örömeire. Eddig azonban még nem szóltunk arról, hogy miként válik a csók a gyümölcsösök ellensége?

gév? — Hát éppen az elmondott játék által. Mert jó tudni, hogy az elmúlt karácsony alkalmára 500.000 kilogramm fagyöngyöt szállítottak a Bretagne-ból és Normandie-ből Angolországba, ami egész kis flottarakományt tesz ki. Itt aztán már megvan a vezedelem. A bretonok és normandok eszeveszetteen tenyésztik a fagyöngyöt (*viscum album*), amely növény tudvalevőleg a fák élősdije és rohamosan teszi tönkre a gyümölcsösöket. Jajgatnak a pomológusok franciaországszerte. Szegény csók, milyen veszedelmes jószág is lett belőled!

Fejedelmi boxolók. A boxolási sport egyes európai udvaroknál is divik. Első sorban a dán udvarnál örvend nagy népszerűségnek, a főmattador pedig Valdemár herceg. Egyszer III. Sándor orosz czárt is kihívta matschra; a nagyerejű czár a kihívást elfogadta és győzött. A dán herceg testvére, I. György görög király szintén ismert boxoló és Koppenhágában ismételt próbáját adta művészetének. Csak az a baj, hogy a török szultán nem konyit e tudományhoz, különben a görög-török konfliktust a két uralkodó egymás közt elintézhette volna. A szentpétervári udvarnál is szeretettel művelik a boxolást. A mostani czár, trónralépte előtt, gyakran mérte össze ügyességét öccsével, Györggyel és amikor a két nagyherceg Alexandriából Bombaybe utazott, az a különös szokásuk volt, hogy minden reggel a hajóhídon az egybegyűlt hajónépség előtt boxoltak. Ami aligha hatott nemesítőleg a matrózokra.

Az utolsó zulu- király. Egy dán utazó meglátogatta utjában *Dini Zala*-t, az utolsó zulu- királyt, aki mint államfogoly Szent-Heléna szigetén lakik. Az utazó csakhamar ráakadt a király házikójára, a honnan éppen ima hangjai hangzottak ki. Kis várta megnyit az ajtó és egy sugár termetű fekete férfi: a volt király lépett ki. Az utazó, aki azelőtt misszionárius volt zulu földön, anyanyelvén szolt hozzá, aminek az rendkívül megörült és rögtön meghívta magához az idegént. A király rendkívül élénken beszélgetett vendégével, többnyire anyanyelvén, de angolul is. Ebéd előtt lementek sétálni a kertbe, ahová a király feleségei is velük mentek, gyermekeikkel együtt. Mikor az utazó ebéd után zulu-dalokat énekelt és játszott a szobában levő orgonán, a volt fejedelem magánkívül volt örömben. Az utazó hajójának elindulásakor egy dombra mászott föl a király, onnét kísérte szemmel vendégét, a kinek látogatását, mint neki mondta, sohasem fogja elfelejteni.

De mily kellemes október hava! A barna hegyek tisztán emelkednek ki a szürkés-fehér alaphól, mely csak az alsó szélén gyöngén ibolyaszínű, míg a magasban tisztán, kéken tündöklök.

Nini nyitott szájával aludt a széna között. Toto mellette kuporgott és nézte. Néhány lépésnyire tőlük száraz nádnövény állott, mögötte két vén, repedezett törzsű olajfa. Mily szép volt az ég a nádsóvény nyílásain és az olajfa ezüstös levelein át nézve.

A szegény néma gondolkozott. Gondolkozott... miről is gondolkozhatott?... talán Csillagról... Mororól... a sárga kunyhóról a cserfák alatt, hol egy vén anyóka fonogat és vár reá — hiába?...

A széna illata ugyszólván megrészegítette; mintha hangyákat érzett volna ereiben szaladgálni, gyöngye borzongások, lángok, melyek fejét körülnyaldosták és káprázatok, melyek ragyogó képeket és ijesztő alakokat varázsoltak lelke elé, örült gyorsasággal jöttek és tűntek el. Olyan volt, mint tűz a tarlón; alig éri a lány a rövid szálakat, felcsillannak, ragyognak, izzanak, susterge görbülnek össze és hamuvá válnak, míg szemünk a fényt felkereste.

Nini nyugodtan lélegzett hátraszegzett fejjel; Toto egy fűszálát kapott fel és megcsiklandozta a lány nyakát. Nini önkénytelen mozdulatot tett kezeivel; halk hang jött ki ajkain, de tovább aludt. A néma visszavonult, kezét szájára tartva, nehogy felébredszze nevetésével a leányt, felkelt, szakasztott egy nyaláb fehér virágot és a fekhely köré szórta.

Aztán Nini fölé hajolt, míg meleg lehelletét arczán érezte, mélyebben hajolt, mindig mélyebben, mintegy megbüvölve... behunyta szemét és megcsókolta az alvót. A leány öszszeszerződött, felkiáltott és felébredt. Mikor meglátta Totot, ki még mindig mozdulatlanul hajolt föléje, csukott szemekkel, kivörösödött arczczal nevetett.

— Ostoba! — szolt finom hangján, mely néha úgy csengett, mint a mandolina.

Még egy darabig ott maradtak és vigan hemperegtek a szénában.

Egy novemberi vasárnapon, déltájban, megint San Rocco kapujában ültek. A nap a tiszta kék égről gyöngye fehér fényt hintett a házak fölé, a harangok ünnepi istentiszteletre hívtak, a tempom belsejéből zavaros zugás hallatszott, mint egy méhraj zsongása.

Egyedül voltak. Az egyik oldalon a néptelen utca, a másikon a frissen szántott földek. Toto a virágoz repkényt nézte, mely a pirosra festett fal egy hasadékból csüngött alá.

— Most tél lesz nemsokára, szolt Nini elgondolkozva és nézte meztelen lábait és a tépett ruhácskát, mely csak térdéig ért.

— Jön a hó és minden fehér lesz; naps házunk, nincs tűzünk. A te anyád meghalt?

A néma lehajította fejét, aztán hirtelen felegyenesedett, szemei szikráztak, a távolba mutatott.

— Még nem halt meg? Vár reád?

Toto igent intett, aztán még különféle más jeleket mutatott.

Azt akarta mondani: „Gyerünk a há-

zamba, tulnan van a hegyek mögött, ott tűz is van és tej és kenyér.”

Vándoroltak. jártak, tanyákon háltak meg, gyakran éheztek, gyakran a szabadban aludtak egy szekér alatt vagy egy istállóhoz támaszkodva. Nini sokat szenvedett; arca sápadt lett, ajka halvány, szemé fénytelen, lába dagadt és véres. Ha Toto ránézett, fájt a szive, ráadta kilyukadt kabátját, gyakran nagy darab uton karjain vitte.

Egy este, hosszú, hosszú vándorlás után, nem letek házat. A hó lányi magasságban fedte a földet, és még mindig hullott nagy pelyhekben. Az északi szél fujt. Nini, kinek fogai a hidegtől és láztól összeütődtek, a fiu nyakába borult és halk panasza, melyek hörgészerűen hagyták el ajkát, a szegény ördög szívét mint megannyi törzsúrás járták át.

De ő tovább ment, tovább, mindig tovább, Nini szívét az övé fölött érezte dobogni, .. aztán nem érezte többé. A leány kicsi, sovány karja mereven és hidegen fogta körül nyakát, mint az acél, feje hátraesett.

A fiu elkiáltotta magát, mintha keblében egy ér szakadt volna meg, aztán az élettelen tetemet még jobban szoritotta magához és rohant a völgybe le. A hóvihár körülzngta, mint egy nekivadult éhes farkas. Vándorolt, vándorolt, míg izmai megmeredtek, míg vére megállott. Egyszerre öszszeroskadott; a kis holtest még mindig ott volt keblén.

A hó rövid idő alatt betakarta őket. . . .

A RÓKAÚT.

SUDERMANN HERMAN

REGÉNYE.

(49)

Merckel hadnagy fel-alá sétált az arczvonal előtt, majd az egyiknek, majd a másiknak — bizonyára valami biztató szót sugva. Az arca égett, tántorogva járt és a lovassági kard, melyet viselt, két-háromszor is a lába közé akadt.

Boleszláv rövid kereső tekintetet vetett a lelkész felé. Ablakai sűrűn le voltak függönyözve. A kertben sem lehetett látni egy élő lelket sem.

Mély lélegzettel lovagolt be a körbe, mely mögötte bezárult. Egyedül mindannyiak ellen — újra ott állott a schrandeni farkasokkal szemben, csak hogy most ő volt az ur.

Egyszermind újra érezte magában azt a hideg nyugalmat, mely sohasem hagyta cserben, ha életről vagy halálról van szó.

— Várom a jelentést, hadnagy ur! — szökött fenyegető hangon.

Mámoros rohogás volt a válasz.

Tehát zendülés! Sejtelmé nem csalta meg.

Kihuzta kardját a hüvelyből.

— „Vigyázz!” vezényelte.

A sorokon mormogás futott végig. Ketten, hárman kihívóan kiléptek a rendből. Merckel hadnagy káromkodva vont ki a kardját és neki rontott.

A következő pillanat életet vagy halált jelentett. Jaj neki, ha habozik!

Egy villogás, — egy csutogás, — és Merckel hadnagy hangos kiáltással bukott a homokba.

A sorok lazulni kezdtek, rá akarták magukat vetni Boleszlávra, de a meglepetéstől és ijedségtől kővé meredtek.

— Vigyázz! hangzott menydörögve másodszer és közülök még mukkanni sem mert egyik sem.

Boleszláv a nyeregtáskából pisztolyt vett elő és felhuzta a ravaszt, míg a jobb kézről átsusztatta a kantárt a felfegyverzett jobb kézbe.

— Katonák, kiáltotta olyan hangoosan, mely messze áthallatszott a piacon, — ti tudjátok, hogy hat órája már a haditörvények alatt álltok és a fegyelmetlenség legkisebb megsértése életetekbe kerül. Ami előbb történt, úgy veszem, mintha meg se láttam volna. Aki azonban ezentul parancsaimnak rögtön és ellenmondás nélkül nem engedelmessékedik, azt azonnal lelövöm, mint egy kutyát.

Merckel Felix, ki egy fejesebből erősen vérzett, már magához tért és fölemelkedni próbált. De a vértől, mely arczát elborította, nem láthatott, úgy, hogy azt sem tudta, hogy hol van.

— Vegyétek el a kardját! — Kötözzétek meg! parancsolta Boleszláv.

A legények egymásra néztek. Nem volt náluk kötél. Ha habozik, ez ismét végzetes lehetne rá nézve.

Gyors elhatározással leugrott lováról, kihuzta a kötőféket lova szájából és a szíjakat odaadta a baloldali szárnylegénynek.

— Előre! Ti ketten pedig segítetek!

Lassan, mérges és félnék tekintettel látak munkához. A sebesült kézzel-lábbal kapálódzott, ujjaival próbálta letörölni a vért az arczáról. De ellenkezése hiábavaló volt. A szíjak átfonták kezesuklóját, a tajtékos zabla leszorította szíját.

A pej eközben elszabadult és a megijedt, szétugrasztott sorokon át elvágtatott.

Boleszláv, körülnézve, meglátta, hogy a templomajtó, bizonyára bucsuzóul, nyitva állott és benne volt a kulcs is.

— Vigyék a templomba! parancsolta.

Ebben a pillanatban ordítva és kezeit tördelve jött oda az öreg korésmáros.

— Felixkém, jajgatta. — Mit tesznek veled? Ne hagyj magadat! Kiáltás segítségért! Segítetek, kedves emberek! Én vagyok a hatóság. Én parancsolom nektek.

— Itt én parancsolok! rivált rá Boleszláv.

Most megváltoztatta taktikáját és megpróbálta a szigorú ember szívét megindítani.

— Százados ur, könyörüljön rajtam, szegény, boldogtalan apám. Még a karomon hur-

coltam őnt. Egész kicsike, ilyen piczike volt még akkor. És mindég szerettem őnt... Ugy-e, kedves emberek, ugy-e mindegyikőtök szívesen adta volna oda az életét a mi kedves ifiurunkért?

Gömbölyű poczkaja nem engedte meg, másképp tán letérdelt volna Boleszláv előtt. Azután, mikor meglátta, hogy fiát elhurcolják, kétségbeesve rohant utána és a kabátja szárnyánál akarta megkapni. De hiába, bezárult mögötte az ajtó.

— Ide a kulcsot! szökött Boleszláv.

Az öreg a lépcsőkre vetette magát és öklével kezdte döngötni a tölgyfa padlót.

A szárnylegény, kit kísérői követtek, átadta a kulcsot.

— Hogy hívják?

— Groszjohann Mihály! felelte daczosan a schrandeni.

— Hát ti kettőtöket?

— Malky Ferencz.

— Rosner Emil.

Beírta neveiket jegyzőkönyvébe.

— Ti hárman ma éjjel őrt álltok a foglynál és fejetekkel álltok jót érte.

Mikor az öreg látta, hogy a dühöngésével semmire se megy, szépen magához tért és lopva Boleszlávra kacsintva, a lelkész felé lopózott.

De ez megsejtette, hogy mit akarhat ott.

— Ti hárman pedig, fordult három másik legényhez Boleszláv, a sekrestye ajtóra fogtok ügyelni, melynek kulcsa nincsen nálam és arról gondoskodtok, hogy rajtam és a borbélyon kívül, aki a sebeit majd bekötözi, senki se járjon ki és be. — Értitek?

— Parancsára! mormogta három dühtől reszkető hang.

— Most pedig munkára, legények! Az országos tanács hivatal jegyzéke szerint Schranden községe hadköteles legénységének létszáma — — —

És a szemle megkezdődött. — — —

XVI.

Midőn Boleszláv két órával később, a bámész tömeget áttörte, mely mintegy babonás félelemmel meredt rá, mintha a boszorkánysághoz értene és a kihalt rétekre ért, úgy érezte magát, mintha ketreczből jött volna, melynek vad bestiáit neki kellett volna megszeliidítenie.

Most végkép megszűntnek látszott a vesztély. — „Ha ma urrá lettem fölöttük, gondolta magában — úgy holnap mukkanni sem mernek.” — Kinyújtózkodott a diadal fölött érzett örömeiben.

Most még elbucsuzni Reginától — és aztán vége minden bajnak. Ismét előtte állt a ragyogó világ. Távoli harcizaj és trombitaharsogás hangzott mint megannyi csábító hang a fülebe.

„És most Reginához!” zúgott fel végtelen örömmel egy hang keblében, úgy hogy megijedt önmagától. Hogy erőt gyujtszon utolsó, nehéz munkájához, elhatározta, hogy mielőtt a rókához menne, bejárja előbb az erdőt.

A nap lemenőben volt. Az üde zöld rétek fölé könnyű ködfátyol borult és a nedves árkokból erjedő iszapszag áradt szét.

Csak a fenyves állott mezeven és csöndesen, mint tél idején. Alig hogy itt-ott ki-kikandikált egy-egy puha, világos-zöld ágacska, a sötét, fás csomók közül.

Belevetette magát a fübe és fölnezett a napra, mely mint valami bíborszöveget lebegett a sötét sűrűség fölött.

Az utolsó órák vakmerő tettét, még egyszer elgondolta a lelkében. — Eszébe jutottak a lelkész lak sűrűn elfüggönyözött ablakai. Milyen gondosan tudta elvonni magát és egész kis birodalmát az ő szeméi elől! Hiszen tudnia kellett, hogy mit jelentett az ő ottléte. Tudnia kellett, hogy holnap elmegy és tán sohasem tér vissza többé.

Talán nem érez vágyat, hogy még egyszer beszéljen vele? Hát az óra, amelylyel biztatta, még most sem ütött volna? Mit ért az a levél, amelyet keblén viselt, ha az aki írta, elpártolt tőle? Képe már egészen elhalványodott, még egyszer nem kísérhette már a csatába, ha csak újra fel nem frissíti.

— „a szeret, hívni fog. — Ha nem hív, el kell felednem őt.

Ezzel az elhatározással hagyta el az erdőt és a folyó felé haladt.

Világos zöldbe burkolva, kaczagott elébe a park. A jegenyefák koronái ezüstös fényben ragyogtak, és közöttük a borostyán sötélt.

Oh, milyen szép volt az otthona, mely neki csak nyomort és szenvedést nyújtott! Hogy huzta egész lelke ama nyomoruságos romhalmaz felé, melyben mint valami gonosztevő fészelt! Vagy talán az az asszony volt az oka, aki önként megosztotta vele a nyomoruságot és aki szívesen tette volna meg saját nyomoruságát az ő boldogságának számolyául?

De nem felt attól, ami jönni fog. Mióta hazája szólította, vértézve volt minden gyöngeség, minden bűn ellen. Aztán meg a leánytól már régen szabadnak érezte magát. A leányból régóta megint szolgáló lett, valamint belőle ur.

Még csak egyetlen éjszaka — és a papátka semmivé lesz.

Mi is legyen Reginával? — Hadd lásson maga hozzá. Hiszen biztosította a jövőjét. Többet senki sem kívánhatott tőle. És ma meg fogja duplázni, megháromszorozni az ajándékot, hadd vegyék majd körül, mint valami gazdag özvegyet... Hiszen ezren hagynak vissza feleséget és gyermekeket, éhezve, nyomorusághoz és szempillájuknak sem szabad megrezzenni, ha a gyilkos golyó feléjük röpül.

Miért törődjön ő azzal, hogy ez az idegen teremtés, hogy fogja a magányt elviselni? Így próbált durvaságot magára erőszakolni, mert a szíve nagyon erősen dobogott...

Mikor aztán a rókaut lépcsőin felmászott, odaát a bokrok között meglátta a jól ismert alakot, melyet a lemenő nap egy sugara aranyos fénynyel árasztott el.

— Regina! — kiáltotta.

De a leány meg sem mozdult.

— Jöjj hát elém.

Ekkor magasra felhuzta vállait, bal kezének ujjait szétterjesztve, bal mellére fektette és lassan közelebb szempolygott.

Boleszláv ránézett — és megijedt.

— Szent Isten, — hogy nézel te ki! dadogta.

(Folytatása következik.)

Pollitzer Mór és Fia

os. és kir. szabad. orthopaedial kötszerészek.

— Alapítástól 1860. —

Csak V., Deák-Ferencz-utca 10. sz.

Fontos

szenvedőknek.

UJDONSÁG.

Pollitzer-féle újonnan javított „a. és kir. szabad. gummi sörvölő, a legjobbnak van elismerve és monarcának határain túl is nagy elismerésnek örvend. Nem csuszlik le a testről, nem gyakorol kellemetlen nyomást, úgy éjjel, mint nappal hordható. Cél szerűsége által az eddigi sörvölők hiányait pótolja. A pelották a sérvezet idomjait és biztonsági övvel van ellátva, melyek a testről való lecsuszást megakadályozzák. Árak egy oldalú 7-10 frtg., kétoldalú 10-18 frtg.

Megrendelésnél a tiszti kötszerek kérésük. Gyermekeknek a félével olcsóbb. Nagy raktár angol és francia sörvölőkben. Suspensorium, harkó, görcsér-gummitársnya, egyenestartó. Méhcsakondó, léggárna ágybetét és haj-baj felfogók dus vállszékben kapunk, valamint a legfinomabb francia és angol **GUMMI** külsőlegesség, valóságos **gömbölyű** mellét, **Boleszláv** eredeti dobosban, tucatsja 5, 4, 6 és 8 forintért. **Levél** egyenként csomagolva, tucatsja: 5, 4, 6 és 8 frt. **Capote** americ. (rövid) felér színi tucatsja 5 és 4 frt., narancsszínű 5 és 6 frt. **Fiktória** tucatsja 4, 6 és 8 frt.

Halhólyag (hozzául) tucatsja: 3, 4, 6 és 8 frt. **Halhólyag** (rövid) tucatsja: 4 és 6 frt. **Poly Borus** tucatsja 2 frt. **Poly Porus** Meusinga darabja 2 forint 60 krajczár. **Párizi óvspongyar** tucatsja 4 és 6 frt. (47)

958. sor. **BON 028. sz. n.**
Polgár Sándor
 egyet. gyakorlati kötszerész
 Budapest, Erzsébet-kört 50. sz.
 köteles ezen utalvány bukódése mellett minden megrendelésnek 15% azaz tizenöt százalékos árkedvezményt adni, az eredeti

F. Bergerand fils
 párizi külsőlegesség (gummi és halhólyag) öngy. óvszerrel női óvszerek) gyártmányából. Kimerítő képes árjegyzék díjmentesen zárt leveleken küldjük. Kíváratott: az Országos Hírlap-ból. (166)

A LEGSZEBB MAGYAR KÖNYV

Az összes magyar műkritikusok egyhangu véleménye szerint a legszebb magyar könyv a
RÉVAI TESTVÉREK IRODALMI INTÉZET RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
 kiadásában megjelent

KISS JÓZSEF költeményei illusztrált diszkiadása.

A legnagyobb negyedrért alaku, pompás diszkötésű mű tizenhatsz fényemetszetet (Heliogravur) tizenkét autotipikus színes műmellékletet és harmincz szöveggépet foglal magában.

A képeket a nagybányai művészkolónia tagjai festették:

Ferenczy Károly, Grünwald Béla, Hollósy Simon, Réthy István és Thorma János.

A pompás diszmű ára fényes vászon-diszkötésben 24 forint,
 tehát pazar kiállítása dacára, jutányosra van szabva.

A sajtó nyilatkozatai a műről:

Hock János a „Magyarország” XI/20-i számában:

„A nagybányai művészek ezt a kiállítást (Kiss József illusztráció) nem dughatjuk el úgy, hogy észre ne vegye egész Magyarország. Megnézheti mind, aki a szépeket lelkesül, s megfürödhetik lelke az igazi érzéseknek harmatjában: e legtisztább szentelt vízben” — „En legalább e kiállításban megtaláltam, amit a művésztől vártam. Mind-egyik képen ott van a nemes felfogás, az ihlet, az érzés, amit már oly régóta nélkülöznek nálunk a szépeket lelkesülők”.

Luczián a „Magyarország” XII/23-számában:

„Diadala és büszkesége a magyar irodalomnak, hogy a kiadók becsüségét ily magas fokon láthatjuk. Mintha költői ábrándot valószínűleg meg ez a munka, egy irodalmán lelkesen csüggő nemzet ábrándját, mely költőt a dicsőség fényében óhajta látni. — Ezzel az érzéssel forgattuk a Révai Testvérek kiadásában megjelent diszkiadást, mely elegancia és művészeti érték tekintetében páratlanul áll a magyar könyvpiacra, s mely a világ legelőkelőbb könyvpiacain is megkülönböztetett tiszteletre tarthat számot.

Ignotus a „Magyar Hírlap” XI/28-i számában:

„A könyv formájáról, úgy gondolom, szó nélkül elismerjük, hogy ez a legszebb magyar könyv. A Franklin-Társulat s a müncheni híres Meisenbach cég remekelt ezzel a munkával, melyben a szöveg nyomásánál csak a képeké gondosabb s az eredeti képeknél csak a reprodukciójuk szebb. Ezek a képek megfogják lepi mindenkit, mint ahogy a Révai-ék külön kiállításán meg is lápták a meghívottakat, akik első nap idegenül fordultak el a gyönyörű különlegességektől, másnap azonban eljöttek rájuk licitálni.”

Keszler József az „Országos Hírlap” XII/8-i számában.

„E mindenféle fölfordulással tele izgalmas órákban kopogtat ajtónkon Kiss József és hozza be hallatlan pompával díszített nagy negyedrértű kötetét, melyben összes költeményeit küldi világra. A csodálat, melylyel eddig a lángelkű költő iránt viseltettünk, e perczben ámulattá változott.”

„A.” a Budapesti Hírlap XI/29-i számában:

„Ez a kiadás igazán művészi alkotás és a magyar ipar is bátran kiállhat vele.”

A „Magyar Kritika” deczemberi számában:

„Tény, hogy ami a külső kiállítást illeti, így még magyar költőt meg nem becsültek, sem élőt, sem halhatatlan halottat.”

Az „Országos Hírlap” XII/2-i számában:

„Kiss Józsefnek összes költeményeit adták ki Révai Testvérek, egy olyan kötetben, amilyhez hasonló fényeset talán még nem produkált a magyar könyvészet.”

Tóth Béla a „Pesti Hírlap” XII/2-i számában:

„A hetven vagy hány kép? fényes reprodukciók. És csodálom azt az új művésztechnikát: úgy festeni, hogy a kép csak a fényemetszés révén váljék azzá, aminek szánták. Szóval a másolat az eredeti.”

Ágal Béla a „Magyar Ujság” XII/5-i számában:

„A Hollósy-iskola — a derék nagybányai fiúk — csodaszép rajzokat készítettek hozzája, a tipográfiai kiállítás pedig remek. Olyan könyv ez, mint amilyen magyar földön még nem jelent meg.”

Székely Emil a „Függetlenség” XII/5-i számában:

„A kötetben nincs rajta az ára. Megér száz pengőt.”

Az „Uj Idők” XII/5-i számában:

„Jó volna ezt a művet a külföldre vinni. Onnan visszakérülne a hirt s az ilyen visszhangnak könnyebben hisz a közönség, mint az eredeti szónak.”

A „Nemzet” XI/27-i számában:

„Ez a könyv mutatja be igazán, milyen előhaladott a magyar nyomdai ipar.”

A „Vasárnapi Ujság” XII/12-i számában:

„Kiss József költeményei most pazar diszkiadást, illusztrálva jelentek meg. A művészek, kik a kötet illusztrációjára vállalkoztak, a nagybányai művésztanárak és tagjai, fölfogásban úgy, mint előadói módban eltérnek a megszokott művésziránytól és sajtószerszűre törekednek. Teljes elismeréssel kell szólanunk a diszmű nyomdai kiállításáról. A Franklin-Társulat egy-egy diszműkötetében a nyomdaiipart, valódi művészté emeli.”

Minthogy az „Országos Hírlap” kiadóhivatala módot akar nyújtani, hogy előfizetői ezt a legszebb magyar könyvet könnyű szerrel megszerezhessék, a kiadóhivatal oly megállapodást létesített a mű kiadóival, mely lehetővé teszi lapunk t. olvasóinak, hogy a művet csekély havi részletfizetésre megrendelhessek.

Az „Országos Hírlap” kiadóhivatala által megrendelem a mű kiadójától Révai Testvérek irod. int. r.-t.-tól

Kiss József költeményei

illusztrált diszkiadását diszkötésben 24 forintért

és kötelezem magamat a mű átvételétől kezdve havonként 2 frtot mindaddig a munka kiadóinak Budapesten fizetni, míg a teljes vételár törlesztve nincs.

A részletfizetések be nem tartása esetén az esedékes összegek rajtam postai megbízás útján (30 kr. postaköltség hozzá ámitása mellett) beszédhetők.

Hely és kelet:

Név és állás:

Ezen rendelőlapon kivágandó, levélvezető-lapra ragasztandó és az ORSZÁGOS HIRLAP címére beküldendő.

Egymásután fizetendő 2 frtos havi részletfizetésre rendelhetik meg a diszművet az „Országos Hírlap” előfizetői, ha a munkát az alábbi rendelőlapon megrendelik és a megrendelő lapot az „Országos Hírlap” kiadóhivatalába beküldik.

Az „ORSZÁGOS HIRLAP”

kiadóhivatala,

Budapest, VIII., József-körút 65. szám.